

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XVII/138/2016 z
dnia 29 grudnia 2016 r.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA BIEŻUŃ NA LATA 2016 - 2022

WSTĘP	4
1. Metodologia diagnozy stanu społeczno – gospodarczego Gminy Biežuń	6
2. Horyzont czasowy obowiązywania Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022	8
3. Nawiązanie do dokumentów strategicznych	9
4. Analiza stanu obecnego	9
4.1. Charakterystyka wstępna	9
4.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna	11
4.2.1. Wody powierzchniowe	11
4.2.2. Gleby	12
4.3. Potencjał przyrodniczo-turystyczny	14
4.4. Zagospodarowanie przestrzenne	16
4.4.1. Infrastruktura komunikacyjna	16
4.4.2. Gospodarka energetyczna	17
4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa	18
4.4.4. Gospodarka odpadami	18
5. Gospodarka	19
6. Sfera społeczna	21
6.1. Dane demograficzne	21
6.2. Aktywność zawodowa	24
6.3. Rynek pracy	25
6.4. Pomoc społeczna	28
6.5. Bezpieczeństwo	30
7. Zgodność z dokumentami strategicznymi	32
7.1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze. 32	
7.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020	36
7.3. Strategia Rozwoju Gminy Biežuń	39
7.4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Biežuń na lata 2008 - 2015	41
7.5. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biežuń	46
8. Założenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022	48
9. Charakterystyka terenu objętego Programem Rewitalizacji – zasięg i uzasadnienie	50

10.	Analiza wskaźnikowa.....	56
10.1.	Wskaźniki społeczne.....	56
10.1.1.	Wskaźniki dotyczące bezrobocia na terenie miasta i Gminy Biežuń.....	56
10.1.2.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. ubóstwa.....	61
10.1.3.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. przestępczości.....	65
10.1.4.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. obciążenia demograficznego.....	67
10.1.5.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. edukacji.....	70
10.1.6.	Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dot. mieszkalnictwa socjalnego.....	70
10.1.7.	Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dot. organizacji pozarządowych.....	72
10.1.8.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. udziału w życiu publicznym.....	74
10.2.	Wskaźniki gospodarcze.....	77
10.2.1.	Wskaźnik oceny podsystemu gospodarczego dot. przedsiębiorczości mieszkańców ...	77
10.3.	Wskaźniki przestrzenne.....	79
10.3.1.	Wskaźnik oceny podsystemu przestrzennego dotyczące udziału obiektów zabytkowych	79
11.	Charakterystyka obszaru zdegradowanego - wyniki analizy wskaźnikowej.....	81
12.	Wyniki Konsultacji społecznych – analiza ankiet.....	83
13.	Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2016-2020 wraz ze źródłami finansowania	95
14.	Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2016-2022 wraz ze źródłami finansowania	96
15.	Plan działań na lata 2016 - 2022.....	98
16.	Źródła finansowania.....	115
17.	Planowane rezultaty osiągnięć.....	116
18.	Wdrażanie Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń.....	119
18.1.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	119
19.	Ramy finansowe.....	122
19.1.	Planowane źródła finansowania procesu rewitalizacji.....	123
20.	System wdrażania, monitoringu i oceny skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu Rewitalizacji.....	125
20.1.	System monitorowania, oceny i aktualizacji Programu Rewitalizacji.....	129
21.	Komunikacja społeczna.....	130
22.	Partycypacja społeczna.....	130
23.	Podsumowanie.....	134

WSTĘP

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz.446 z późniejszymi zmianami.) Gmina Biežuń podjęła decyzję dotyczącą przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do wdrożenia i prowadzenia procesu rewitalizacji, stanowiącego zadania własne Gminy. Gmina Biežuń przystępując do przeprowadzenia rewitalizacji, zgodnie z powyższą ustawą, oraz z Wytycznymi w zakresie Rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku zobowiązana jest do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Proces wskazania tych terytoriów, zgodnie z zapisami w ustawie, jest obwarowany konkretnymi, opisanymi poniżej wymogami.

Mianem obszaru zdegradowanego ustawa określa obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na którym oprócz powyższych negatywnych zjawisk społecznych występuje również co najmniej jedno z poniższych negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań

urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa powyżej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy.

Zgodnie z definicjami obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z nich występowania koncentracji opisanych wyżej negatywnych zjawisk.

Wyznaczenie tych obszarów następuje na podstawie przeprowadzonej diagnozy potwierdzającej spełnienie wyżej opisanych przesłanek, oraz analizy wskaźnikowej. Niniejszy dokument zawiera opisową charakterystykę Gminy, analizę szczegółowych danych dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy.

Należy podkreślić, że wybór obszarów zdegradowanych i obszarów przeznaczonych do rewitalizacji opiera się na zasadach partycypacji społecznej. W celu określenia potrzeb mieszkańców na terenie Gminy, przeprowadzono ankietyzację, założono przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych ze społecznością lokalną i jednostkami oraz organizacjami działającymi na terenie Gminy. Zakłada się, że efektem przeprowadzonych konsultacji społecznych będzie wybór i akceptacja przez interesariuszy rewitalizacji obszarów zdegradowanych wymagających działań naprawczych. Następny etap prac obejmować będzie działania nakierowane na nadanie obszarom zdegradowanym nowych funkcji w celu zwiększenia ich funkcjonalności i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy. Zakłada się przyjęcie projektów, co do których będzie możliwe zapewnienie finansowania, a w przypadku

założeń współfinansowania zewnętrznego, zapewnienie wkładu własnego i płynności finansowej.

1. Metodologia diagnozy stanu społeczno – gospodarczego Gminy Bieżeń

Diagnoza została przygotowana w oparciu o dane statystyczne dotyczące całej Gminy w zakresie zjawisk demograficznych, związanych z bezrobociem, opieką zdrowotną, kulturą i oświatą, ubóstwem, bezpieczeństwem publicznym oraz rozwojem gospodarczym w tym działalnością gospodarczą mieszkańców Gminy, przy wskazaniu, iż dane dotyczące przestępczości odnoszą się ściśle do miejscowości Bieżeń. Za rok bazowy przyjęto rok 2015, ponieważ większość potwierdzonych danych statystycznych odnosi się właśnie do tego roku.

Prace związane z opracowaniem „Programu Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń na lata 2016-2022” zostały zapoczątkowane decyzją Burmistrza o przystąpieniu do opracowania programu. Program Rewitalizacji będzie stanowił podstawę formalną do rozwiązania istniejących problemów społecznych na wskazanych w wyniku przeprowadzonych analiz i konsultacji społecznych terenach. U źródeł tych problemów leży degradacja przestrzenna, środowiskowa, infrastrukturalna i gospodarcza wyodrębnionych obszarów. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014- 2020, którego głównym celem jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

Podstawowymi przesłankami do przygotowania PR były:

1. Potrzeba aktywizacji społecznej i gospodarczej obszarów wiejskich i miejskich,
2. Stymulowanie współpracy środowisk lokalnych, zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczych, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego Gminy,

nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego;

3. Adaptacja i rewaloryzacja infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej przy równoczesnej trosce o ochronę środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój społeczno - gospodarczy;

Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022, autorzy starali się w oparciu o posiadane dokumenty oraz wyniki konsultacji społecznych w możliwie największym stopniu poznać otoczenie oraz zrozumieć zachodzące w nim procesy. Szczególny nacisk położono na poznanie problemów, potrzeb oraz oczekiwań mieszkańców gminy. Autorzy odnieśli się również do poprzedniego programu rewitalizacji na lata 2006-2016, ponieważ założone tam cele są spójne z celami na lata 2016 – 2022 i stanowią kontynuację rozpoczętego już procesu rewitalizacji.

Proces opracowania Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022 obejmował następujące fazy: przygotowawczą, diagnozowania i projektowania. W ramach fazy prac przygotowawczych powołano Zarządzeniem Burmistrza Bieżunia Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad Programem rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022. W skład Zespołu weszli przedstawiciele kluczowych jednostek organizacyjnych Gminy. Zadaniem Zespołu jest gromadzenie i analizowanie danych i informacji związanych z zakresem ich działania oraz przedstawienie propozycji projektów do realizacji i obszaru rewitalizacji. W trakcie fazy diagnozowania przeprowadzono czynności związane z diagnozą obecnego stanu gminy Biežuń, które pozwoliły na wskazanie najbardziej problemowych dla gminy obszarów i identyfikacji kluczowych problemów. Diagnoza została przeprowadzona w trzech obszarach funkcjonalnych: społecznym przestrzennym i gospodarczym. Faza projektowania polegała na porządkowaniu przedłożonych materiałów otrzymanych z UM i G oraz przeprowadzeniu konsultacji społecznych – których uczestnikami byli przedstawiciele władz, radni, mieszkańcy gminy, przedstawiciele organizacji pozarządowych i przedsiębiorcy. W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono badanie ankietowe, które miało na celu poznanie oraz hierarchizację celów rewitalizacji i potrzeb mieszkańców w zakresie realizacji inwestycji. Na podstawie zebranych informacji dokonano weryfikacji zidentyfikowanych problemów oraz wyodrębniono konkretne zadania do rewitalizacji. Określono sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej w trakcie realizacji

programu. Po opracowaniu, skompletowaniu i uporządkowaniu zebranych materiałów, dokument został przekazany Radzie Gminy do analizy i uchwalenia. Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022 jest dokumentem otwartym i elastycznym, co oznacza możliwość zgłaszania projektów do realizacji, jak również wprowadzania korekt do programu w kolejnych okresach jego realizacji.

2. Horyzont czasowy obowiązywania Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022

Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022 określa skalę działań planowanych do realizacji w latach 2016-2022. Jest wieloletnim programem działań o charakterze społeczno-gospodarczym przyjmowanym przez Radę Miasta Biežuń na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.).

Podjęcie działań rewitalizacyjnych stanowi szansę na zastosowanie kompleksowych rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz dóbr i zasobów, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych oraz upływu czasu uległy zniszczeniu, a ich znaczenie w zaproponowany zestaw inicjatyw jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców Gminy Biežuń, a dobór działań stanowi wynik dogłębnej analizy potrzeb występujących na obszarze mającym zostać poddany procesowi rewitalizacji.

Program rewitalizacji zakłada sześciolletnią średniookresową perspektywę wdrażania działań publicznych w zakresie rewitalizacji. Skala jego oddziaływania, zwłaszcza efekty działań społecznych, widoczne będą jednakże w dłuższej perspektywie czasowej. Z tego oto względu konieczne mogą się okazać działania nakierowane na aktualizację realizowanych przedsięwzięć zgodnie z aktualną skalą potrzeb lokalnych.

Zgodnie z powyższymi założeniami Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022 stanowi dokument komplementarny wobec dokumentów o charakterze długofalowym oraz będących elementem obligatoryjnym w procesie ubiegania się o środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł finansowania.

3. Nawiązanie do dokumentów strategicznych

Program Rewitalizacji jest narzędziem stanowiącym jedno z podstawowych działań zmierzających do osiągnięcia stanu zrównoważonego rozwoju danej jednostki terytorialnej. Jej sens opiera się na kompleksowym procesie przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych, który służy wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowany obszar Gminy.

4. Analiza stanu obecnego

4.1. Charakterystyka wstępna

Gmina Bieżeń, obejmująca obszar o powierzchni 121 483 km², położona jest na północno-zachodnim skraju województwa mazowieckiego w powiecie żuromińskim. Pod względem fizjograficznym gmina leży na terenach nizinnych, w dolinie rzeki Wkry oraz jej dopływów: Swojćianki i Luty.

Mapa 1. Położenie gminy Bieżeń na tle powiatu żuromińskiego.

Pod względem administracyjnym jednostka posiada status gminy miejsko-wiejskiej, której największą miejscowością jest miasto Biežuń, będące jednocześnie siedzibą administracji gminnej. W latach 1975-1998 miasto usytuowane było formalnie w granicach województwa ciechanowskiego, a w 1999 stało się częścią, reaktywowanego w wyniku reformy administracyjnej, powiatu żuromińskiego. Na chwilę obecną, dzięki koncentracji na swoim obszarze głównych podmiotów gospodarczych i punktów usługowych, miasto Biežuń pełni kluczową funkcję w rozwoju gminy.

W skład gminy wchodzi 26 następujących sołectw, zróżnicowanych pod względem liczby ludności i powierzchni: Adamowo, Bielawy Gołuskie, Dąbrówki, Dzwierzno, Gołuszyn, Karniszyn, Karniszyn-Parcele, Kobyla-Łąka, Kocewo, Mak, Myślin, Małocin, Pozga, Pełki Sadłowo, Sadłowo-Parcele, Sławęcín, Stanisławowo, Stawiszyn-Łaziska, Stawiszyn-Zwelewo, Strzeszewo, Trzaski, Wieluń-Zalesie, Wilewo, Władysławowo i Zgliczyn-Pobodzy.

Gmina Biežuń położona jest w pobliżu trasy komunikacyjnej Warszawa-Toruń-Gdańsk oraz węzła komunikacyjnego (skrzyżowania dróg wojewódzkich: nr 541 Lubawa-Lidzbark-Żuromin-Sierpc-Dobrzyń nad Wisłą i nr 561 Biežuń-Szumanie) w Bieżuniu.

Miasto Biežuń od początku swoich dziejów związane było z terenem Mazowsza. Pierwotnie funkcjonowało jako osada targowa związana z przebiegiem traktu łączącego miasta pomorskie z Rusią i Litwą. Trakt ten prowadził z Torunia przez Golub Dobrzyń, Rypin, Biežuń, Raciąż, Płońsk, Serock, Wyszaków, Brok i Niekurzyn, gdzie rozdzielał się na wschód i południe. Lokacja miasta nastąpiła w 1406 roku. Już ok. XVI w. istniała w Bieżuniu rezydencja właścicieli miasta, na miejscu późniejszego zespołu pałacowego, istniejącego do dzisiaj.

Miasto Biežuń liczy obecnie 1929 mieszkańców, co stanowi 36,52% ludności gminy. Miasto posiada szeroką bazę edukacyjną w postaci: przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum skupionym w Zespole Placówek Oświatowych i Liceum Ogólnokształcącego (z jedyną w tym regionie klasą o profilu wojskowym), kulturalną – Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu Oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu (jedyne w kraju), Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej. Niewątpliwym walorem miasta są ponadto liczne obiekty zabytkowe, m. in.: barokowy kościół i pałac z XVIII wieku, park krajobrazowy z pozostałościami fortyfikacji z XVI wieku, Muzeum Małego Miasta Oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, pozostałości Domu Poety

Stefana Gołębiowskiego, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu mieszczący się w budynku dawnej Synagogi.

Mapa 2. Układ funkcjonalny Gminy Bieżeń.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bieżeń.

4.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna

4.2.1. Wody powierzchniowe

Największym ciekim wodnym gminy jest rzeka Wkra o całkowitej długości 249,1 km i powierzchni zlewni 5.322,1 km². Przebieg Wkry na terenie gminy ma bardzo naturalny charakter, a ukształtowanie doliny rzeki (liczne meandry i zbocza erozyjne) stanowi o wyjątkowych walorach krajobrazowych. Prawy brzeg rzeki jest wysoki i urwisty, natomiast lewy – płaski i porośnięty łęgami. Uwarunkowania naturalne obszaru doliny rzeki tworzą korzystne warunki dla rozwoju siedlisk roślinnych, cennych z punktu widzenia europejskiego, głównie lasów łęgowych oraz grądu środkowoeuropejskiego. Wzdłuż rzeki, na całej jej długości występują tu fragmenty 65-, 85-letnich drzewostanów olszowo-jesionowych z domieszką wiązu szypułkowego i świerka. Dzięki naturalnym miejscom magazynowania

wody, teren charakteryzuje występowanie licznych mokradeł, podmokłości i zabagnień, stanowiących cenne siedlisko ekologiczne dla wielu gatunków flory i fauny. Naturalnie ukształtowane wysepki i plaże rzeczne porośnięte są zaroślami wierzbowymi, stanowiącymi ostoję dla gatunków ssaków, cennych w skali europejskiej, między innymi bobra i wydry.

Warunki naturalne pozwalają doskonale wykorzystać Wkrę turystycznie jako wodny szlak kajakowy („szlak turystyczny czterech rzek” – Struga Załuska, Nida, Działdówka, Wkra) . Na trasie Wkry znajdują się ponadto pojedyncze starorzecza, które po uprzednim odmuleniu, pogłębieniu i zarybieniu użytkowane są przez Polski Związek Wędkarski.

W ostatnich latach na terenie doliny Wkry obserwuje się wzmożenie skali wykorzystania do terenu celów rekreacyjnych, co z jednej strony stanowi szansę na rozwój gospodarki gminy opartej na ruchu turystycznym, z drugiej zaś – grozi nasileniem zjawiska antropopresji, co podkreśla konieczność dalszej intensyfikacji działań w celu ochrony środowiska naturalnego niniejszego obszaru.

4.2.2. Gleby

Analiza struktury agrarnej gminy Biežuń wskazuje na jej duże rozdrobnienie. Na obszarze gminy dominującą formą gospodarowania jest rolnictwo indywidualne. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 13 ha. Ze względu na skalę zatrudnienia w rolnictwie w gminie Biežuń, ważnym czynnikiem określającym warunki rozwoju gospodarki jednostki jest jakość gruntów ornych.

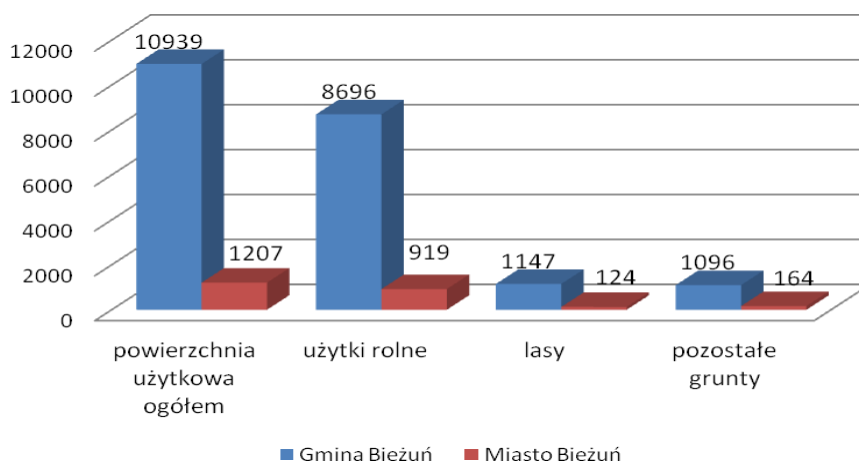
Największą część gruntów ornych gminy Biežuń (60%) stanowią gleby piaskowe słabo-gliniste oraz piaskowo-gliniaste z luźną podściółką piaskową lub żwirem piaszczystym. Ten rodzaj gleb charakteryzuje wysoka przepuszczalność wody, stąd też teren jest szczególnie narażony na okresowe wysuszanie. Ze względu na niskie zasoby próchnicy glebowej oraz związane z tym bezpośrednio, zagrożenie degradacją w wyniku erozji glebowej i wietrznej, gleby na terenie gminy określane są mianem słabego kompleksu żytniego i w klasyfikacji bonitacyjnej ocenione głównie jako gleby klasy V oraz częściowo IV_b. 20% gruntów ornych w gminie Biežuń zajmują poza tym luźne grunty piaszczyste, przechodzące miejscami w piasek lub żwir. Podobnie jak grunty omawiane powyżej, ten rodzaj gleby generuje duże

problemy uprawowe ze względu na ich trwałą przepuszczalność oraz niski stopień mineralizacji.

Północną część gminy charakteryzuje występowanie gleb wytworzonych z lekkich piasków gliniastych z podściółką Glinną lub iłową oraz płytko zalegających piasków gliniastych o zwięzłym podłożu. Gleby te cechuje optymalny poziom uwilgotnienia, lecz na względu na niską przepuszczalność podłoża, narażone okresowo na nadmierne uwilgotnienie. Gleby w części północnej gminy są typowymi gruntami żynio-ziemniaczanymi, zaliczane do kompleksów: żyniego dobrego i żyniego słabego i sklasyfikowane jako gleby klasy IV_a i IV_b. Ze względu na położenie gminy na terenie przyrzecznym, około połowę użytków ornych zajmują ziemie pobagienne (mady) oraz bagienne (sklasyfikowane jako użytki słabe i bardzo słabe) oraz muszrowo-torfowe powstałe z torfów niskich, przy udziale materiału ilastego. Gleby te w klasyfikacji bonitacyjnej zostały zaliczone jako do III i IV klasy, dające plony średniej i dobrej jakości.

Struktura użytkowania gruntów miasta i gminy Biežuń wskazuje, że dominującą rolę w strukturze gospodarczej odgrywa produkcja rolna. Użytki zielone zajmują 48% wszystkich użytków rolnych miasta i gminy. Udział łąk i pastwisk w układzie przestrzennym gminy jest natomiast bardzo zróżnicowany i wynosi od około 29% do 71%. W układzie przestrzennym miasta i gminy Biežuń, stosunkowo najmniejszą powierzchnię zajmują sady (0,06%), z czego większość to sady przydomowe, wykorzystywane w indywidualnej produkcji towarowej.

Wykres 1. Użytkowanie gruntów w gminie i mieście Biežuń (w ha).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Biežuń na lata 2015-2020.

Dominującą formą własności rolnej jest własność prywatna. Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego, przeprowadzonego w 2010 r., na terenie gminy Bieżeń było 826 gospodarstw indywidualnych (z czego 714 – gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha). Oznacza to, że liczba gospodarstw indywidualnych zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego spisu rolnego (2002 r.) o 26 (852).

4.3. Potencjał przyrodniczo-turystyczny

Gmina Bieżeń jest terenem zróżnicowanym pod względem uwarunkowań naturalnych. Dominującym walorem przyrodniczym jest objęty ochroną rezerwatową, "Gołuska Kępa", utworzony w 1971 r. na gruntach leśnictwa Krzeczanowo, nadleśnictwa Dwukoły. Podstawowym celem ochrony niniejszego terenu jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu lasu liściastego o charakterze grądu i łęgu w dolinie rzeki Wkry.

Granice obszaru rezerwatu stanowi stare koryto rzeki Wkry oraz okalające go od strony zachodniej, łąki i las olchowy. Na terenie rezerwatu wyodrębniono dwa typy siedliskowe las: las świeży i ols. Cechą charakterystyczną rezerwatu są gatunki typowe dla terenów okresowo zalewanych, tj. olcha czarna o specyficznym, szczudłowatym ukształtowaniu systemu korzeniowego, a także jawor, jesion i osika. Stosunkowo dobrze rozwinięta jest także warstwa krzewów, utworzona przez podrost drzew oraz leszczynę i trzmielinę oraz warstwa runa z gatunkami przytulii, turzycy i zdrojówki rutewkowatej.

Rezerwat fitocenotyczny „Gołuska Kępa” zajmuje powierzchnię 218,14 ha i stanowi część, interesującego pod względem przyrodniczo-historycznym, kompleksu leśnego „Uroczysko Bielawy Gołuskie”. Uwarunkowania przyrodnicze terenu tworzą doskonałe warunki do bytowania licznych gatunków ptactwa. W rezerwacie spotykane są ponadto sarny, dziki, jelenie, łosie, jeże, zające szaraki, kuny, piżmaki, lisy, tchórze, borsuki, a także bobry i wydry, których obecność świadczy o czystości środowiska wodnego. Interesująca historia wiąże się z malowniczo położoną wysepką na rzece Wkra, nazywaną „Gołuską Wyspą”, bądź też „Kępą Juranda”. W miejscu tym, jak podają lokalne legendy, **Henryk Sienkiewicz, zauroczony estetyką miejsca, osadził swojego powieściowego komesa Juranda i jego córkę Danusię. Cennym walorem kompleksu leśnego są ponadto stare okazy drzew, które jak głoszą miejscowe legendy, mogły służyć w celach rytualnych.**

Ze względu na cenne uwarunkowania przyrodnicze oraz wartość historyczną, część kompleksu o powierzchni 128 ha porośniętą dobrze zachowanym łągiem nadrzecznym, planuje się objąć rezerwatem przyrody „Bielawy Gołuskie”, będącą częściową formą ochrony rezerwatowej.

Niewątpliwym walorem przyrodniczo-turystycznym miasta i gminy Biežuń jest rozciągający się na ich terenie Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu. Obszar, wyznaczony w 1990 r. obejmuje tereny otaczające dolinę rzeki Wkry, położone w powiatach: żuromińskim, mławskim, ciechanowskim, płońskim, nowodworskim. W południowej i zachodniej części niniejszego terenu rozciąga się ciąg ekologiczny Równiny Raciążskiej, obejmujący w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa obszar 25677 ha, z czego 1206,70, tj. 100% powierzchni miasta Bieżunia i 4621,98 ha, tj. 42% powierzchni gminy Biežuń. Główną przesłanką objęcia terenu formą ochrony przyrodniczej jest zabezpieczenie walorów przyrodniczych oraz kontrola rozwoju form turystyki i rekreacji, w celu ograniczenia ich ewentualnego niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne.

Potencjał turystyczny obszaru wzmacniany jest dodatkowo dzięki obecności obiektów o charakterze zabytkowym. Nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków objęte są, pochodzące z przełomu XVIII i XIX wieku: Park podworski w Sławęcinie, (o powierzchni 9,0 ha; nr rejestru zabytków 48/76) oraz park pałacowy w Bieżuniu (o powierzchni 7.9 ha; nr zabytków 304/91). Ze względu na proces starzenia się drzewostanów oraz działalność człowieka, wymagają obecnie bezwzględnej ochrony oraz sukcesywnych działań konserwatorskich.

Elementem specyfiki omawianych obszarów chronionych są nieożywione formy krajobrazu w postaci, wytupujących licznie na terenie gminy, głazów narzutowych (eratyków, narzutniaków), stanowiących fragmenty litej skały, przeniesione przez lądolód. Wśród ożywionych form ochrony krajobrazu na uwagę zasługują natomiast pojedyncze okazy oraz grupy drzew, posiadające status pomnika przyrody, wśród nich:

- jesion wyniosły (ul. Nowy Rynek w Bieżuniu),
- dąb szypułkowy (sołectwo Mak),
- lipa drobnolistna, kasztanowiec biały oraz klon pospolity (sołectwo Sławęcin).

Z uwagi na wartość środowiska naturalnego w gminie Biežuń oraz jej położenie na obszarze objętych formami ochrony przyrody, obszar gminy objęty został krajową siecią ekologiczną ECONET-POLSKA, będącej wieloprzestrzennym systemem obszarów chronionych, najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju. wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Sieć składa się z 78 obszarów węzłowych – 46 międzynarodowych i 32 krajowych, stanowiących 31% powierzchni kraju oraz 110 korytarzy ekologicznych – 38 międzynarodowych i 72 krajowych, stanowiących jedynie 15% powierzchni kraju, co podkreśla rangę walorów naturalnych gminy i miasta Biežuń.

4.4.Zagospodarowanie przestrzenne

4.4.1. Infrastruktura komunikacyjna

Analiza położenia oraz ocena stanu systemu infrastruktury komunikacyjnej stanowi kluczową rolę w rozwoju gospodarczym miasta i gminy Biežuń.. Przez teren miasta i gminy przebiegają dwie drogi krajowe: nr 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin - Sierpc oraz droga nr 561 Biežuń - Szumanie. Drogi te stanowią podstawowe powiązanie zewnętrzne z sąsiednimi większymi miastami (Żuromin, Mława, Sierpc) oraz drogą krajową nr 10. Drogi gminne o łącznej długości 83,90 km (35 dróg) w tym ulice miejskie, stanowią uzupełnienie sieci drogowej. W mieście są to drogi (ulice) utwardzone, na terenie gminy zaś o nawierzchni utwardzonej i nie utwardzonej – gruntowe i żwirowe.

Charakterystykę infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 1. Charakterystyka infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy Biežuń.

Rodzaj dróg	Długość (km)	Rodzaj nawierzchni
Gmina Biežuń		
Wojewódzkie (2)	ok. 10	bitumiczna
Powiatowe (8)	ok. 50	bitumiczna

Gminne	83,90	<ul style="list-style-type: none"> - bitumicznej (20,80 km) - brukowcowa (0,50 km) - żwir/żużel (22,80 km) - naturalna (39,80 km)
Miasto Biežuń		
Gminne (4)	10,40	<ul style="list-style-type: none"> - bitumiczna (5,60 km) - brukowcowa (1,50 km) - żwir/żużel (0,20 km) - naturalna (3,10 km)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Biežuń.

4.4.2. Gospodarka energetyczna

Gmina Biežuń zasilana jest w energię elektryczną za pośrednictwem ogólnokrajowej sieci energetycznej dostarczanej za pomocą sześciu linii napowietrznych średniego napięcia (15 kV). Dostęp do sieci elektrycznej posiadają wszyscy mieszkańcy miasta i gminy Biežuń i jest ona przez nich zużywana głównie w celu zapewnienia podstawowych potrzeb energetycznych (oświetlenie, drobny napęd elektryczny, utrzymanie gospodarki rolnej i hodowlanej). Stan techniczny sieci elektrycznej w gminie ocenia się jako dobry. Układ sieci elektrycznej spełnia warunki niezawodności pracy, umożliwiając tym samym zapewnienie ciągłości dostaw energii.

Analiza sieci ciepłowniczej wskazuje, że na terenie Gminy Biežuń nie występuje ogrzewanie zbiorowe, 100 % mieszkańców gminy korzysta zatem z ogrzewania indywidualnego. Ze względu na zbyt dużą odległość od gazociągów źródłowych oraz brak stacji redukcyjnych średniego ciśnienia, gmina nie posiada również dostępu do sieci gazowniczej. W celu zapewnienia dostępu do gazu mieszkańcy korzystają więc z butli z gazem i gazowych zbiorników przydomowych.

4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

System zwodociągowania w gminie Biežuń obejmuje swoim zasięgiem wszystkie miejscowości gminy. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Biežuń (miasto i wsie) wynosi 136,8 km. Na terenie miasta i gminy do sieci wodociągowej podłączonych jest 1199 gospodarstw oraz 39 firm. Długość sieci wodociągowej umożliwia objęcie nią blisko 100% mieszkańców zarówno gminy, jak i miasta Biežuń. Mieszkańcy nie objęci z różnych względów systemem zwodociągowania korzystają z przydomowych studni kopalnych, chociaż należy zaznaczyć, iż liczba gospodarstw nie objętych systemem systematycznie maleje.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta Biežuń wynosi ok. 14 km. Do systemu odprowadzania ścieków podłączonych jest 482 jednostek, z czego 457 to przyłącza do budynków mieszkalnych, a 25 do jednostek instytucjonalnych. Na terenie gminy działa 1 biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości ok. 400 m³/dobę. Łączna ilość ścieków oczyszczanych w gminie w ciągu roku wynosi ok. 39 dam³.

4.4.4. Gospodarka odpadami

Do 2005 roku Gmina Biežuń eksploatowała własne składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w miejscowości Mak. W 2008 roku teren składowiska został zrekultywowany. Celem rekultywacji składowiska w Maku było przywrócenie gruntem wartości użytkowej poprzez wykonanie właściwych zabiegów technicznych, agrotechnicznych i biologicznych, a także zabezpieczenie terenów przyległych, użytkowanych rolniczo, przed potencjalnym zanieczyszczeniem bakteriologicznym i mikrobiologicznym oraz stworzenie warunków do zagospodarowania terenu.

Od 2013 gmina Biežuń wprowadziła nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmując nim właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. W wyniku zorganizowanego w 2015 roku przetargu, odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy zajmuje się firma Żuromińskie Zakłady Komunalne Sp. z o.o. z Żuromina.

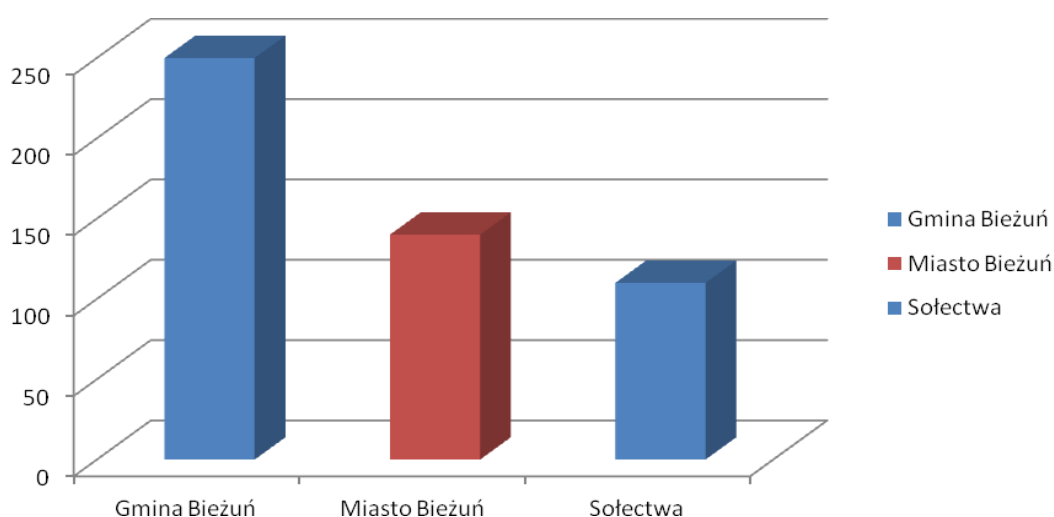
W 2014 r. łączna ilość zmieszanych odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy wyniosła 759,42 t, która w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy wyniosła 145,3 kg.

Zmiany prawne w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zdają się nie eliminować w pełni obszarów problemowych w niniejszej sferze. Dane statystyczne wskazują, że w 2014 r. na terenie jednostki istniały 3 tzw. dzikie wysypiska o łącznej wielkości ok. 200 m², co podkreśla potrzebę intensyfikacji działań w kierunku edukacji ekologicznej poprzez promowanie wśród mieszkańców lokalnej społeczności.

5. Gospodarka

Na terenie gminy Biežuń działalność gospodarczą prowadzi 250 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON, co oznacza spadek w porównaniu z rokiem 2008, o 16%, kiedy to działalność gospodarcza prowadzona była przez 316 podmiotów. W mieście Biežuń natomiast działalność prowadzi 140 podmiotów gospodarczych, z których większość prowadzi działalność handlową i usługową.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Biežuń na tle gminy (ogółem) i pozostałych miejscowości w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Urzędu Gminy i Miasta Biežuń.

Gmina Bieżeń jest gminą typowo rolniczą. Z tego też powodu na obszarze gminy brak jest większych podmiotów prowadzących działalność usługową lub produkcyjną. Dominują drobne przedsiębiorstwa usługowe związane z transportem, przetwórstwem rolnym, usługami budowlanymi i mechaniką samochodową. Stosunkowo dużo jest także podmiotów prowadzących działalność handlową (sklepy spożywcze i przemysłowe).

Na obszarze gminy dominującą formą działalności gospodarczej jest rolnictwo indywidualne. W produkcji zwierzęcej przeważa chów trzody chlewnej i bydła. Gmina Bieżeń wyróżnia się w skali regionu wielkością produkcji drobiarskiej. Bazę produkcyjną stanowi ponad 250 ferm, dostarczających głównie jaja i mięso drobiowe.

Do podmiotów o największym zatrudnieniu należą:

- Zespół Placówek Oświatowych w Bieżuniu (skupiający w sobie trzy placówki: przedszkole, szkołę podstawową i gimnazjum) – kadra nauczycielska 58 osób oraz 34 pracowników obsługi i administracji;
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Sławęcinie - kadra nauczycielska 15 osób oraz 4 pracowników obsługi i administracji;
- Urząd Miasta i Gminy Bieżeń – 21 osób zatrudnionych na stałe oraz 7 osób na czas określony;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieżuniu – 8 osób zatrudnionych na stałe oraz 1 osoba na czas określony;
- Zakład Komunalny w Bieżuniu - 7 osób zatrudnionych na stałe oraz 5 osób na czas określony;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu – 5 osób;
- Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Bieżuniu – 2 osoby;
- Zakład Produkcyjno Handlowy BESAL w Sławęcinie – 6 osób;
- ART-POL Artur Dobrosielski Adamowo – 6 osób;
- Fermy Drobiu KURAK Sadłowo – 8 osób;
- Bank Spółdzielczy w Bieżuniu – zatrudnia 19 osób
- Liceum Ogólnokształcące w Bieżuniu im. Władysława Orkana - kadra nauczycielska 19 osób oraz 6 pracowników obsługi i administracji.

- Samodzielny Publiczny Miejsko- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bieżuniu – 10 osób.
- Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu Oddział Muzeum Wsi Mazowiecki w Sierpcu – 4 osoby
- Zakład Rzeźniczo – Wędliniarski MASARNIA Sp. J. Zygmunt Motylewski, Jan Zaborowski, Bieżeń, ul. Borek 36 A – 24 osoby
- Piekarnia „Perłka” Piotr Perłowski, Bieżeń – 5 osób
- Gabinet Weterynaryjny H. Grześkiewicz, Bieżeń – 20 osób
- Złota Kurka Sp. z o. o. Bieżeń – 46 osób
- Ovo Sp. z o.o. Sadłowo 62 – 30 osób
- Hurtownia Rolnicza KUROPASZ Bieżeń – 25 osób
- Ferma Drobiu Zbigniew Przywitowski, Sadłowo 62 – 23 osoby
- Ferma Drobiu Mateusz Przywitowski, Sadłowo 62 – 19 osób
- Ferma Drobiu Rafał Przywitowski, Sadłowo 62 – 19 osób

6. Sfera społeczna

6.1. Dane demograficzne

Dane Urzędu Miasta i Gminy Bieżeń wskazują, że w roku 2015 gminę zamieszkiwało 5279 mieszkańców, miasto Bieżeń natomiast 1926 osób.

Powyższe dane wskazują, że ludność miasta Bieżeń stanowi 36,52% ludności całej gminy, co świadczy o strategicznym znaczeniu miasta w rozwoju gminy Bieżeń.

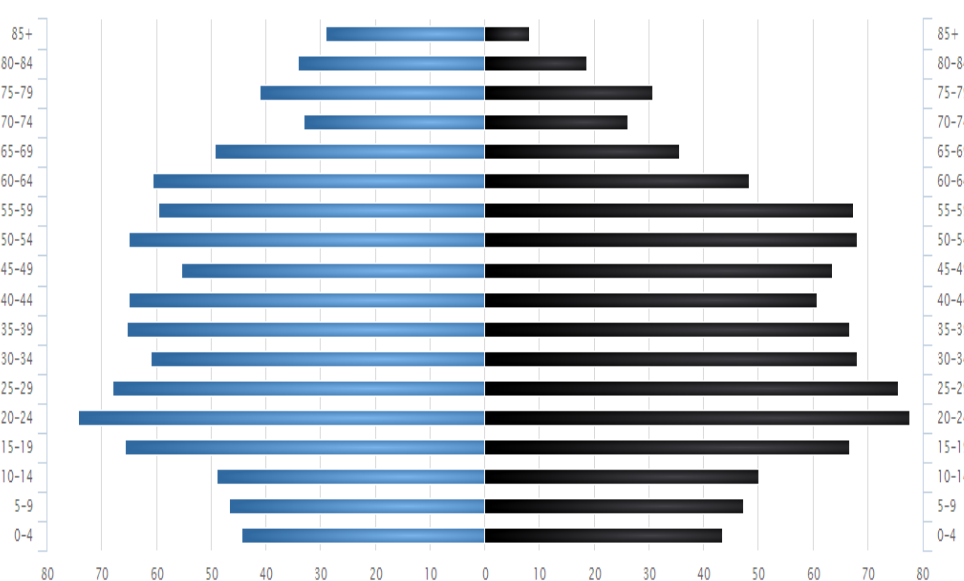
Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że od roku 2010 zarówno w gminie, jak i mieście Bieżeń systematycznie spada liczba mieszkańców. W 2014 r. liczba osób rzeczywiście zamieszkujących obszar miasta wynosiła 1890, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 21 mieszkańców i aż o 51 osób, w porównaniu z rokiem 2010. Podobna tendencja dotyczy obszaru całej gminy Bieżeń, na terenie której liczba mieszkańców obniżyła się w stosunku do roku początkowego o 144 osoby. Powyższa tendencja stanowi, z dużym prawdopodobieństwem, wypadkową ujemnego przyrostu

naturalnego oraz procesu emigracji mieszkańców gminy. Znaczny spadek liczby osób zamieszkujących gminę i miasto Biežuń stanowi wyraźny wskaźnik sygnałny postępującego procesu depopulacji niniejszych obszarów, co w perspektywie długoterminowej doprowadzić może do wielopłaszczyznowych reperkusji społeczno-gospodarczych.

Istotnej informacji, z perspektywy oceny potencjału rozwojowego miasta i gminy Biežuń dotarcza struktura wiekowa mieszkańców niniejszych obszarów.

Średni wiek mieszkańców wynosi 39,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura wiekowa mieszkańców gminy nosi znamiona struktury o charakterze zastoju, charakteryzującej się niskim udziałem grupy w wieku przedprodukcyjnym oraz znacznym udziałem ludności w wieku produkcyjnym. Typ zastoju charakterystyczny jest dla społeczeństw o niskim przyroście naturalnym oraz dość wysokim wzroście gospodarczym. W prawdzie na chwilę obecną nie obserwuje się trendu wskazującego na znaczne starzenie się społeczeństwa, lecz w przypadku utrzymywania się przyrostu naturalnego minimum na poziomie zerowym, istnieje zagrożenie utraty stanu zastępowalności pokoleń i w konsekwencji – przewagi ludności w wieku poprodukcyjnym nad innymi grupami wiekowymi.

Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Biežuń (ogółem) w 2014 r.

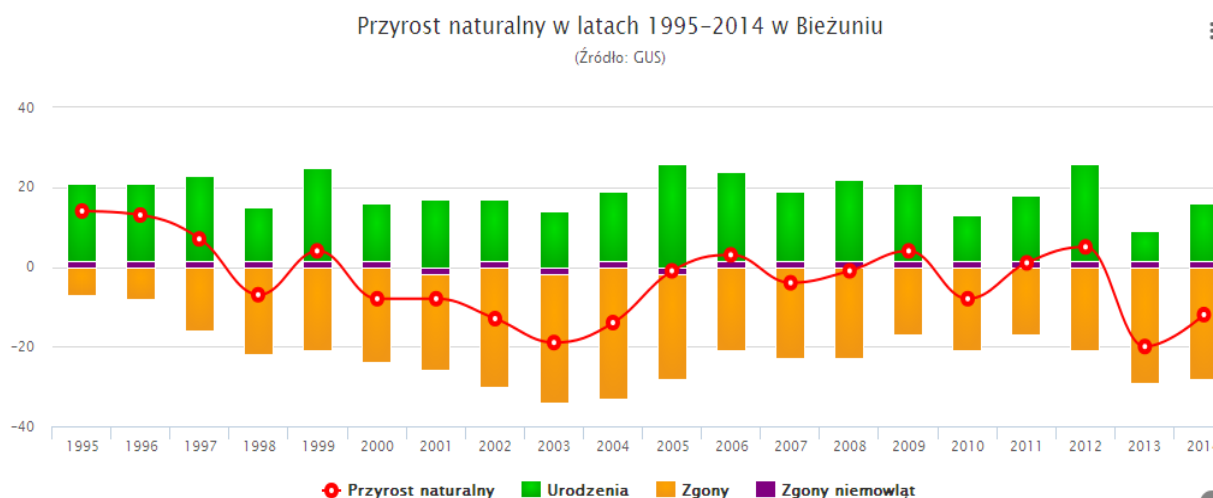

Źródło: Dane GUS (polskawliczbach.pl).

O wysoce niepokojącym zjawisku społecznym świadczy analiza przyrostu naturalnego na terenie gminy Biežuń, w której w ostatnim roku analizy zanotowano ujemny przyrost naturalny (-12), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców skutkowało wskaźnikiem przyrostu naturalnego równym -6.3. Pod względem przyrostu naturalnego jednostka wypada więc zdecydowanie słabiej w porównaniu z województwem mazowieckim, gdzie zanotowano dodatni przyrost naturalny (0,7).

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Biežuń w latach 1995-2014.

Wykres 4. Przyrost naturalny w mieście Biežuń (ogółem) w latach 1995-2014.

Źródło: Dane GUS (polskawliczbach.pl).

Jak wskazują powyższe dane, ujemny przyrost naturalny stanowi poważny problem społeczny. W ciągu prawie 20 lat liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów jedynie sporadycznie (lata 1995-1997 oraz w roku 1999, 2006, 2009 i 2012), a w roku 2005 i 2012 liczby te równoważyły się wzajemnie. Niepokojącą perspektywę demograficzną stanowi spadek przyrostu naturalnego notowany od roku 2013. Badania i analizy demograficzne wskazują, bowiem iż trwający od kilkunastu lat spadek rozrodczości jeszcze nie jest procesem

zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się: zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny oraz problemy natury społeczno-ekonomicznej. Zgodnie z opiniami ekspertów w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem urodzeń, toteż przeciwdziałanie postępowi niniejszego procesu wymaga podjęcia zintensyfikowanych i wielkoobszarowych działań społecznych.

6.2. Aktywność zawodowa

Rezultatem przemian w procesach demograficznych, a przede wszystkim głębokiej depresji urodzeniowej są zmiany w liczbie i strukturze ludności według wieku. Analiza liczebności ludności miasta i gminy Biežuń w poszczególnych przedziałach wiekowych wskazuje, iż we wszystkich ujętych w powyższym zestawieniu obszarach notuje się przewagę ludności w wieku produkcyjnym.

W gminie Biežuń jest następujący podział ludności na poszczególne grupy ekonomiczne:

- wiek przedprodukcyjny – 998 osób
- wiek produkcyjny – 3195 osób
- wiek poprodukcyjny – 976 osób

Procentowy udział poszczególnych grup ekonomicznych w miasta Bieżunia w jego ogólnej liczbie ludności przedstawia się w następujący sposób:

- wiek przedprodukcyjny – 18,30%
- wiek produkcyjny – 65%
- wiek poprodukcyjny – 16,70%

Powyższe dane wydają się świadczyć o stosunkowo dużym potencjale rozwojowym gminy w oparciu o kapitał ludzki. W 2014 r. współczynnik obciążenia demograficznego, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, w samym mieście Biežuń wynosił 52,08 i był niższy zarówno w porównaniu do województwa mazowieckiego (61,4), jak również w skali Polski (58,8). Zakładając jednak

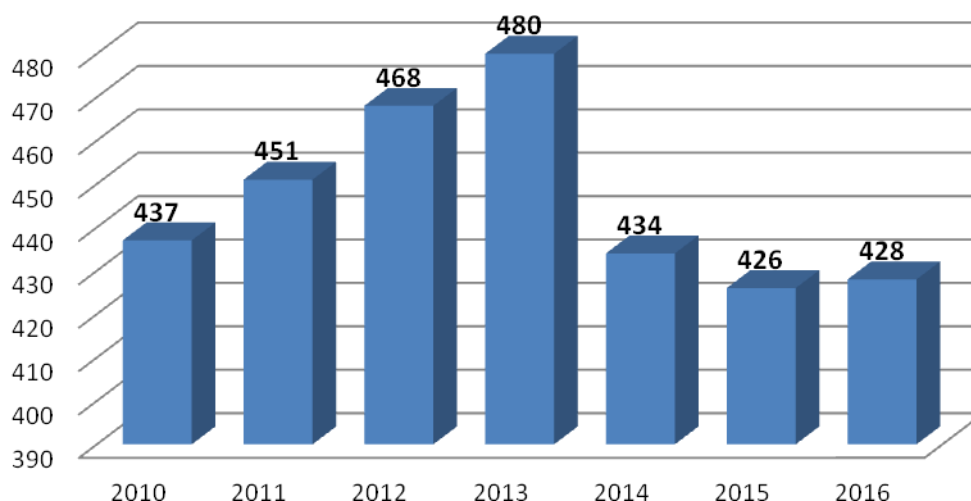
utrzymanie ujemnego przyrostu naturalnego oraz dalszy postęp procesu depopulacji ludności gminy, w dłuższej perspektywie czasowej relacje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi mogą ulec zmianie w kierunku wyrównania ilości osób w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym, co spowoduje obniżenie możliwości rozwojowych miasta oraz wzrost skali problemów w sferze społeczno-ekonomicznej.

6.3. Rynek pracy

Analiza danych dotyczących struktury wiekowej mieszkańców gminy Biežuń skłania ku konkluzji, iż liczebność w poszczególnych grupach wiekowych gminy stwarza potencjalnie korzystne warunki rozwoju gospodarczego. Ponad 60% ludności zakwalifikować bowiem można jako osoby czynne zawodowo. Istotnym problemem, pomimo obniżenia się jego skali w ostatnich latach pozostaje jednak bezrobocie. Skalę problemu obrazuje po części poziom bezrobocia rejestrowanego, które definiowane bywa na różne sposoby. Najczęściej definiuje się je poprzez stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie populacji).

Poniższy wykres przedstawia liczbę bezrobotnych w gminie na przestrzeni lat 2010-2016.

Wykres 5. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Biežuń w latach 2010-2016.

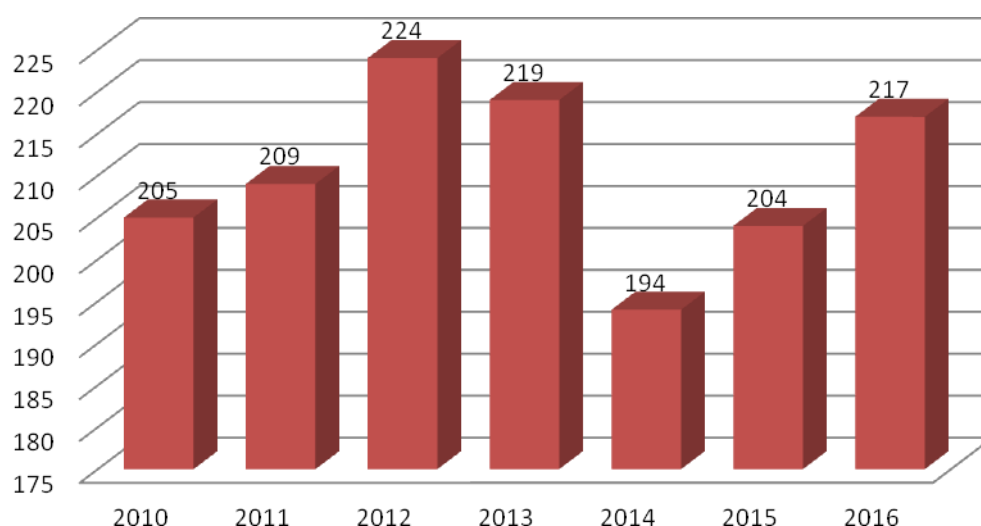

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

Powyższe dane wskazują, że na terenie gminy Biežuń poziom bezrobocia w latach 2010-2013 systematycznie wzrasta. W roku 2014 Powiatowy Urząd Pracy zanotował wyraźny spadek bezrobocia rejestrowanego (o 46 osób), który utrzymał się również w roku 2015. Dane pochodzące z I kwartału 2016 wskazują jednak na zmianę niniejszej tendencji w kierunku ponownego wzrostu bezrobocia.

Nieco inna tendencja widoczna jest w przypadku skali bezrobocia w Miście Biežuń.

Wykres 6 . Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Biežuń w latach 2010-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

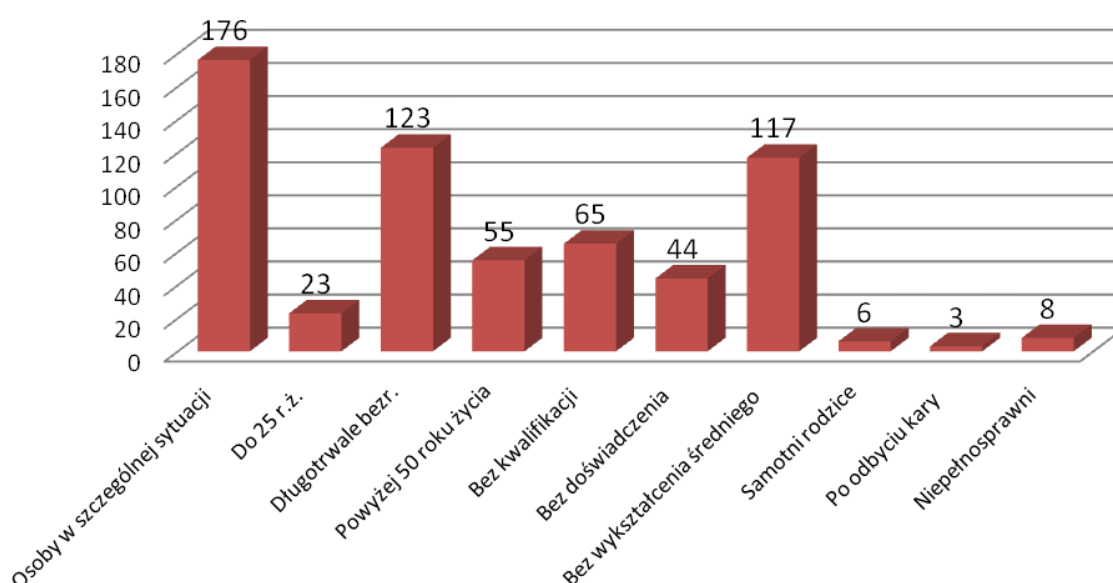
Podobnie jak w gminie Biežuń, w latach 2010-2012 w mieście Biežuń zanotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Po stosunkowym obniżeniu się ich liczby w roku 2013, od roku 2014 skala bezrobocia ulega jednak systematycznemu wzrostowi.

Analiza struktury bezrobocia w mieście Biežuniu w 2015 r. wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 (27,48% wszystkich bezrobotnych na terenie miasta). Poważnym problemem niezmiennie pozostaje długość pozostawania bez pracy. W mieście Biežuniu 50% bezrobotnych stanowią osoby dotkniętych bezrobociem długotrwałym, tj. pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, z czego 64% to osoby bez pracy powyżej 24 miesięcy. Pod względem wykształcenia wśród bezrobotnych przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (38,29) oraz gimnazjalnym i poniżej (31,99%).

Najmniej liczną grupę stanowiły natomiast osoby z wykształceniem wyższym (5,85%) oraz policealnym i średnim zawodowym (7,21%).

Istotnym problemem lokalnego rynku pracy jest zjawisko defaworyzacji zawodowej – ponad 90% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby znajdujące się w tzw. szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wykres 7. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy mieście Bieżeń w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żuromiie.

Analiza danych ujętych w powyższym zestawieniu wskazuje, że szczególna sytuacja na rynku pracy w mieście spowodowana jest najczęściej długotrwałym bezrobociem (123 osoby), brakiem wykształcenia średniego (117) oraz brakiem odpowiednich kwalifikacji zawodowych (65).

Analizując dane dotyczące skali bezrobocia w mieście Bieżeń, należy pamiętać, że przedstawione powyżej liczby nie obrazują w pełni skali problemu. O wiele trudniejsze jest rozpoznanie tzw. bezrobocia ukrytego (utajonego), które nie figuruje w żaden sposób w oficjalnej ewidencji statystycznej, a określenie jego skali możliwe jest jedynie za pomocą danych szacunkowych. W dyskursie naukowym problem bezrobocia ukrytego utożsamiany

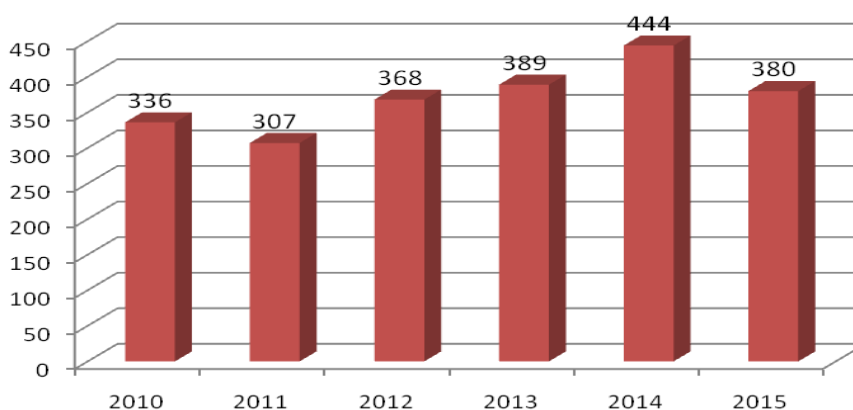
jest szczególnie z terenami wiejskimi i związane jest z istnieniem nadwyżek w sektorze rolniczym. W miastach natomiast rozpoznanie skali rzeczywistego bezrobocia utrudnione jest przez zatrudnienie bez umowy o pracę (tzw. praca na czarno).

6.4. Pomoc społeczna

Problem bezrobocia wywiera często znaczący wpływ na inne sfery społeczne, zwiększając istotnie ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym.

Wraz z rozpoczęciem w Polsce procesu przekształcenia gospodarki centralnie planowanej w gospodarkę rynkową, problem ubóstwa zarówno w teorii, jak i w praktyce nabrał nowego znaczenia. Przemiany gospodarcze spowodowały istotne przesunięcia w rozkładzie dochodów, co spowodowało postępujący proces materialnego rozwarstwiania się społeczeństwa. Ubóstwo, będące jedynym z problemów najczęściej kwalifikującym rodziny i osoby do przyznania świadczeń z zakresu wsparcia społecznego, ma charakter zarówno indywidualny jak i społeczny. Aby umożliwić przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, na terenie gminy działa Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieżuniu, który jest jednostką organizacyjną gminy. Prowadzi on między innymi działania związane z przeciwdziałaniem zjawiskom patologicznym i wykluczeniu społecznemu.

Wykres 8 . Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w mieście Bieżuniu w latach 2010-2015.

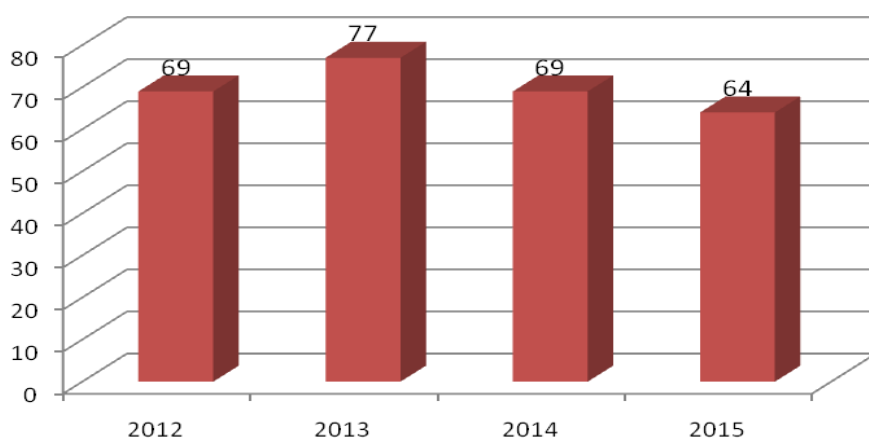
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieżuniu.

Powyższy wykres wskazuje, że od roku 2011 do 2014 liczba osób objętych pomocą Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ulegał systematycznemu wzrostowi. W prawdzie w ostatnim roku liczba ta nieco się obniżyła, lecz pozostaje ona większa w stosunku do trzech pierwszych lat ujętych w zestawieniu, co wskazuje na wzrost skali problemów społecznych w mieście Bieżuniu.

Najczęstszą przyczyną udzielania form pomocy społecznej w mieście Bieżuniu jest potrzeba ochrony macierzyństwa, kwalifikująca do przyznania pomocy 27,37% wszystkich rodzin, objętych pomocą w 2015 r. Wielodzietność i ochrona macierzyństwa wiąże się głównie z zapewnieniem rodzinom pomocy w formie zasiłku celowego, celowego specjalnego, dożywiania dzieci w szkole i w przedszkolu oraz zasiłku na zakup żywności lub posiłku.

Następnymi najczęstszymi przyczynami objęcia osób i rodzin wsparciem ze strony instytucji pomocy społecznej jest bezrobocie (27,83%) i ubóstwo (16,84%). Problemy te w dużej mierze są ze sobą skorelowane, bywając często powiązane ze sobą procesem sprzężenia zwrotnego. Brak możliwości podjęcia zatrudnienia przynosi reperkusje w postaci obniżenia poziomu życia oraz podnosi znacznie ryzyko marginalizacji społecznej, co w konsekwencji stanowi często czynnik utrudniający zdobywanie potrzebnych kwalifikacji zawodowych i obniżający konkurencyjność na rynku pracy. Minimalizacja zjawiska ubóstwa stanowi jedno z najważniejszych wyzwań rozwojowych miasta Bieżeń i wymaga podjęcia szeregu złożonych i wielkoobszarowych działań. Oprócz negatywnych konsekwencji w wymiarze jednostkowym, problem ubóstwa powoduje szereg niekorzystnych zmian społecznych, choćby ze względu na tendencję do, opisanego socjologicznie, zjawiska „dziedziczenia biedy”, bądź „wyuczonej bezradności”.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w mieście Bieżuniu z powodu ubóstwa w latach 2012-2015.

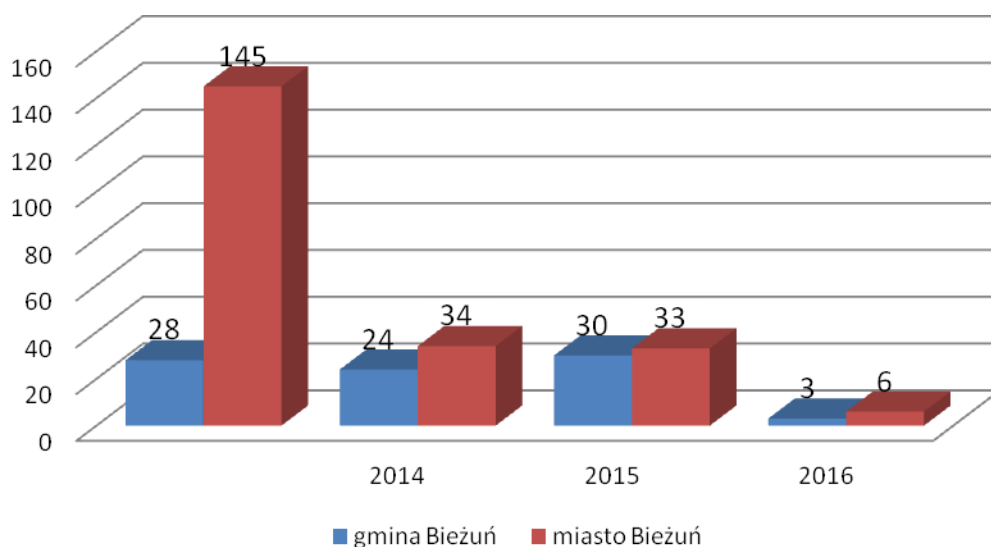

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieżuniu.

Dane dotyczące poziomu ubóstwa wśród mieszkańców miasta wskazują, iż jego skala utrzymuje się na podobnym poziomie, co świadczy o potrzebie intensyfikacji działań w celu zapewnienia mieszkańcom gminy i miasta Bieżunia odpowiednich warunków bytowych, zwłaszcza poprzez umożliwienie podjęcia zatrudnienia

6.5. Bezpieczeństwo

W myśl ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym jednym z podstawowych zadań gminy jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, rozumianego jako ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie oraz mienie obywateli przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, stanowi bez wątpienia jedno z priorytetowych obszarów działalności samorządu gminnego. Poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gmin. Wskaźniki określające poziom ładu społecznego w danej gminie stanowią ponadto często miernik powodzenia przedsięwzięcia dla potencjalnych inwestorów.

Wykres 10. Liczba przestępstw w mieście i gminie Biežuń w latach 2013-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Bieżuniu.

Powyższe dane wskazują na istnienie istotnych różnic pomiędzy liczbą przestępstw popełnianych na terenie miasta i gminy Biežuń. Największą dysproporcję zanotowano w roku 2013, kiedy to liczba zarejestrowanych przez policję zdarzeń w mieście Biežuń wyniosła 145, czym przewyższyła niniejszą liczbę w gminie ponad pięciokrotnie, stanowiąc jednocześnie 26,65% liczby przestępstw zanotowanych na terenie całego powiatu żuromińskiego. Istotnych danych dostarcza również analiza porównawcza skali przestępczości, gdzie we wszystkich ujętych w zestawieniu latach, miasto charakteryzowała wyższa w porównaniu do gminy liczba przestępstw¹. Do podobnych wniosków prowadzi analiza skali wykroczeń popełnionych na terenie miasta. Liczba przeprowadzonych w 2015 r. postępowań w sprawach o wykroczenia wynosiła w Bieżuniu 74 i była wyższa zarówno w porównaniu z gminą (39), jak również z powiatem żuromińskim (5896).

Ilość popełnianych na jego terenie przestępstw i wykroczeń stanowi wyraźny wskaźnik stopnia degradacji społecznej gminy i miasta Biežuń.

¹ Niska liczba przestępstw w roku 2016 spowodowana jest brakiem całorocznych danych (liczba przedstawionych na wykresie zdarzeń pochodzi jedynie z I kwartału 2016 r.).

7. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Program Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności gminy w zakresie ładu kulturowo - ekologicznego, społecznego oraz gospodarczego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim, jak i krajowym. Zgodność PR ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym do jego skutecznej realizacji.

7.1.Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze.

Z uwagi na duże zróżnicowanie przestrzenne rozwoju województwa mazowieckiego, konieczne jest prowadzenie polityki zmniejszającej te dysproporcje. Nadrzędnym celem tego dokumentu jest spójność terytorialna, rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy (OMW), co w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez przyspieszenie wzrostu gospodarczego, generowanego przez rozwój produkcji i przemysłu ukierunkowanego na eksport, szczególnie w branży średnio zaawansowanych i zaawansowanych technologii

Jednym z kluczowych zadań jest wprowadzenie Warszawy do grupy wiodących metropolii w układzie europejskim oraz wzmocnienie gospodarcze ośrodków regionalnych i subregionalnych. Wybór priorytetowego celu strategicznego w obszarze przemysł i produkcja ma służyć wzmocnianiu mechanizmów tworzenia dyfuzji, komercjalizacji innowacyjnych rozwiązań i wynalazków, wspieraniu przedsiębiorstw oraz tworzenia klastrów. Wyodrębniono sześć obszarów tematycznych: gospodarka (ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu i produkcji), przestrzeń i transport, społeczeństwo, środowisko i energetyka oraz kultura i dziedzictwo. Układ celów Strategii został podporządkowany długookresowym priorytetom rozwoju regionalnego, wyrażonym w scenariuszu zrównoważonego rozwoju.

CEL PRIORYTETOWY: ROZWÓJ PRODUKCJI

1. Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;

2. Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
3. Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
4. Umiędzynarodowienie gospodarcze;
5. Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

CEL STRATEGICZNY: WZROST KONKURENCYJNOŚCI

- 1 Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych;
- 2 Wpieranie rozwoju nowych technologii;
- 3 Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych (Warszawa jako ośrodek stołeczny);
- 4 Restrukturyzacja miast tracących funkcje gospodarcze;
- 5 Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich;
- 6 Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

CEL STRATEGICZNY: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI

1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
2. Koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach;
3. Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
4. Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego;
5. Udrożnienie systemu tranzytowego.

CEL STRATEGICZNY: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA

1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
2. Aktywizacja rezerw na rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
3. Rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki;
4. Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
5. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
6. Wyrównywanie szans edukacyjnych;

7. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Uzupełnieniem celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne:

ZAPEWNIENIE ZDYWERSYFIKOWANEGO ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ

1. Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
2. Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
3. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;
4. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
5. Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
6. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU KULTURY ORAZ WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. Wykorzystanie walorów środowiska oraz potencjału kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej;
2. Upowszechnienie kultury i twórczości;
3. Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej;
4. Wspieranie rozwoju przemysłu kreatywnego;
5. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej

W Strategii zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu. Na poziomie regionalnym wyznaczone zostały dwa typy OSI: problemowe (ostrołęcko-siedlecki, plocko-ciechanowski, radomski) oraz bieguny wzrostu (Obszar Metropolitalny Warszawa). Do najważniejszych kierunków działań skierowanych do Obszaru Metropolitalnego Warszawa należy m.in.:

1. Rewitalizacja i regeneracja istniejącej zabudowy w miastach OMW;
2. Równoważenie rozwoju OMW w sferze środowiska i energetyki;
3. Rozwój cyfryzacji oraz systemu e-usług publicznych dla mieszkańców;

4. Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów o najsilniejszych powiązaniach funkcjonalnych z Warszawą, przy wykorzystaniu m.in. instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT).

Samorząd Województwa Mazowieckiego realizuje zadania związane z rozwojem regionalnym przy wykorzystaniu dochodów własnych, środków z funduszy europejskich (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz innych źródeł. W okresie programowania przypadającym na lata 2014-2020, Mazowsze zostało zakwalifikowane zgodnie z kategoryzacją UE, do grupy regionów rozwiniętych, co umożliwiło korzystanie z tzw. pakietu specjalnego, który niweluje skutki zmian kategorii. Wysokość współfinansowania ze środków własnych samorządów Mazowsza dla projektów UE wzrośnie do 20% (przy 15% dla pozostałych województw). Dofinansowanie wyniesie 1,67 mld EURO, czyli 60% alokacji z okresu 2007-2013. Ponadto w przyszłym okresie programowania wprowadzony zostanie kontrakt terytorialny, który umożliwi koordynację działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie szczególnie do obszarów strategicznej interwencji. Źródłem finansowania będą środki unijne z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności i krajowe (rządowe, samorządowe oraz prywatne). W perspektywie 2014-2020 zmniejszona zostanie alokacja środków z funduszy europejskich dla województwa mazowieckiego, szczególnie z EFRR. Dodatkowa możliwa do uzyskania przez Mazowsze kwota zależeć będzie od negocjacji kontraktu terytorialnego z rządem. W celu zwiększenia skuteczności polityki regionalnej w wymiarze terytorialnym realizowane będą instrumenty takie jak ZIT, których zastosowanie umożliwi elastyczne podejście do potrzeb poszczególnych obszarów regionu. W województwie mazowieckim, w latach 2014-2020, wszystkie JST będą mogły przeznaczyć łącznie ok. 36 mld zł na inwestycje. Największy udział w tej kwocie będą miały samorządy gmin, powiatów i miast na prawach powiatu. Szacowana wysokość nakładów inwestycyjnych z budżetu województwa mazowieckiego w przyszłej perspektywie finansowej wynosi ok. 2 mld zł. Jako uzupełniające źródło finansowania zadań Strategii należy również wymienić środki z krajowych funduszy celowych takich jak: NFOŚiGW, WFOŚiGW, a także funduszy MEN, MKiDN oraz Funduszu Rozwoju Inwestycji Kulturalnych, KFD oraz Funduszu Kolejowego. Istotne dla rozwoju Mazowsza są instrumenty finansowe wspierające i przyspieszające procesy inwestycyjne, takie jak kredyty, pożyczki, fundusze doradcze i obligacje. Źródłem

środków mogą być instrumenty Europejskiego Banku Inwestycyjnego (w tym JESSICA), Banku Rozwoju Rady Europy, Banku Światowego, jak również kredyty banków komercyjnych. Wydaje się jednak, że ze względu na poziom zadłużenia województwa mazowieckiego te instrumenty finansowe będą miały mniejsze znaczenie niż dotychczas. Istotne dla rozwoju gospodarczego województwa mazowieckiego jest również wsparcie sektora MSP poprzez system funduszy poręczeń i pożyczek, jako lokalnych i regionalnych instytucji otoczenia biznesu. Na Mazowszu działa obecnie Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy, Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych. Pomocą w procesie rozwoju przedsiębiorczości służy również Krajowy Fundusz Kapitałowy. Systemy te z czasem zastąpią dotychczasowy mechanizm bezzwrotnych dotacji na rozwój przedsiębiorczości. W nowej perspektywie kierunki rozwoju będą ściśle powiązane z rezultatami, jakie Samorząd Województwa Mazowieckiego zamierza osiągnąć do 2030r. Konieczne jest aktywne pozyskiwanie nowych funduszy na realizację zadań rozwojowych.

7.2.Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020.

RPO Województwa Mazowieckiego został opracowany na podstawie pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020, przedstawionego przez Komisję Europejską w 2011 r. oraz dokumentów europejskich i krajowych o charakterze strategicznym (Strategia Europa 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020 wraz z 9 strategiami horyzontalnymi). Jego treść wpisuje się również w założenia polityki terytorialnej Rządu, adresowanej do obszarów miejskich, wyrażonej w Założeniach Krajowej 6 Projekt RPO z 8 kwietnia 2014r. – wersja 1.3. Polityki Miejskiej. Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla dwu funduszowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 (RPO WM 2014-2020) jest przede wszystkim Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze (SRWM), a także ustalenia przyjęte w projekcie aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego. RPO WM 2014-2020, którego głównym celem jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję

Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

CEL GŁÓWNY:

Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy.

CELE STRATEGICZNE:

Wskazane poniżej cele strategiczne RPO WM 2014 - 2020 stanowią odpowiedź na trzy podstawowe wyzwania Strategii Europa 2020, w kontekście wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego, jak i włączającego:

1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. Wsparcie dla innowacyjnej przedsiębiorczości regionu opartej na wiedzy i efektywnym wykorzystaniu zasobów prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy. Wzrost działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorczości w celu podniesienia konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy.
2. Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy, wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja w regionie opierają się na wsparciu grup defaworyzowanych, a także na ukierunkowaniu zatrudnienia na włączenie społeczne. Ponadto, znaczącą rolę odgrywają działania służące dostosowaniu edukacji do potrzeb rynku pracy. Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na wzrost wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego Mazowsza, a tym samym zwiększenie spójności i konkurencyjności regionu.
3. Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu. Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO₂ i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W

RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójność, gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Funduszu Spójności.

CELE TEMATYCZNE: Wskazane poniżej cele tematyczne zostały zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiadają na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
2. Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK)
3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
9. Wspieranie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

RPO Województwa Mazowieckiego zakłada m.in. wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności (w ramach zadania tematycznego nr 9) poprzez:

- Wzmocnienie (w tym nadawanie) nowych funkcji społeczno - gospodarczych i kulturalnych na obszarach objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji

- Zwiększenie zintegrowanych inwestycji infrastrukturalnych nakierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych, przyczyniających się do ograniczenia koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego obszarów rewitalizowanych

7.3. Strategia Rozwoju Gminy Bieżeń

Strategia Rozwoju Gminy Bieżeń na lata 2015 - 2020 „Aktualizacja” została przyjęta przez Radę Miasta w dniu 29.09.2015 Uchwałą Nr VIII/55/201. Strategia Rozwoju jest planem zamierzeń pokazującym kierunki rozwoju gminy wraz z proponowanymi konkretnymi zadaniami inwestycyjnymi. Wizja strategii jest to ujęta w sposób najbardziej syntetyczny deklaracja władz samorządowych, co do kierunków przyszłego rozwoju gminy. Określenie misji rozwoju gminy sprowadza się do sprecyzowania istoty działalności gminy na rzecz społeczności lokalnej.

WIZJA

Gmina Bieżeń to obszar o wielu wartościach krajobrazowych i kulturowych, wykorzystywanych w celach rekreacyjno-turystycznych oraz edukacyjnych. Jest regionem rozpoznawalnym nie tylko lokalnie ale również na skalę krajową. Mieszkańcy dostatnio żyją w dobrych warunkach, każdy ma pracę. Mieszkańcy i turyści wypoczywają korzystając z warunków przyrody i obiektów turystycznych.

MISJA

Gmina Bieżeń jako rozwija się jako region turystyczny o wartościowych walorach krajobrazowych i przyczynia się do podnoszenia jakości życia mieszkańców.

STRATEGICZNE OBSZARY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

OBSZAR SPOŁECZNY Kierunek rozwoju: Zwalczanie skutków bezrobocia i aktywizacja społeczna mieszkańców

OBSZAR GOSPODARCZY Kierunek rozwoju: Rozwój potencjału zatrudnieniowego na terenie Gminy

OBSZAR TURYSTYKI I OCHRONY ŚRODOWISKA Kierunek rozwoju: Rozwój turystyki w oparciu o potencjał środowiska przy zachowaniu walorów przyrody

OBSZAR INSTYTUCJONALNY Kierunek rozwoju: Doskonalenie kadr urzędu w służbie mieszkańców oraz wspieranie rozwoju samorządności mieszkańców

Kierunek rozwoju 1. Rozwój potencjału zatrudnieniowego na terenie Gminy

Cele szczegółowe:

- 1.1. Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców i potencjalnych inwestorów
- 1.2. Utworzenie nowych miejsc pracy związanych z rozwojem turystyki
- 1.3. Promocja Gminy oraz budowanie sieci współpracy z innymi samorządami i organizacjami wspierającymi samorządy
- 1.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej (drogi i chodniki, budynki użyteczności publicznej etc.)

Kierunek rozwoju 2. Zwalczanie skutków bezrobocia i aktywizacja społeczna mieszkańców

Cele szczegółowe:

- 2.1. Łagodzenie skutków bezrobocia poprzez wsparcie materialne i doradcze dla mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw lokalnych grup
- 2.2. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej dla młodzieży i dorosłych, jak np. dodatkowe obiekty sportowe, boiska do gier zespołowych, ścieżki rowerowe etc.
- 2.3. Rozbudowa i oddanie do użytku obiektów wykorzystywanych do uprawiania sportów wodnych oraz oczyszczenie i zagospodarowanie kąpieliska

Kierunek rozwoju 3. Rozwój turystyki i ochrona środowiska

Cele szczegółowe:

- 3.1. Zaadaptowanie Pałacu Zamoyskiego (np. na centrum konferencyjne)
- 3.2. Wsparcie dla tworzenia gospodarstw agroturystycznych

3.3. Utworzenie baz hotelowych i noclegowych oraz zwiększenie liczby obiektów gastronomicznych

3.4. Ochrona środowiska i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego dla przyszłych pokoleń

Kierunek rozwoju 4. Doskonalenie kadr urzędu w służbie mieszkańców oraz wspieranie rozwoju samorządności mieszkańców

Cele szczegółowe:

4.1. Rozwijanie współpracy samorządu z mieszkańcami poprzez wykorzystywanie mechanizmów partycypacji społecznej

4.2. Wzmacnianie samorządności mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych

4.3. Podnoszenie kompetencji urzędników i funkcjonalności Urzędu w służbie mieszkańcom i inwestorom

7.4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Biežuń na lata 2016 - 2025

CEL STRATEGICZNY 1 ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Program operacyjny 1.1. Integracja społeczna

Kierunki działań 1.1.1.

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych
2. Informowanie o możliwościach dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz o możliwości zakupu sprzętu rehabilitacyjnego
3. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby niepełnosprawne
4. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR i PUP oraz informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia

5. Współdziałanie z PCPR i PFRON w likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych
6. Rozwój pomocy i samopomocy w zakresie zidentyfikowanych potrzeb osób niepełnosprawnych
7. Rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób niepełnosprawnych w celu ich aktywizacji
8. Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie ośrodków dla osób niepełnosprawnych
9. Umożliwienie dostępu do kształcenia ustawicznego, rozwijanie i podtrzymywanie zainteresowań osób starszych

Program operacyjny 1.2. AKTYWIZACJA ŚRODOWISKOWA LUDZI STARSZYCH, SAMOTNYCH I CHORYCH

Kierunki działań 1.2.1.

1. Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa ludzi starszych, samotnych i chorych
2. Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starszym, samotnym i chorym w miejscu zamieszkania
3. Zapewnienie możliwości udziału w turnusach rehabilitacyjnych i obozach terapeutycznych
4. Skuteczna realizacja programów profilaktycznych
5. Wykorzystanie potencjału ludzi starszych
6. Mobilizowanie osób starszych, samotnych, i chorych różnych formach życia społecznego
7. Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych do realizacji projektów skierowanych do osób starszych i przewlekle chorych
8. Zorganizowanie wypożyczalni sprzętu medycznopielęgnacyjnego dla osób niepełnosprawnych i starszych
9. Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży
10. Inicjonowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i chorych.

CEL STRATEGICZNY 2 – AKTYWNE DZIAŁANIA DLA RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

PROGRAM OPERACYJNY 2.1 Reintegracja rodziny poprzez wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej

Kierunki działań 2.1.1.

1. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych
2. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo
3. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie
4. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji
5. Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu
6. Zapewnienie opieki psychologicznej i pedagogicznej rodzinie, w której występuje kryzys lub dysfunkcja opiekuńczo wychowawcza
7. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
8. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
9. Kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

PROGRAM OPERACYJNY 2.2 ZAPEWNIENIE PRAWDŁOWYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA I ROZWOJU DZIECIOM I MŁODZIEŻY ZGODNIE Z ICH POTRZEBAMI I PRZYSŁUGUJĄCYMI IM PRAWAMI

KIERUNKI DZIAŁAŃ 2.2.1

1. Organizacja i finansowanie dożywiania w szkołach dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich

2. Zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich
3. Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich
4. Organizacja akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich
5. Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych
6. Zintensyfikowanie i rozwój form prac socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo
7. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
8. Działania w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież
9. Organizowanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (światlice)
10. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci

CEL STRATEGICZNY 3 – ZWIĘKSZENIE SIŁY SPÓJNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

PROGRAM OPERACYJNY 3.1 ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU NOWYCH PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY

KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.1.1

1. Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
2. Zwiększenie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami
4. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii
5. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują

PROGRAM OPERACYJNY 3.2 WZMOCNIENIE LOKALNYCH SYSTEMÓW PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.2.1

1. Opracowywanie, upowszechnianie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym również przemocy w rodzinie
2. Podejmowanie rozwiązań pozwalających na obejmowanie kompleksową pomocą całej rodziny dotkniętej problemem uzależnień jak i problemem przemocy w rodzinie
3. Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 4 – SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW

PROGRAM OPERACYJNY 4.1 BIEŻĄCA OCENI I DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.1.1

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej
2. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych
3. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościoły, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne
4. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych
5. Sygnalizowanie radnym i władzom gmin istniejących problemów społecznych oraz potrzeb związanych z ich skutecznym rozwiązywaniem

6. Zwiększenie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi

PROGRAM OPERACYJNY 4.2 OCENA I WERYFIKACJA POSIADANYCH INSTRUMENTÓW ODDZIAŁYWANIA - KOMPLEKOSWY SYSTEM WSPARCIA SŁUŻB SOCJALNYCH

KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.2.1

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej
2. Zatrudnianie asystentów rodziny
3. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi polegającymi min. Na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym
4. Dostosowanie liczby pracowników socjalnych do wymogów ustawy o pomocy społecznej oraz lokalnych potrzeb
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i formach pomocy

7.5.Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biezuń

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest częścią lokalnego systemu planowania i jego sporządzenie należy do zadań własnych gminy- na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 16 z 19.03.1990 poz. 95 zm. Dz.U. Nr 32 z 1990 r poz.191 , Nr 34 poz.199 i Nr 43 poz.253 oraz Nr 39 poz.518).

Program Rewitalizacji Gminy Biezuń wpisuje się w następujące cele strategiczne Studium oraz cele szczegółowe:

Cele strategiczne Studium:

- poprawa jakości życia mieszkańców

- ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego
- rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej
- kształtowanie ładu przestrzennego
- wzrost aktywizacji zawodowej

Cele cząstkowe realizujące w/w cele strategiczne:

w zakresie wzrostu aktywizacji gospodarczej:

- rozwój funkcji rekreacyjnej
- rozwój małych zakładów produkcyjnych
- rozwój lokalnego rynku pracy
- promocja miasta i gminy wskazująca na możliwości i szanse rozwoju

w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców (sfera społeczna):

- zapewnienie miejsc pracy i perspektyw podnoszenia jakości życia
- poprawa standardów zamieszkania i wypoczynku
- poprawa jakości i dostępności do usług podstawowych

w zakresie ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- zachowanie istniejących wartości (walorów) środowiska,
- zalesianie i zadrzewianie terenów,
- utrzymanie i rewaloryzacja zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego.
- w zakresie usprawnienia systemów komunikacji i infrastruktury technicznej:
- podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych dróg gminnych,
- stworzenie kompleksowych systemów gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenie liczby abonentów telefonicznych.

w zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

- uporządkowanie zabudowy miasta i wiejskich jednostek osadniczych
- eliminacja konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów

8. Założenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022

Horyzont czasowy Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022 został określony na podstawie okresów programowania funduszy europejskich. Okres wdrożenia, czyli realizacji Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń obejmuje przedział czasowy: lata 2016 – 2022, odnoszące się do nowego okresu programowania w Unii Europejskiej. Obszar rewitalizacji został wyodrębniony w granicach gminy i dotyczy działań inwestycyjnych, które zostaną przeprowadzone i pozwolą na poprawę funkcjonowania poszczególnych czynników (zwiększenie ilości miejsc pracy, bezpieczeństwo publiczne, podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, podniesienie konkurencyjności gminy), wpływających na życie wszystkich mieszkańców gminy Biežuń. Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń stanowi dokument otwarty, który powinien odzwierciedlać potrzeby i priorytetowe działania związane z rozwojem społecznym, gospodarczym i przestrzennym gminy oraz lokalnej społeczności. Elastyczność programu rewitalizacji jest zgodna z zasadami długookresowego planowania i jest warunkiem skuteczności jego realizacji. W praktyce oznacza możliwość wprowadzania korekt różnych jego elementów w kolejnych okresach jego realizacji. Jest to szczególnie ważne w sytuacji braku ostatecznej wersji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Inną istotną przesłanką potrzeby dokonywania zmian jest przewidywana zmienność uwarunkowań na poziomie ponadregionalnym, regionalnym i lokalnym. Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń powstał z udziałem partnerów społecznych. Do jego opracowania zaproszono wszystkie zainteresowane strony. W wyniku konsultacji społecznych oraz prac Zespołu Zadaniowego ds. ds. koordynacji prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta Biežuń powstał program, który zawiera zbiór projektów służących realizacji jego celów. Zakłada się przyjęcie projektów, co do których będzie możliwe zapewnienie finansowania, a w przypadku założeń współfinansowania zewnętrznego, zapewnienie wkładu własnego i płynności finansowej. Celem PR jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych i funkcjonalnie z nimi powiązanych zidentyfikowanych, jako problemowe, w celu przywrócenia im walorów użyteczności kulturowej, gospodarczej, społecznej oraz rekreacyjnej. Działania rewitalizacyjne powinny być przeprowadzane w sposób kompleksowy, co oznacza, że realizowane będą projekty zintegrowane przynoszące korzyści

48

środowiskowe, ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne. Warunkiem realizacji projektu będzie włączenie elementu społecznego w działania infrastrukturalne obszaru rewitalizowanego. Działania te nie mogą być odseparowane od interwencji, stanowiąc będą komplementarne z interwencjami EFS wiązki projektów, podporządkowane rozwiązywaniu problemów zdiagnozowanych. Celem jest aktywizacja społeczności lokalnych poprzez zagospodarowanie obszaru będącego polem działań społecznych. Dzięki takiemu podejściu następuje poprawa jakości korzystania z przestrzeni, likwidacja izolacji obszarów problemowych oraz poprawa ich estetyki, w szczególności architektonicznej i przyrodniczej. Cel generalny wyraża istotę wizji rozwoju gminy Biežuń, którego osiągnięcie będzie możliwe poprzez realizację odpowiednich zadań i działań. Cel nadrzędny gminy Biežuń to: wzrost poziomu życia mieszkańców. Aby sprostać wyzwaniom zidentyfikowanym w diagnozie, niezwykle istotnym jest przeprowadzenie działań pozwalających na realizację programów ożywienia gospodarczego, a w szczególności na rzecz rozwiązania kwestii społecznych. Projekty z zakresu rewitalizacji realizowane będą jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów danego obszaru.

Cele strategiczne:

CEL I - ograniczanie zjawiska eksurbanizacji (rozmywanie się granic, rozpraszanie zabudowy, a także zaburzenie ładu i porządku przestrzennego (RPO-WM) działania: 8.5, 8.7, 9.4, 9.7, 9.8, 10.1, 10.3 i 10.3bis. Kwestie społeczne powinny obejmować działania na rzecz grup defaworyzowanych zdefiniowanych w osiach priorytetowych VI, VII i VIII. i przywracanie zdegradowanym obszarom walorów użyteczności gospodarczej, społecznej, kulturowej i środowiskowo - rekreacyjnej.

CEL II - zwiększenie szans na wszechstronny rozwój lokalny, przekładający się na wzrost komfortu życia mieszkańców gminy Biežuń (inwestycje nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych: ograniczenia koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego obszarów rewitalizowanych). W celu zapobiegania dalszej degradacji terenu, planowane są działania zmierzające do przekształcenia i wykorzystania obszarów problemowych do celów społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz kulturalnych. Rewitalizacja gospodarcza ukierunkowana zostanie na działania w obszarze wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspierania gospodarki społecznej, podejmowania lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników. Natomiast w zakresie

rewitalizacji fizycznej realizowane będą zadania dotyczące głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i obszarów. Do najważniejszych celów rewitalizacji należą: zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych (budynków, placów, skwerów, parków), wokół których można koncentrować działalność gospodarczą. O obszarze problemowym/zdegradowanym możemy mówić w sytuacji, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno - urbanistycznej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu. Podstawowym kryterium wskazania obszaru jako „kryzysowego” i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza/trudniejsza niż średnia dla danego obszaru.

9. Charakterystyka terenu objętego Programem Rewitalizacji – zasięg i uzasadnienie

Celem ożywienia społeczno-gospodarczego gminy, poprawy ładu przestrzennego i estetyki oraz zmniejszeniu dysproporcji w jego rozwoju, wyznaczono trzy obszary w pierwszej kolejności przeznaczone do rewitalizacji:

Obszar A – obejmujący ściśle centrum miasta Biežuń. Ograniczony jest ulicami: od mostu na drodze wojewódzkiej nr 541, wzdłuż rzeki Wkry w kierunku obszaru C, poprzez most na rzece Wkrze (droga gminna) do drogi powiatowej nr 4625, poprzez rzekę Lutę w kierunku Ośrodka Zdrowia, a następnie ulicą Zacisze w kierunku ulicy Zamkowej i dalej „tryftą” w kierunku ulicy Sierpeckiej. Obszar rozciąga się dalej do skrzyżowania ulic Polnej i Zamoyskiego, ulicą Gołębiowskiego z terenem Zespołu Placówek Oświatowych aż do ulicy Płockiej w kierunku ulicy Warszawskiej wraz z terenem Urzędu Miasta i Gminy oraz Liceum Ogólnokształcącego poprzez ulicę Warszawską w kierunku ulicy Kościelnej. Dalej obszar przebiega w kierunku ulicy Nadwkrzańskie i ulicy Poświętnej. Obszar kończy północna krawędź rzeki Wkry w kierunku mostu na rzece Wkrze wraz z obszarem Ulicy Mławskiej (figurka Jana Nepomucena).

Dzięki usytuowaniu w centrum Bieżunia obszar A charakteryzuje dostępność komunikacyjna. Niewątpliwym jego walorem jest również wysoka koncentracja punktów i obiektów ciekawych pod względem architektonicznym i historycznym (m.in. Muzeum

Małego Miasta oraz dom poety Stefana Gołębiowskiego), co stwarza niezwykle dogodne warunki dla rozwoju ruchu turystycznego.

Obszar B ograniczony ulicą Poświętną do krawędzi rzeki Wkry włącznie, w kierunku „łowiska Borek”. Dalej obszar rozciąga się ulicą Leśną wraz z terenem „Targowiska” przez drogę wojewódzką (wraz z ulicą Zarynek), do ulicy Zamoyskiego poprzez ulicę Kościelną do ulicy Poświętnej.

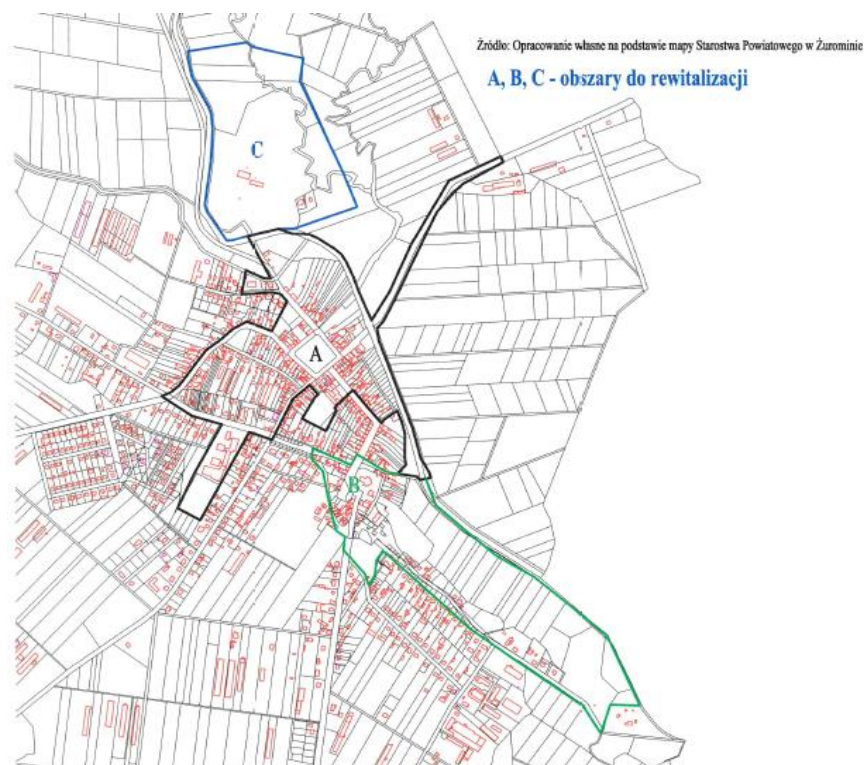
Dzięki rozległości obszaru nad rzeką Wkrą możliwe jest podjęcie działań przystosowujących teren do potrzeb usługowych, m.in. poprzez budowę parkingu przy targowisku. Planowane działania inwestycyjne przyczynią się zatem do ożywienia obszaru zarówno pod względem turystycznym, jak i gospodarczym.

Obszar C – obejmujący teren Pałacu Zamoyskich wraz z otaczającym go parkiem, ograniczony zewnętrzną linią rzeki Wkra. Obszar C, w odróżnieniu od Obszaru A i B nie znajduje się w ścisłym centrum miasta - jest on położony w pewnym oddaleniu od centrum. Obszar ten jest niemal w całości porośnięty zielenią wśród której znajduje się najważniejszy i zarazem najbardziej cenny z zabytkowych obiektów - zespół Pałacowy z pierwszej połowy XVII w.

Dzięki uwarunkowaniom naturalnym oraz potencjałowi wyżej wymienionego obiektu, istnieją szanse dalszego uatrakcyjniania terenu, m.in. poprzez utworzenie hotelu oraz punktu gastronomicznego.

Geograficzne granice poszczególnych obszarów zostały określone na mapie stanowiącej załącznik nr 1 oraz poniżej:

:

Obszar A – zakres rzeczowy wraz z opisem projektu

Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu, Oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu tworzą następujące obiekty wpisane do Rejestru Zabytków:

- drewniany budynek dawnego szpitala z przełomu XVIII i XIX wieku, „Ul. Stary Rynek 19 (Rejestr Zabytków nr 301/91) – obecnie siedziba muzeum ze stałymi ekspozycjami: „Biezuń i jego mieszkańcy w dawnych latach”, „Gabinet i wnętrza mieszkalne lekarza z małego miasteczka mazowieckiego”, salą wystaw czasowych oraz pomieszczeniami administracyjnymi i magazynami.
- budynek murowany z 1902 roku, ul. Zamkowa 2 (Rejestr Zabytków nr 303/91) – obecnie nieużytkowany
- drewniany spichlerz z początku XIX wieku, ul. Zamkowa 2, (Rejestr Zabytków 302/91)- obecnie nieużytkowany
- drewniany budynek z początku XIX wieku, (Rejestr Zabytków nr 302/91), Dom Poety Stefana Gołębiowskiego wraz z ogrodem, ul. Zamkowa 4 – obecnie nieużytkowany.

W 2010 roku została opracowana kompleksowa dokumentacja z projektem architektonicznym prac konserwatorskich wszystkich w/w obiektów wraz z otoczeniem. W pierwszej kolejności planowane są prace modernizacyjne przy obiekcie murowanym z 1902 roku gdzie została zaprojektowana:

- a) multimedialna sala wystaw czasowych,
- b) pracownie specjalistyczne,
- c) punkt kasowy wraz ze sklepikiem wydawnictw i pamiątek muzealnych,
- d) pomieszczenia administracyjne

Na tym etapie planuje się też uruchomienie kotłowni olejowej usytuowanej budynku gospodarczym na terenie ogrodu Stefana Gołębiowskiego.

Kolejnym etapem będą prace konserwatorskie drewnianego budynku Stefana Gołębiowskiego, w którym planuje się rekonstrukcję wnętrz mieszkalnych Poety (salonik, jadalnię, sypialnię, kuchnię, bibliotekę), oraz XIX wieczny Gabinet Urzędującego Burmistrza Józefa Blocha a także modernizację zabytkowego ogrodu.

W spichlerzu usytuowanym obok, planuje się rekonstrukcję charakterystycznych dla małego miasteczka warsztatów rzemieślniczych (szewc, stolarz, tkacz, fryzjer, kowal itp.).

Ostatnim etapem objętym Programem Rewitalizacji jest wchodzący w skład Biezuńskiego małomiasteczkowego skansenu – szpital z przełomu XIX i XX wieku. Program wystawienniczy w tym budynku przewiduje realizację wnętrz mieszkalnych oraz gabinetu lekarskiego z małego miasteczka.

Remont M-GOK. – zakres rzeczowy

Remont budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu obejmować będzie salę widowiskową i pomieszczenia dydaktyczne (wykonanie nowych podłóg, oświetlenia, malowanie ścian i sufitów), przebudowę holu w celu wydzielenia szatni z recepcją, przebudowa schodów na pierwsze piętro (poszerzenie), remont łazienek, przebudowę instalacji elektrycznej, spełniającej standardy BHP i PPOŻ. Dodatkowo budynek zostanie wyposażony w sprzęt taki jak kurtyna, nagłośnienie i krzesła do widowni.

Uzasadnienie: Zaplanowana inwestycja jest zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy Biežuń oraz Planem Rozwoju Lokalnego dla Gminy Biežuń. Budynek pełni funkcje kulturalne i edukacyjne. Mają tu równie swoje siedziby i miejsca spotkań lokalne organizacje społeczne: Miejski Klub Sportowy „WKRA”, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego, Biežuńskie Towarzystwo Wędkarskie, Klub Seniora Nad Wkrą”, spotkania grupy wsparcia AA

Remont budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury przyczyni się do podniesienia standardu świadczonych usług kulturalnych co umożliwi rozwój tożsamości społeczności miasta i Gminy Biežuń oraz zachowanie jego dziedzictwa kulturowego. Zagwarantuje to również wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych: plastycznych, teatralnych, tanecznych a także osób biorących udział w innych imprezach kulturalnych bądź uroczystościach o zasięgu lokalnym i regionalnym. Realizacja zadania posłuży integracji społeczności lokalnej a także rozwojowi organizacji społecznych.

Podsumowując inwestycyjne działania rewitalizacyjne poprawią funkcjonalność obiektu. To wszystko sprawi, że estetyka bardziej będzie zachęcać do korzystania z szerokiego wachlarza oferty kulturalnej co przyczyni się do większej liczby osób korzystających ze zmodernizowanego obiektu. Budynek wraz z całym zapleczem będzie służył do realizacji w/w zadań.

Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2020:

Zły stan techniczny poszczególnych obiektów (trzech bardzo zły). Przystarzałe instalacje elektryczne, wodno – kanalizacyjne, grzewcze oraz brak instalacji przeciwłamaniowych, przeciwpożarowych a co za tym idzie brak możliwości użytkowania budynków w pełni uzasadniają potrzebę przeprowadzenia wyżej wymienionych prac. Uratowanie tego cennego zabytkowego zespołu architektury, będącego jedynym w Polsce przykładem skansenu małomiasteczkowego przyczyni się do zachowania go dla kolejnych pokoleń i kontynuacji zaczętych ponad 40 lat temu wspólnych działań społeczników z Bieżunia.

Niewątpliwie przywrócenie świetności tym obiektom będzie przyczyną i stymulacją ożywienia gospodarczego miasta w różnych dziedzinach.

Obszar B ograniczony ulicami: Poświętna – Leśna – Targowa – Nowy Rynek - Zarynek – Zamoyskiego – Kościelna – Poświętna, podobnie jak Obszar A, stanowi ściśle centrum miasta Biežuń. Różnica pomiędzy tymi obszarami polega jednak na tym, że w odróżnieniu od Obszaru A na Obszarze B zlokalizowany jest tylko jeden obiekt o charakterze zabytkowym wymagający remontu- Kościół Parafialny p.w. św. Trójcy z k. XVII w. wraz najbliższym otoczeniem.

Ponadto, na obszarze tym zlokalizowany jest plac zwany potocznie przez mieszkańców „targowiskiem”, na którym co tydzień handluje się przede wszystkim płodami rolnymi. W chwili obecnej teren ten nie spełnia norm wymaganych prawem polskim przy tego typu inwestycjach, jednakże dzięki dotacjom unijnym przeznaczonym na rewitalizację ma szansę stać się profesjonalnym miejscem handlowym w centrum Bieżunia.

Najbardziej pilne do rozwiązania problemy na Obszarze B to:

- a) konieczność poprawy bezpieczeństwa,
- b) rosnące ubóstwo wśród mieszkańców,
- c) rosnąca liczba osób uzależnionych od alkoholu,
- d) rosnące bezrobocie,
- e) zaniedbane centrum miasta, zwłaszcza obiekty historyczne i zabytkowe.

Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2020:

Uruchomienie działalności Pałacu miałoby dużą wartość edukacyjną, jak również stymulowałoby działalność handlowo – usługową na terenie miasta. Nastąpiłaby generacja nowych miejsc pracy w różnych dziedzinach lokalnej gospodarki.

Obszar C – zakres rzeczowy:

- a) kompleksowa odbudowa cennego architektonicznie Pałacu Zamoyskich z przyległymi budynkami o powierzchni ok 2000 m²
- b) renowacja parku krajobrazowego na powierzchni ok 12 ha z odtworzeniem stosunków wodnych wokół Pałacu.
- c) utworzenie w Pałacu Sali muzeum historycznego Konstytucji 3 Maja,

- d) utworzenie w oficynie bocznej hotelu z ok. 30 pokojami noclegowymi,
- e) utworzenie w Pałacu Sali konferencyjnej,
- f) zagospodarowanie piwnic na cele restauracyjne,
- g) zagospodarowanie oficyny na zaplecze odnowy biologicznej

I. Powierzchnia obszarów A, B, C zdegradowanych przeznaczonych do rewitalizacji:

7,4 ha co stanowi 0,06 % powierzchni Gminy Biežuń.

II. Liczba mieszkańców zamieszkujących tereny zdegradowane przeznaczone do rewitalizacji:

1136 osób co stanowi 21,52 % mieszkańców Gminy Biežuń

10. Analiza wskaźnikowa

10.1. Wskaźniki społeczne

Dla przedstawienia sytuacji społecznej w poszczególnych miejscowościach, wybrano kilka najbardziej charakterystycznych dla gminy zjawisk kryzysowych. Dla każdego zjawiska określono na wstępie średnią wartość dla całej gminy, która stanowi punkt odniesienia - tzw. wartością referencyjną, a następnie przedstawiono wartości występujące w poszczególnych obszarach. Wyniki badań zaprezentowano w poniższych tabelach. Jednostki charakteryzujące się występowaniem zjawiska kryzysowego w danym obszarze odbiegającego od średniej dla gminy, zostały zaznaczone na czerwono.

10.1.1. Wskaźniki dotyczące bezrobocia na terenie miasta i Gminy Biežuń

Z problemem bezrobocia borykają się wszystkie miejscowości Gminy jak i samo miasto. O randze tego problemu można się przekonać analizując wyniki ankiet, gdzie brak miejsc pracy i bezrobocie każdorazowo są najliczniej wskazywaną przez mieszkańców

wszystkich miejscowości przyczyną problemów społecznych i ekonomicznych gminy oraz degradacji obszarów. Problem bezrobocia przedstawiają również wartości wskaźników.

Wartości wskaźników dot. bezrobocia obliczono wg wzoru:

$$W_{bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

$$W_{stopa\ bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

B- liczba osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce urbanistycznej (wiek 18-60/65 lat)

$$W_{długotrwa.\ bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób długotrwale bezrobotnych (pow. 12 m-cy) w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

Poniższe tabele przedstawiają strukturę bezrobocia i statystyki dotyczące ww. kwestii.

Tab. 2. Wskaźniki dot. bezrobocia w mieście Biežuń w 2015r.

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Wartość wskaźnika
Wartość referencyjna Miasto	1926	204	10,59
Ulica Zamoyskiego	199	20	10,05
Ulica Brek	14	2	14,29
Ulica Chabrowa	8	1	12,50
Ulica Czyszowa	32	6	18,75
Ulica Dr A. Wolskiego	35	2	5,71
Ulica Garbarzy	10	2	20,00
Ulica Jędrzeja z Gulczewa	4	1	25,00
Ulica Kościelna	73	11	15,07
Ulica Ks. Jana	6	1	16,67

Szostakiewicza			
Ulica Leśna	146	12	8,22
Ulica Mławska	26	3	11,54
Ulica Nadwkrzańska	11	2	18,18
Ulica Nowy Rynek	38	4	10,53
Ulica Ogrodowa	49	9	18,37
Ulica Płocka	188	19	10,11
Ulica Polna	95	8	8,42
Ulica Poświętna	43	12	27,91
Ulica Prosta	13	0	0,00
Ulica Różana	88	7	7,95
Ulica Sierpecka	179	15	8,38
Ulica Słoneczna	69	10	14,49
Ulica Sosnowa	5	0	0,00
Ulica Spokojna	25	0	0,00
Ulica Stary Rynek	51	9	17,65
Ulica S. Gołębiowskiego	9	1	11,11
Ulica Targowa	134	11	8,21
Ulica Warszawska	111	6	5,41
Ulica Wąska	19	3	15,79
Ulica Zacisze	69	10	14,49
Ulica Zamkowa	41	5	12,20
Ulica Zarynek	15	2	13,33
Ulica Zawidzka	90	8	8,89
Ulica Złotników	31	2	6,45

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Bieżeń

Tab. 3. Wskaźniki dot. bezrobocia w gminie Bieżeń w 2015r.

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Wartość wskaźnika
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	226	4,28
Bieżeń	1926	204	10,59
Adamowo	42	3	7,14
Bielawy Gołuskie	108	11	10,19
Dąbrówki	162	15	9,26
Dźwierzno	79	6	7,59
Gołuszyn	139	11	7,91
Karniszyn	250	13	5,20
Karniszyn – Parcele	117	3	2,56
Kobyła Łąka	159	13	8,18
Kocewo	43	2	4,65
Mak	139	19	13,67
Malocin	105	3	2,86
Myślin	110	6	5,45
Pelki	20	2	10,00
Pozga	37	3	8,11
Sadłowo	228	13	5,70
Sadłowo – Parcele	271	13	4,80
Stanisławowo	140	11	7,86
Sławęcín	320	32	10,00
Stawiszyn – Łaziska	169	14	8,28

Stawiszyn – Zwalewo	129	2	1,55
Strzeszewo	196	7	3,57
Trzaski	82	3	3,66
Wieluń Zalesie	66	1	1,52
Wilewo	33	0	0,00
Władysławowo	95	8	8,42
Zgliczyń Pobodzy	114	12	10,53

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Bieżeń

Tab. 4. Wskaźniki dotyczące stopy bezrobocia w Gminie Bieżeń

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Wartość wskaźnika
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	226	3195	7,07
Bieżeń	1926	204	1207	16,90
Adamowo	42	3	25	12,00
Bielawy Gołuskie	108	11	69	15,94
Dąbrówki	162	15	101	14,85
Dźwierzno	79	6	38	15,79
Gołuszyn	139	11	87	12,64
Karniszyn	250	13	151	8,61
Karniszyn – Parcele	117	3	66	4,55
Kobyła Łąka	159	13	103	12,62
Kocowo	43	2	28	7,14
Mak	139	19	87	21,84
Malocin	105	3	58	5,17
Myślin	110	6	62	9,68
Pelki	20	2	10	20,00
Pozga	37	3	23	13,04
Sadlowo	228	13	126	10,32
Sadlowo – Parcele	271	13	181	7,18
Stanisławowo	140	11	77	14,29
Sławęcín	320	32	191	16,75
Stawiszyn – Łaziska	169	14	97	14,43
Stawiszyn – Zwalewo	129	2	69	2,90
Strzeszewo	196	7	121	5,79
Trzaski	82	3	38	7,89
Wieluń Zalesie	66	1	36	2,78
Wilewo	33	0	22	0,00
Władysławowo	95	8	53	15,09
Zgliczyń Pobodzy	114	12	69	17,39

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Bieżeń

Tab. 5. Wskaźnik dotyczący osób długotrwale bezrobotnych w mieście Bieżeń

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w mieście Bieżeń	Wartość wskaźnika
Wartość referencyjna Miasto	1926	204	123	60,29
Ulica Zamoyskiego	199	20	17	85,00
Ulica Brek	14	2	1	50,00
Ulica Chabrowa	8	1	1	100,00
Ulica Czyszowa	32	6	3	50,00
Ulica Dr A. Wolskiego	35	2	0	0,00
Ulica Garbarzy	10	2	2	100,00
Ulica Jędrzeja z Gulczewa	4	1	0	0,00
Ulica Kościelna	73	11	9	81,82
Ulica Ks. Jana Szostakiewicza	6	1	0	0,00
Ulica Leśna	146	12	5	41,67
Ulica Mławska	26	3	2	66,67
Ulica Nadwkrzańska	11	2	1	50,00
Ulica Nowy Rynek	38	4	2	50,00
Ulica Ogrodowa	49	9	4	44,44
Ulica Płocka	188	19	10	52,63
Ulica Polna	95	8	4	50,00
Ulica Poświętna	43	12	6	50,00
Ulica Prosta	13	0	0	-
Ulica Różana	88	7	3	42,86
Ulica Sierpecka	179	15	10	66,67
Ulica Słoneczna	69	10	3	30,00
Ulica Sosnowa	5	0	0	-
Ulica Spokojna	25	0	0	-
Ulica Stary Rynek	51	9	6	66,67
Ulica S. Gołębiowskiego	9	1	1	100,00
Ulica Targowa	134	11	9	81,82
Ulica Warszawska	111	6	5	83,33
Ulica Wąska	19	3	2	66,67
Ulica Zacisze	69	10	7	70,00
Ulica Zamkowa	41	5	4	80,00
Ulica Zarynek	15	2	-	-
Ulica Zawidzka	90	8	5	62,50
Ulica Złotników	31	2	1	50,00

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Bieżeń

Tab. 6. Wskaźnik dotyczący osób długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy Bieżeń w 2015 r.

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Wartość wskaźnika
---------------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------------------	-------------------

			w Gminie Biežuń	
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	226	158	69,91
Biežuń	1926	204	123	60,29
Adamowo	42	3	2	66,67
Bielawy Gołuskie	108	11	9	81,82
Dąbrówki	162	15	12	80,00
Dźwierzno	79	6	6	100,00
Gołuszyn	139	11	6	54,55
Karniszyn	250	13	8	61,54
Karniszyn – Parcele	117	3	2	66,67
Kobyła Łąka	159	13	6	46,15
Kocewo	43	2	1	50,00
Mak	139	19	11	57,89
Małocin	105	3	1	33,33
Myślin	110	6	4	66,67
Pelki	20	2	2	100,00
Pozga	37	3	1	33,33
Sadlowo	228	13	11	84,62
Sadlowo – Parcele	271	13	8	61,54
Stanisławowo	140	11	7	63,64
Sławęcın	320	32	26	81,25
Stawiszyn – Łaziska	169	14	10	71,43
Stawiszyn – Zwalewo	129	2	1	50,00
Strzeszewo	196	7	3	42,86
Trzaski	82	3	3	100,00
Wieluń Zalesie	66	1	0	0,00
Wilewo	33	0	0	-
Władysławowo	95	8	7	87,50
Zgliczyń Pobodzy	114	12	11	91,67

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Biežuń

10.1.2. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. ubóstwa

Wśród zjawisk kryzysowych podsystemu społecznego obecnych na terenie gminy Biežuń niewątpliwie należy wziąć pod uwagę poziom ubóstwa mieszkańców. Wskaźnikiem najlepiej opisującym taki stan rzeczy jest liczba osób korzystających ze wsparcia Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Przyczyny udzielania świadczeń społecznych mogą być różne, jak np. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, długotrwała choroba, wielodzietność itp. W związku z powyższym istotnym jest uwzględnienie odsetka udzielanych zasiłków z tytułu ubóstwa wobec wszystkich świadczeń społecznych na danym obszarze. W tym przypadku świadczenia z pomocy

społecznej przyznawane są osobom lub rodzinom, których dochód jest równy lub niższy stawce określonej w ustawie o pomocy społecznej.

Wartość wskaźników obliczono na podstawie następującego wzoru:

$$W_{MGOPS} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba osób korzystających z MGOPS w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

$$W_{ubóstwa} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba osób korzystających z MGOPS z powodu ubóstwa w danej jednostce urbanistycznej

B- łączna liczba osób korzystających z MGOPS na danym obszarze

Tab. 7. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z MGOPS w mieście Biežuń w roku 2015

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców w	Liczba osób korzystających z MGOPS	Liczba osób korzystających z MGOPS z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających z GOPS z powodu niepełnosprawności	Wartość wskaźnika WM _{GOPS} [%]	Wartość wskaźnika W _{ubóstwa} [%]
Wartość referencyjna Miasto/ Biežuń	1926	234	103	19	12,15	40,02
Ulica Zamoyskiego	199	24	9	1	12,06	37,50
Ulica Borek	14	3	0	2	21,43	0,00
Ulica Chabrowa	8	-	-	-	-	-
Ulica Czyszowa	32	1	0	1	3,13	0,00
Ulica Dr A. Wolskiego	35	-	-	-	-	-
Ulica Garbarzy	10	3	3	0	30,00	100,00
Ulica Jędrzeja z Gulczewa	4	-	-	-	-	-
Ulica Kościelna	73	12	8	0	16,44	66,67
Ulica Ks. Jana Szostakiewicza	6	-	-	-	-	-
Ulica Leśna	146	12	11	1	8,22	91,67

Ulica Mławska	26	6	0	-	23,08	0,00
Ulica Nadwkrzańska	11	4	0	0	36,36	0,00
Ulica Nowy Rynek	38	1	0	1	2,63	0,00
Ulica Ogrodowa	49	14	7	0	28,57	50,00
Ulica Płocka	188	19	8	2	10,11	42,11
Ulica Polna	95	20	10	0	21,05	50,00
Ulica Poświętna	43	10	2	0	23,26	20,00
Ulica Prosta	13	-	-	-	-	-
Ulica Różana	88	7	2	0	7,95	28,57
Ulica Sierpecka	179	31	23	6	17,32	74,19
Ulica Słoneczna	69	13	0	0	18,84	0,00
Ulica Sosnowa	5	-	-	-	-	-
Ulica Spokojna	25	-	-	-	-	-
Ulica Stary Rynek	51	6	4	1	11,76	66,67
Ulica S. Gołębiowskiego	9	-	-	-	-	-
Ulica Targowa	134	17	4	0	12,69	23,53
Ulica Warszawska	111	19	6	0	17,12	31,58
Ulica Wąska	19	0	0	0	0,00	-
Ulica Zacisze	69	2	2	0	2,90	100,00
Ulica Zamkowa	41	4	1	1	9,76	25,00
Ulica Zarynek	15	0	0	0	0,00	-
Ulica Zawidzka	90	3	0	0	3,33	0,00
Ulica Żłotników	31	3	3	3	9,68	100,00

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieżuniu, stan na 2015r.

Tab.8. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z MGOPS w gminie Biežuń w roku 2015

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń społecznych z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	Wartość wskaźnika W_{MGOPS} [%]	Wartość wskaźnika $W_{ubóstwa}$ [%]
Wartość	5279	672	103	81	12,73	15,33

referencyjna/ Gmina						
Biežuń	1926	234	103	19	12,15	40,02
Adamowo	42	2	0	0	4,76	0,00
Bielawy Gołuskie	108	16	7	0	14,81	43,75
Dąbrówki	162	36	7	8	22,22	19,44
Dźwierzno	79	8	0	0	10,13	0,00
Gołuszyn	139	19	3	5	13,67	15,79
Karniszyn	250	14	3	6	5,60	21,43
Karniszyn – Parcele	117	15	0	1	12,82	0,00
Kobyła Łąka	159	8	8	2	5,03	100,00
Kocewo	43	0	0	0	0,00	-
Mak	139	35	8	9	25,18	22,86
Małocin	105	5	0	5	4,76	0,00
Myślin	110	6	0	1	5,45	0,00
Pelki	20	0	0	0	0,00	-
Pozga	37	6	6	0	16,22	100,00
Sadłowo	228	21	6	3	9,21	28,57
Sadłowo – Parcele	271	8	1	1	2,95	12,50
Stanisławowo	140	25	0	0	17,86	0,00
Sławęcín	320	60	15	9	18,75	25,00
Stawiszyn – Łaziska	169	35	5	1	20,71	14,29
Stawiszyn – Zwalewo	129	13	0	0	10,08	0,00
Strzeszewo	196	23	3	4	11,73	13,04
Trzaski	82	16	0	6	19,51	0,00
Wieluń Zalesie	66	8	0	0	12,12	0,00
Wilewo	33	0	0	0	0,00	-
Władysławow o	95	26	8	1	27,37	30,77
Zgliczyń Pobodzy	114	30	8	0	26,32	26,67

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieżuniu, stan na 2015r.

Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej najwyższymi wartościami liczby osób pobierających zasiłki społeczne, przewyższającymi średnią gminy, charakteryzują się kolejno Władysławowo, Zgliczyn, Małocin, Trzaski, Stawiszyn Łaziska. Ranking ten zmienia się w istotny sposób jeśli porównamy wartości odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie osób korzystających z GOPS. W tym przypadku najwyższym wskaźnikiem ubóstwa w gminie charakteryzują się Biežuń, Kobyła Łąka, Pozga, Bielawy Gołuskie.

10.1.3. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. przestępczości

Analiza wskaźników w zakresie przestępczości diagnozuje stopień bezpieczeństwa publicznego poszczególnych obszarów oraz poziom patologii społecznej. W tym celu pod uwagę bierze się 3 wskaźniki wyliczone wg poniższych wzorów:

$$W_{przestępczość} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba przestępstw w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

$$W_{wykroczeń} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba postępowań o wykroczenia na danym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców badanej jednostki urbanistycznej

Tab.9. Wskaźniki dot. poziomu bezpieczeństwa w miejscowości Biežuń w pierwszym półroczu 2015 r.

Nazwa jednostki urbanistycznej	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców
Wartość referencyjna Miasto/ Biežuń	1926	32
Ulica Zamoyskiego	199	2
Ulica Borek	14	13
Ulica Chabrowa	8	-
Ulica Czyszowa	32	-
Ulica Dr A. Wolskiego	35	-
Ulica Garbarzy	10	-
Ulica Jędrzeja z Gulczewa	4	-
Ulica Kościelna	73	1
Ulica Ks. Jana Szostakiewicza	6	-
Ulica Leśna	146	1
Ulica Mławska	26	5
Ulica Nadwkrzańska	11	-
Ulica Nowy Rynek	38	-
Ulica Ogrodowa	49	-
Ulica Płocka	188	2

Ulica Polna	95	1
Ulica Poświętna	43	-
Ulica Prosta	13	-
Ulica Różana	88	-
Ulica Sierpecka	179	3
Ulica Słoneczna	69	-
Ulica Sosnowa	5	-
Ulica Spokojna	25	-
Ulica Stary Rynek	51	-
Ulica S. Gołębiowskiego	9	1
Ulica Targowa	134	-
Ulica Warszawska	111	2
Ulica Wąska	19	-
Ulica Zacisze	69	-
Ulica Zamkowa	41	-
Ulica Zarynek	15	-
Ulica Zawidzka	90	1
Ulica Złotników	31	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji; rok 2015

Tab.10. Wykroczenia przestępstwa w gminie Biežuń

Jednostka urbanistyczna / Ulica	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba przestępstw w gminie Biežuń	Wartość wskaźnika przestępstw	Liczba wykroczeń w gminie Biežuń	Wartość wskaźnika wykroczeń
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	62	1,17	113	2,14
Biežuń	1926	32	1,66	74	3,84
Adamowo	42	0	0,00	3	7,14
Bielawy Gołuskie	108	0	0,00	1	0,93
Dąbrówki	162	1	0,62	2	1,23
Dźwierzno	79	0	0,00	0	0,00
Gołuszyn	139	0	0,00	7	5,04
Karniszyn	250	2	0,80	3	1,20
Karniszyn – Parcele	117	0	0,00	0	0,00
Kobyła Łąka	159	1	0,63	2	1,26
Kocewo	43	0	0,00	0	0,00
Mak	139	1	0,72	3	2,16
Małocin	105	1	0,95	0	0,00
Myślin	110	0	0,00	0	0,00
Pelki	20	0	0,00	0	0,00
Pozga	37	0	0,00	1	2,70
Sadłowo	228	7	3,07	3	1,32
Sadłowo – Parcele	271	0	0,00	0	0,00
Stanisławowo	140	1	0,71	5	3,57
Sławęcín	320	3	0,94	4	1,25
Stawiszyn – Łaziska	169	1	0,59	0	0,00

Stawiszyn – Zwalewo	129	1	0,78	2	1,55
Strzeszewo	196	0	0,00	2	1,02
Trzaski	82	0	0,00	0	0,00
Wieluń Zalesie	66	0	0,00	0	0,00
Wilewo	33	0	0,00	0	0,00
Władysławowo	95	1	1,05	0	0,00
Zgliczyna Pobodzy	114	0	0,00	1	0,88

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji; rok 2015

Zgodnie z powyższą analizą najwięcej przestępstw i wykroczeń popełnia się na obszarze miasta Biežuń.

10.1.4. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. obciążenia demograficznego

W diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego niezbędnym jest uwzględnienie wskaźników struktury wiekowej ludności pozwalającej na ocenę potencjału kapitału społecznego danej jednostki oraz jego perspektyw rozwojowych. Wskaźniki obciążenia demograficznego mają za zadanie ukazanie tendencji demograficznych na poszczególnych obszarach badając wzajemne relacje liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Wartość przedmiotowych wskaźników dla jednostek urbanistycznych Gminy Biežuń przedstawiają poniższe tabele.

Wszystkie wskaźniki obliczono analogicznie wg wzoru:

$$W_{\text{obciąż.demogr. 1-4}} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (os. w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w danej jednostce urbanistycznej

B- liczba osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Przy czym jako:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym traktuje się osoby niepełnoletnie w wieku 0-17 lat,
- osoby w wieku produkcyjnym traktuje się osoby w wieku 18-59/64 lata,
- osoby w wieku poprodukcyjnym traktuje się osoby w wieku 60/65 lat i więcej.

Tab.11. Struktura bezrobocia w Gminie Biežuń – stan na koniec IV kwartału 2015 roku

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	673	3195	976
Biežuń	1926	325	1207	327
Adamowo	42	7	25	10
Bielawy Gołuskie	108	19	69	20
Dąbrówki	162	36	101	25
Dźwierzno	79	23	38	17
Gołuszyn	139	29	87	21
Karniszyn	250	46	151	49
Karniszyn – Parcele	117	26	66	20
Kobyła Łąka	159	26	103	29
Kocewo	43	5	28	10
Mak	139	29	87	20
Małocin	105	18	58	26
Myślin	110	24	62	20
Pelki	20	5	10	4
Pozga	37	4	23	11
Sadłowo	228	55	126	46
Sadłowo – Parcele	271	45	181	46
Stanisławowo	140	35	77	25
Sławęcín	320	56	191	69
Stawiszyn – Łaziska	169	36	97	38
Stawiszyn – Zwalewo	129	32	69	23
Strzeszewo	196	42	121	29
Trzaski	82	15	38	28
Wieluń Zalesie	66	15	36	9
Wilewo	33	6	22	5
Władysławowo	95	17	53	19
Zgliczyń Pobodzy	114	22	69	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Biežuń

Tab.12. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla poszczególnych wsi Gminy Biežuń w 2015r.

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym m przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym m przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym m	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym m przypadająca na 100 mieszkańców
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	51,61	30,55	145,02	18,49
Biežuń	1926	54,02	27,09	100,62	16,98
Adamowo	42	68,00	40,00	142,86	23,81
Bielawy Gołuskie	108	56,52	28,99	105,26	18,52
Dąbrówki	162	60,40	24,75	69,44	15,43
Dźwierzno	79	105,26	44,74	73,91	21,52
Gołuszyn	139	57,47	24,14	72,41	15,11

Karniszyn	250	62,91	32,45	106,52	19,60
Karniszyn – Parcele	117	69,70	30,30	76,92	17,09
Kobyła Łąka	159	53,40	28,16	111,54	18,24
Kocewo	43	53,57	35,71	200,00	23,26
Mak	139	56,32	22,99	68,97	14,39
Małocin	105	75,86	44,83	144,44	24,76
Myślin	110	70,97	32,26	83,33	18,18
Pelki	20	90,00	40,00	80,00	20,00
Pozga	37	65,22	47,83	275,00	29,73
Sadłowo	228	80,16	36,51	83,64	20,18
Sadłowo – Parcele	271	50,28	25,41	102,22	16,97
Stanisławowo	140	77,92	32,47	71,43	17,86
Sławęcin	320	65,45	36,13	123,21	21,56
Stawiszyn – Łaziska	169	76,29	39,18	105,56	22,49
Stawiszyn – Zwalewo	129	79,71	33,33	71,88	17,83
Strzeszewo	196	58,68	23,97	69,05	14,80
Trzaski	82	113,16	73,68	186,67	34,15
Wieluń Zalesie	66	66,67	25,00	60,00	13,64
Wilewo	33	50,00	22,73	83,33	15,15
Władysławow o	95	67,92	35,85	111,76	20,00
Zgliczyna Pobodzy	114	65,22	33,33	104,55	20,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Bieżeń stan na 2015 r.

Przedstawione dane liczbowe odzwierciedlają zmiany jakie obserwujemy w społeczeństwie gminy Bieżeń i jakie będą nasilać się w przyszłości. Wartość wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób wieku przedprodukcyjnym wskazuje na ogólny problem starzenia się społeczeństwa gminy. Brak urodzeń zdeterminowany jest niewątpliwie przez współczesny trend przesuwający granicę wieku zakładania rodziny, jak również aspekt ekonomiczny. Brak perspektyw zatrudnienia oraz niesatysfakcjonująca stopa życiowa powodują, że wiele młodych osób emigruje z gminy do większych miast albo odkłada decyzję posiadania dzieci na później. Tym samym uwiadamia się w gminie większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym (osoby w wieku 60/65+) względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Niepokojącym jest również fakt, że na tych obszarach wskaźnik liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na liczbę osób w wieku produkcyjnym jest wyższy od 50. Oznacza to, że więcej jest osób na które trzeba pracować, niż osób mogących pracować. Starzenie się społeczeństwa to proces nieodwracalny generujący za sobą również konsekwencje ekonomiczne dla danego obszaru związane z rosnącą liczbą wydatków na koszty utrzymania osób młodych i starszych, przypadających na jedną osobę pracującą.

10.1.5. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. edukacji

Wskaźnikiem dla określenia poziomu edukacji są uśrednione wyniki testów i egzaminów uczniów kończących poszczególne szczeble edukacji, a więc egzaminy klas VI oraz egzaminy gimnazjalne. Poniższe tabele prezentują wyniki poszczególnych egzaminów w zestawieniu z wynikami na poziomie całej gminy, i województwa.

$$W_{\text{średni wynik}} = \frac{A}{B}$$

A- suma wartości % uzyskanych przez uczniów danej szkoły z danego egzaminu

B- liczba uczniów przystępujących do egzaminu

Tab.13. Wyniki egzaminów 6 –klasisty w 2015 r.

	Język polski i matematyka	Język angielski
Województwo	69,80 %	80,40%
Gminna	60,20%	69,70%
Szkoła podstawowa Biežuń	58,60%	71,20%
Szkoła podstawowa Sławęcín	70,40%	60,10%

Źródło: na podstawie danych z UM Biežuń

Tab.14. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w 2015 r.

	Język polski	Historia	Matematyka	Przyroda	Ang.podst	Ang. Rozsz.	Niemiecki
Województwo	64,70%	65,90%	51,20%	52,10%	69,80%	51,20%	55,50%
Gimnazjum Biežuń	56,10%	57,00%	37,00%	44,7%	72,20%	46,30%	47,70%

Źródło: na podstawie danych z UMiG Biežuń

10.1.6. Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dot. mieszkalnictwa socjalnego

W świetle przepisów ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego, osobom znajdującym się w niedostatku, których potrzeby mieszkaniowe są niezaspokojone przyznawane są lokale socjalne po spełnieniu przesłanek wskazanych w uchwałach rad gmin dotyczących zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład gminnego zasobu mieszkaniowego. Powyższy zapis nakłada obowiązek dostarczenia przez gminę lokali socjalnych eksmitowanym wyrokiem sądu użytkownikom mieszkań spółdzielczych i prywatnych. Brak wystarczających zasobów mieszkalnictwa socjalnego dla eksmitowanych generuje zarówno określone

zobowiązania finansowe gminy w stosunku do właścicieli tych mieszkań, utrudnia znacznie racjonalne gospodarowanie własnym zasobem mieszkaniowym a przede wszystkim uniemożliwia przenoszenie do lokali socjalnych najemców wpływając na obniżenie jakości życia mieszkańców gminy.

Wartość wskaźnika wyliczono wg wzoru:

$$W_{\text{zasobów mieszk. socjal.}} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A - Liczba lokali socjalnych w danej jednostce urbanistycznej

B – Liczba lokali socjalnych w całej gminie

Tab. 15 Udział mieszkań/lokali socjalnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Biežuń.

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Odsetek lokali socjalnych w miejscowości w ogólnej liczbie lokali socjalnych w gminie	Odsetek lokali socjalnych w miejscowości
Wartość referencyjna/ Gmina	3	100,00
Biežuń	0	0,00
Adamowo	0	0,00
Bielawy Gołuskie	0	0,00
Dąbrówki	0	0,00
Dźwierzno	0	0,00
Gołuszyn	0	0,00
Karniszyn	0	0,00
Karniszyn – Parcele	0	0,00
Kobyła Łąka	2	66,66
Kocowo	0	0,00
Mak	0	0,00
Małocin	0	0,00
Myślin	0	0,00
Pelki	0	0,00
Pozga	0	0,00
Sadłowo	0	0,00
Sadłowo – Parcele	0	0,00

Stanisławowo	0	0,00
Sławęcin	1	33,33
Stawiszyn – Łaziska	0	0,00
Stawiszyn – Zwalewo	0	0,00
Strzeszewo	0	0,00
Trzaski	0	0,00
Wieluń Zalesie	0	0,00
Wilewo	0	0,00
Władysławowo	0	0,00
Zgliczyń Pobodzy	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Biežuń

Na terenie Gminy Biežuń znajdują się 3 mieszkania socjalne w miejscowości pełniące funkcję mieszkań socjalnych w Sławęcinie 1 oraz 2 mieszkanie socjalne w Kobylej Łące, które na chwilę obecną wymaga jednak podjęcia prac remontowych.

Jak wskazuje powyższa analiza wskaźnikowa, w minimum jednym lokalem socjalnym dysponuje jedynie 5% miejscowości gminy, przy czym wartości wyższe od ustalonej średniej wartości referencyjnej osiągają tylko 2 wymienione powyżej miejscowości.

10.1.7. Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dot. organizacji pozarządowych

Społeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się aktywnością i zdolnością do samorganizacji. Jego podstawową cechą jest świadomość potrzeb wspólnoty oraz dążenie do ich zaspokajania, czyli zainteresowanie sprawami społeczeństwa oraz poczucie odpowiedzialności za jego dobro. Wskaźnik aktywności społecznej pokazujący liczbę funkcjonujących organizacji społecznych danego obszaru w przeliczeniu na 100 mieszkańców tej jednostki diagnozuje mniejszy lub większy stopień chęci i solidarności mieszkańców w poprawę jakości i warunków życia społeczeństwa lokalnego.

Wartość wskaźnika wyliczono na podstawie wzoru:

$$W_{org.spot.} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba organizacji społecznych na badanym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców w danej jednostce urbanistycznej

Tab 16. Wskaźniki dotyczące poziomu aktywności społecznej w poszczególnych jednostkach urbanistycznych Gminy Biežuń

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba mieszkańców	Ilość organizacji społecznych w danej jednostce urbanistycznej	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców danego obszaru
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	17	0,32
Biežuń	1926	8	0,42
Adamowo	42	0	0,00
Bielawy Gołuskie	108	0	0,00
Dąbrówki	162	0	0,00
Dźwierzno	79	0	0,00
Gołuszyn	139	0	0,00
Karniszyn	250	1	0,40
Karniszyn – Parcele	117	0	0,00
Kobyła Łąka	159	0	0,00
Kocewo	43	0	0,00
Mak	139	0	0,00
Małocin	105	0	0,00
Myślin	110	1	0,91
Pelki	20	0	0,00
Pozga	37	0	0,00
Sadłowo	228	1	0,44
Sadłowo – Parcele	271	0	0,00
Stanisławowo	140	1	0,71
Sławęcin	320	1	0,31
Stawiszyn – Łaziska	169	1	0,59
Stawiszyn – Zwalewo	129	1	0,78
Strzeszewo	196	1	0,51
Trzaski	82	1	1,22
Wieluń Zalesie	66	0	0,00
Wilewo	33	0	0,00
Władysławowo	95	0	0,00
Zgliczyń Pobodzy	114	0	0,00

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bieżuniu; stan na.2015r.

Liczba organizacji społecznych w gminie jest niewielka, a wyliczona wartość referencyjna dla całej gminy Bieżeń dowodzi, że aktywność społeczna w gminie jest znikoma i stanowi jeden z głównych problemów podsystemu społecznego gminy Bieżeń. Porównanie wartości wskaźnika poszczególnych jednostek urbanistycznych pokazuje ponadprzeciętny na tle gminy poziom zaangażowania społecznego mieszkańców miejscowości Bieżeń

10.1.8. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. udziału w życiu publicznym

O potencjale i sile kapitału społecznego świadczy także zaangażowanie obywatelskie charakteryzujące się aktywnością w zakresie współdecydowania o życiu publicznym m.in. poprzez udział w wyborach. W roku 2015 miały miejsce wybory parlamentarne oraz wybory prezydenckie. Dane otrzymane z Okręgowej Komisji Wyborczej pozwalają na diagnozę stopnia udziału w życiu publicznym mieszkańców poszczególnych miejscowości

Wartości wskaźników wyliczono analogicznie na podstawie wzoru:

$$W_{\text{frekwencji, wyborczej}} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba osób biorących udział w wyborach

B- ogólna liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania w danej jednostce urbanistycznej

Tab. 1.: Wskaźniki dotyczące frekwencji w wyborach samorządowych w 2015r. w Gminie Bieżeń

Obwody głosowania	Siedziba	Granice obwodu	Uprawnionych do głosowania	Głosowało	% udział w wyborach
Gmina			4238	2379	56,13
1.	Liceum Ogólnokształcące Bieżeń	Miejscowość Bieżeń	1559	875	56,13
2.	Zespół placówek oświatowych Bieżeń	Miejscowości: Adamowo, Dąbrwki, Dźwierzno, Karniszyn, Karniszyn Parcele, Kobyla Łąka, Kocewo, Mak, Myślin, Pozga, Sadłowo, Sadłowo Parcele, Stanisławowo, Strzeszewo,	1647	951	57,74

3	Samorządowa Szkoła Podstawowa Sławęcín	Władysławowo Miejscowości: Bielawy Gołuskie, Gołuszyn, Małocin, Sławęcín, Stawiszyn Łaziska, Stawiszyn Zalewo, Trzaski, Wieluń, Zalesie, Wilewo, Pełki, Zgliczyn Pobodzy	1032	553	53,59
----------	---	--	------	-----	-------

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Wyborczej – wybory parlamentarne i prezydenckie w 2015r.

Tab.18. Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. – druga tura

Obwody głosowania	Siedziba	Granice obwodu	Uprawnionych do głosowania	Głosowało	% udział w wyborach
Gmina			4151	1969	47,43
1.	Liceum Ogólnokształcące Biezuń	Miejscowość Biezuń	1520	731	48,10
2.	Zespół placówek oświatowych Biezuń	Miejscowości: Adamowo, Dąbrwki, Dźwierzno, Karniszyn, Karniszyn Parcele, Kobyła Łąka, Kocewo, Mak, Myślin, Pozga, Sadłowo, Sadłowo Parcele, Stanisławowo, Strzeszewo, Władysławowo	1624	754	46,50
3	Samorządowa Szkoła Podstawowa Sławęcín	Miejscowości: Bielawy Gołuskie, Gołuszyn, Małocin, Sławęcín, Stawiszyn Łaziska, Stawiszyn Zalewo, Trzaski, Wieluń, Zalesie, Wilewo, Pełki, Zgliczyn Pobodzy	1007	484	48,10

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Wyborczej – wybory parlamentarne i prezydenckie w 2015r.

Tab. 19. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2015 r.

Obwody głosowania	Siedziba	Granice obwodu	Uprawnionych do głosowania	Głosowało	% udział w wyborach
Gmina			4199	1706	40,63
1.	Liceum Ogólnokształcące Biezuń	Miejscowość Biezuń	1545	648	41,94
2.	Zespół placówek oświatowych Biezuń	Miejscowości: Adamowo, Dąbrwki, Dźwierzno, Karniszyn, Karniszyn Parcele, Kobyla Łąka, Kocewo, Mak, Myślin, Pozga, Sadłowo, Sadłowo Parcele, Stanisławowo, Strzeszewo, Władysławowo	1641	654	39,85
3	Samorządowa Szkoła Podstawowa Sławęcin	Miejscowości: Bielawy Gołuskie, Gołuszyn, Małocin, Sławęcin, Stawiszyn Łaziska, Stawiszyn Zalewo, Trzaski, Wieluń, Zalesie, Wilewo, Pełki, Zgliczyn Pobodzy	1013	404	39,88

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowej Komisji Wyborczej – wybory parlamentarne i prezydenckie w 2015r.

Analiza tabeli wskazuje bardzo dużą różnicę w poziomie frekwencji mieszkańców gminy pomiędzy wyborami prezydenckimi, a parlamentarnymi. Być może wpływ na taki poziom udziału mieszkańców w wyborach ma kolejność głosowań. Wybory prezydenckie były przeprowadzane jako pierwsze, a 5 miesięcy później miały miejsce wybory parlamentarne. W obydwu głosowaniach największą frekwencję odnotowano wśród mieszkańców obwodu 1. Niski poziom frekwencji w wyborach świadczy o braku chęci udziału w wyborach ze względu na niesatysfakcjonującą stopę życiową wyborcy, deficyt zaufania społecznego, brak

poczucia wpływu na swoją sytuację oraz brak wiary w siłę pojedynczego głosu i tym samym na występowanie negatywnych zjawisk społecznych związanych z biernością lub niskim udziałem społeczności lokalnej w życiu publicznym.

10.2. Wskaźniki gospodarcze

10.2.1. Wskaźnik oceny podsystemu gospodarczego dot. przedsiębiorczości mieszkańców

Gmina Biezuń jest gminą w której przeważającą formą utrzymywania się jest prowadzenie gospodarstwa rolnego oraz praca w prywatnych przedsiębiorstwach na terenie gminy i powiatu mławskiego. Nie mniej jednak samozatrudnienie staje się coraz bardziej popularną działalnością zarobkową ludności, również na obszarach wiejskich. W diagnozie przedsiębiorczości mieszkańców bierze się więc pod uwagę liczbę funkcjonujących podmiotów gospodarczych w danej jednostce. Ich wysoka liczba w danej jednostce ma bowiem wpływ na cechy badanego obszaru, tj.: wzrost poziomu rozwoju gospodarczego, poziomu dochodów mieszkańców i konsumpcji społecznej. Dokonując analizy stanów kryzysowych podsystemu gospodarczego należy jednak zwrócić szczególną uwagę na stosunek aktywnych i zlikwidowanych działalności gospodarczych. Często mimo prób indywidualnego zarobkowania, podejmowanych przez mieszkańców, sytuacja gospodarczo-ekonomiczna gminy i jego mieszkańców prowadzi w niektórych przypadkach do konieczności zamknięcia własnej działalności. Dokonana analiza wskazuje, w których miejscowościach funkcjonuje najmniej działalności gospodarczych oraz na jakich obszarach ma miejsce najwięcej likwidacji.

Wskaźniki wyliczono wg. wzoru:

$$W_{\text{przedsiębiorczości}} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- liczba podmiotów gospodarczych w danej miejscowości

B- ogólna liczba mieszkańców w danej jednostce urbanistycznej

$$W_{\text{przedsiębiorczości } 2} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

B

A- liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba firm w danej miejscowości

Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości mieszkańców gminy Bieżeń w podziale na miejscowości w 2015 r.

Tab. 20. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 01.01.2012 do 31.10. 2016 r. z CEiDG

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba mieszkańców w	Liczba podmiotów w aktywnych	Liczba podmiotów zawieszonych	Liczba podmiotów wykreślonych	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Stosunek wykreślonych podmiotów gospodarczych do liczby podmiotów aktywnych
Wartość referencyjna/ Gmina	5279	201	18	115	3,81	57,21
Bieżeń	1926	103	7	62	5,35	60,19
Adamowo	42	1	1	0	2,38	0,00
Bielawy Gołuskie	108	6	0	3	5,56	50,00
Dąbrówki	162	3	0	3	1,85	100,00
Dźwierzno	79	4	1	4	5,06	100,00
Gołuszyn	139	5	1	1	3,60	20,00
Karniszyn	250	10	1	7	4,00	70,00
Karniszyn – Parcele	117	3	0	0	2,56	0,00
Kobyła Łąka	159	4	0	5	2,52	125,00
Kocewo	43	1	1	0	2,33	0,00
Mak	139	0	0	0	0,00	-
Małocin	105	2	0	1	1,90	50,00
Myślin	110	2	2	4	1,82	200,00
Pelki	20	2	0	0	10,00	0,00
Pozga	37	0	0	0	0,00	-
Sadłowo	228	17	0	4	7,46	23,53
Sadłowo – Parcele	271	2	1	4	0,74	200,00
Stanisławowo	140	2	0	4	1,43	200,00
Sławęcín	320	11	0	2	3,44	18,18
Stawiszyn – Łaziska	169	4	0	2	2,37	50,00
Stawiszyn – Zwalewo	129	6	0	0	4,65	0,00
Strzeszewo	196	6	1	5	3,06	83,33
Trzaski	82	1	0	1	1,22	100,00
Wieluń Zalesie	66	3	0	0	4,55	0,00
Wilewo	33	1	1	1	3,03	100,00
Władysławów	95	1	0	0	1,05	0,00

o						
Zgliczyń Pobodzy	114	1	1	2	0,88	200,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Bieżeń

Wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców wskazują na niski udział osób zakładających własną działalność gospodarczą na terenie gminy. Na 100 mieszkańców gminy Bieżeń średnio tylko 2-3 osoby prowadzi swoje firmy. Zgodnie z analizą działalności gospodarczej strategii rozwoju gminy główne niedogodności istniejące w sferze gospodarczej wynikają z niewystarczającego wsparcia zewnętrznego w tym specjalistycznego (doradztwo, konsultacje dot. założenia działalności gospodarczej i możliwości finansowania projektów inwestycyjnych), a także z braku lokalizacji kapitału zewnętrznego na terenie gminy Bieżeń.

10.3. Wskaźniki przestrzenne

10.3.1. Wskaźnik oceny podsystemu przestrzennego dotyczące udziału obiektów zabytkowych

W diagnozie mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji oprócz badania stopnia nasilenia negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych warto także zwrócić uwagę na obiekty zabytkowe gminy i ich rozmieszczenie w poszczególnych jednostkach. Lokalizacja obiektów zabytkowych w planowaniu działań rewitalizacyjnych ma szczególne znaczenie w przypadku takich gmin jak Gmina Bieżeń, która swój rozwój gospodarczy chciałaby oprzeć o promocję lokalnych produktów oraz rozwój agroturystyki. Na terenie gminy Bieżeń występuje 9 obiektów zabytkowych rozmieszczonych w 2 miejscowościach: Bieżeń i Sławęcinnie.

Wartość wskaźnika wyliczono wg wzoru:

$$W_{zabytków} = \frac{A}{B} * 100[\%]$$

A- Liczba obiektów zabytkowych w danej jednostce urbanistycznej

B- Liczba obiektów zabytkowych w całej gminie

Tab.21. Liczba obiektów zabytkowych w gminie Bieżeń

Jednostka urbanistyczna / miejscowość	Ogólna liczba obiektów zabytkowych	Odsetek obiektów zabytkowych w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych gminy
Wartość referencyjna/ Gmina	9	100,00
Bieżeń	8	88,89
Adamowo	0	0,00
Bielawy Gołuskie	0	0,00
Dąbrówki	0	0,00
Dźwierzno	0	0,00
Gołuszyn	0	0,00
Karniszyn	0	0,00
Karniszyn – Parcele	0	0,00
Kobyła Łąka	0	0,00
Kocewo	0	0,00
Mak	0	0,00
Małocin	0	0,00
Myślin	0	0,00
Pelki	0	0,00
Pozga	0	0,00
Sadłowo	0	0,00
Sadłowo – Parcele	0	0,00
Stanisławowo	0	0,00
Sławęcín	1	11,11
Stawiszyn – Łaziska	0	0,00
Stawiszyn – Zwalewo	0	0,00
Strzeszewo	0	0,00
Trzaski	0	0,00
Wieluń Zalesie	0	0,00
Wilewo	0	0,00
Władysławowo	0	0,00
Zgliczyń Pobodzy	0	0,00

Źródło: dane z UMiG Bieżeń

11. Charakterystyka obszaru zdegradowanego - wyniki analizy wskaźnikowej

Zgodnie z definicją ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przez obszar zdegradowany rozumie się obszar, w którym występuje kumulacja dużej ilości negatywnych zjawisk społecznych warunkujących funkcjonalność tego terenu oraz negatywne zjawiska w co najmniej jednej ze sfer życia:

- gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Ze względu na dostępność danych w podziale na poszczególne miejscowości gminy Bieżeń, w ramach wyłonienia obszaru zdegradowanego przeanalizowano podsystem społeczny i gospodarczy oraz podsystem przestrzenny w zakresie liczby występowania obiektów zabytkowych w gminie:

Tab.22. Wyznaczenie wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bieżeń.

			Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna
				Unia Europejska Fundusz Spójności	

PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA BIEŻUŃ NA LATA 2016-2022

L. p.	Nazwa jednostki terytorialnej	Wskaźnik bezrobocia	Wskaźnik stopy bezrobocia	Wskaźnik bezr. długotrw.	Wskaźnik MGO PS	Wskaźnik ubóstwa	Wskaźnik przestępstw	Wskaźnik wykroczeń	Wskaźnik aktyw. n. społ.	Wskaźnik przeds.	Wskaźnik przeds. (2).	Wskaźnik lokali socjalnych
Wartość referencyjna/Gmina		4,28	7,07	69,91	12,73	15,33	1,17	2,14	0,32	3,81	57,21	100,00
1.	Bieżeń	10,59	16,90	60,29	12,15	40,02	1,66	3,84	0,42	5,35	60,19	0,00
2.	Adamowo	7,14	12,00	66,67	4,76	0,00	0,00	7,14	0,00	2,38	0,00	0,00
3.	Bielawy Gołuskie	10,19	15,94	81,82	14,81	43,75	0,00	0,93	0,00	5,56	50,00	0,00
4.	Dąbrówki	9,26	14,85	80,00	22,22	19,44	0,62	1,23	0,00	1,85	100,00	0,00
5.	Dźwierzno	7,59	15,79	100,00	10,13	0,00	0,00	0,00	0,00	5,06	100,00	0,00
6.	Gołuszyn	7,91	12,64	54,55	13,67	15,79	0,00	5,04	0,00	3,60	20,00	0,00
7.	Karniszyn	5,20	8,61	61,54	5,60	21,43	0,80	1,20	0,40	4,00	70,00	0,00
8.	Karniszyn Parcele	2,56	4,55	66,67	12,82	0,00	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00
9.	Kobyła Łąka	8,18	12,62	46,15	5,03	100,00	0,63	1,26	0,00	2,52	125,00	66,66
10.	Kocewo	4,65	7,14	50,00	0,00	-	0,00	0,00	0,00	2,33	0,00	0,00
11.	Mak	13,67	21,84	57,89	25,18	22,86	0,72	2,16	0,00	0,00	-	0,00
12.	Małocin	2,86	5,17	33,33	4,76	0,00	0,95	0,00	0,00	1,90	50,00	0,00
13.	Myślin	5,45	9,68	66,67	5,45	0,00	0,00	0,00	0,91	1,82	200,00	0,00
14.	Pełki	10,00	20,00	100,00	0,00	-	0,00	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00
15.	Pozga	8,11	13,04	33,33	16,22	100,00	0,00	2,70	0,00	0,00	-	0,00
16.	Sadłowo	5,70	10,32	84,62	9,21	28,57	3,07	1,32	0,44	7,46	23,53	0,00
17.	Sadłowo Parcele	4,80	7,18	61,54	2,95	12,50	0,00	0,00	0,00	0,74	200,00	0,00
18.	Stanisławowo	7,86	14,29	63,64	17,86	0,00	0,71	3,57	0,71	1,43	200,00	0,00
19.	Sławęcino	10,00	16,75	81,25	18,75	25,00	0,94	1,25	0,31	3,44	18,18	33,33
20.	Stawiszyn Łaziska	8,28	14,43	71,43	20,71	14,29	0,59	0,00	0,59	2,37	50,00	0,00
21.	Stawiszyn Zwalewo	1,55	2,90	50,00	10,08	0,00	0,78	1,55	0,78	4,65	0,00	0,00
22.	Strzeszewo	3,57	5,79	42,86	11,73	13,04	0,00	1,02	0,51	3,06	83,33	0,00
23.	Trzaski	3,66	7,89	100,00	19,51	0,00	0,00	0,00	1,22	1,22	100,00	0,00
24.	Wieluń Zalesie	1,52	2,78	0,00	12,12	0,00	0,00	0,00	0,00	4,55	0,00	0,00

25	Wilewo	0,00	0,00	-	0,00	-	0,00	0,00	0,00	3,03	100,00	0,00
26	Władysławowo	8,42	15,09	87,50	27,37	30,77	1,05	0,00	0,00	1,05	0,00	0,00
27	Zgliczyn Pobodzy	10,53	17,39	91,67	26,32	26,67	0,00	0,88	0,00	0,88	200,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Bieżeń

Powyższa analiza pokazuje, że jako obszary zdegradowane przeznaczone do rewitalizacji można wskazać obszary miasta Bieżeń. Obszary te oznaczono jako A i B oraz obszar C który, choć nie zamieszkały wpływa negatywnie na rozwój społeczny miasta Bieżeń

Zdegradowany obszar C przeznaczony do rewitalizacji to rozległa, zabytkowa część miasta, niezamieszkała, obejmująca Pałac Zamojskich wraz z przyległymi zabudowaniami oraz krajobrazowy park o powierzchni 12 ha. W świadomości zbiorowej mieszkańców miasta i gminy Bieżeń to zasługi Andrzeja Zamojskiego - który nie tylko zbudował pałac i założył park, ale nadał miastu pierwszą regułę zabudowy - podniosły rangę miasta Bieżeń, Zamojski postrzegany jest jako jeden z autorów świetności dawnego Bieżunia. Teren ten jest więc bardzo ważny dla mieszkańców Bieżunia, Obecnie ulegający coraz dalej idącej degradacji, staje się miejscem nie tylko nie wykorzystanym dla dobra mieszkańców, ale również sprzyja zjawiskom negatywnym społecznie. Dlatego też przy wyznaczeniu wskaźnikowym tego obszaru jako zdegradowanego wzięto pod uwagę zjawiska społeczne dotyczące mieszkańców całego miasta, ponieważ mogą być one rozwiązane w znacznym stopniu również poprzez rewitalizację zespołu pałacowo- parkowego Zamojskich.

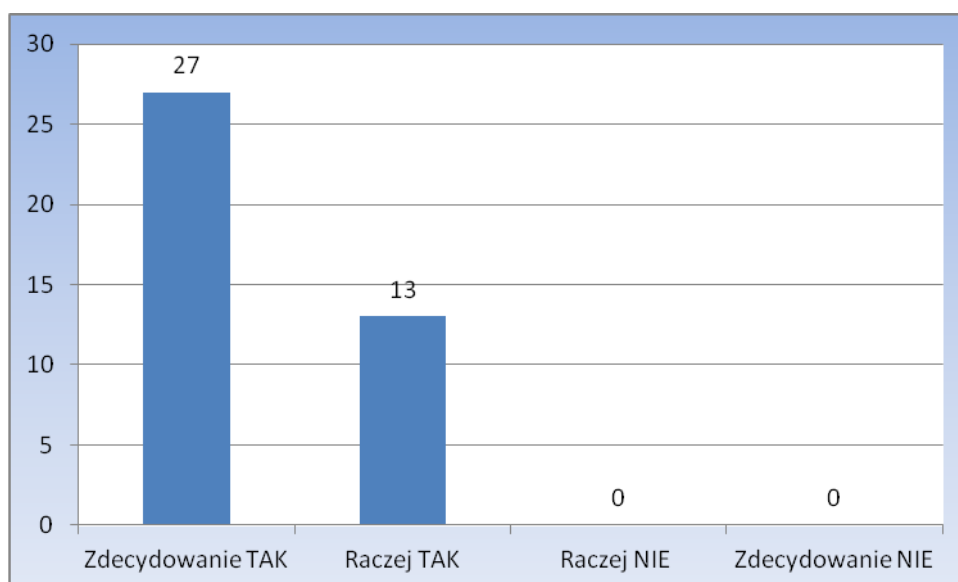
12. Wyniki Konsultacji społecznych – analiza ankiet

Zarówno podczas seminariów, jak też podczas wywiadów bezpośrednich respondenci jednogłośnie stwierdzili, że miastu Bieżeń zdecydowanie jest potrzebny Lokalny Program Rewitalizacji. Upatrują oni w nim szansę dla Bieżunia na rozwój oraz skuteczne przeciwdziałanie najbardziej palącym problemom obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. W trakcie spotkań i seminariów mieszkańcom miasta i gminy została przekazana wiedza na temat istoty i celów rewitalizacji, objaśnione zostały pojęcia obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji. Wyjaśniono w jaki sposób działania inwestycyjne jako działania prowadzące do poprawy życia społeczno-gospodarczego spowodują pozytywne zmiany w życiu mieszkańców zarówno miasta jak i gminy Bieżeń.

Poniżej zaprezentowane zostały szczegółowe wyniki ankiet.

Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń na lata 2016 – 2022:

- 1) Czy Pana(i) zdaniem miastu potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bieżeń?**

Wszyscy uczestnicy badania odpowiedzieli się (27 zdecydowanie tak i 13 raczej tak) odpowiedziało, że zdecydowanie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego i społecznego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bieżeń. Nikt z pytaných nie udzielił odpowiedzi, że Program Rewitalizacji jest bezzasadny.

- 2) Jaki obszar miasta powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji? Proszę podać zakres terytorium – jego granice oraz jaki jest Pana(i) związek z tym terenem (np. miejsce zamieszkania, dawne/obecne miejsce pracy, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, miejsce rekreacji i wypoczynku)?**

Na powyższe pytanie odpowiedzi udzieliło tylko 62,5% osób wypełniających ankietę. Reszta pozostawiła puste pole, bądź informację niezgodą z zadaniem pytaniem. Zdecydowana większość odpowiedzi dotyczyła obecnego miejsca zamieszkania bądź obecnego miejsca pracy. Respondenci, wśród obszarów, które ich zdaniem powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji, najczęściej wymieniali:

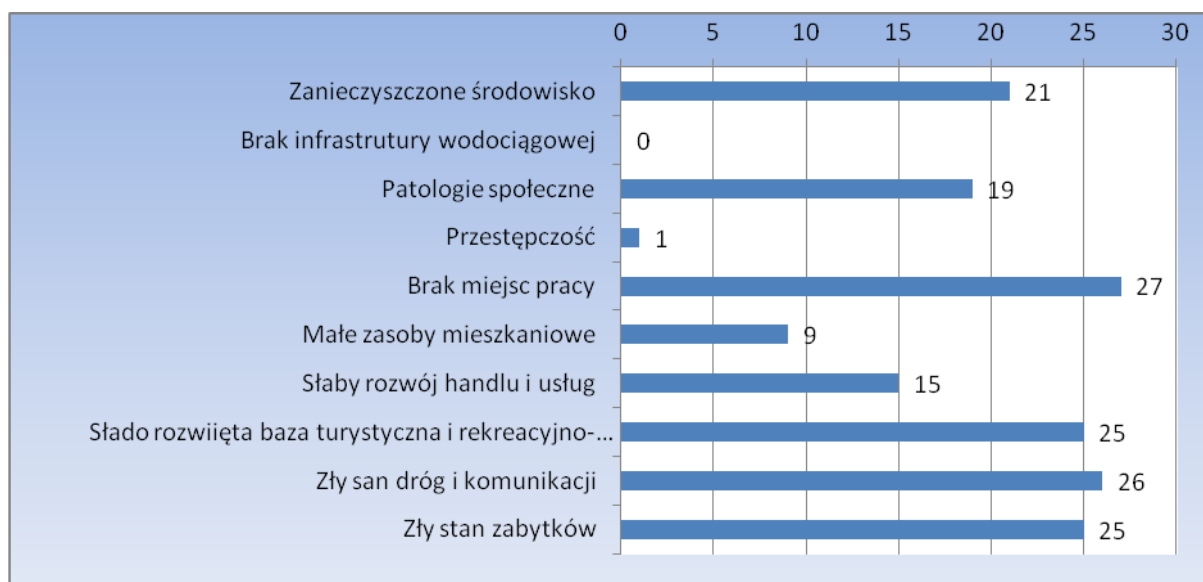
Park	(16 głosów)
Ul. Stary Rynek	(16 głosów)
Pałac Zamoyskiego	(7 głosów)
Plac Targowy	(2 głosy)
Kościół Św. Stanisława	(1 głos)
Dom Stefana Gołębiowskiego	(1 głos)

Oraz poniższe ulice:

Poświętna	(6 głosów)
Leśna	(5 głosów)
Warszawska	(5 głosów)
Nadwkrzańska	(5 głosów)
Zamkowa	(4 głosy)
Mławska	(4 głosy)
Zamoyskiego	(4 głosy)
Borek	(3 głosy)
Sosnowa	(2 głosy)
Prosta	(2 głosy)
Kościelna	(2 głosy)

Sierpecka	(2 głosy)
Płocka	(2 głosy)
Ogrodowa	(1 głos)
Nowy Rynek	(1 głos)
Targowa	(1 głos)

3) Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar jest zdegradowany? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi)

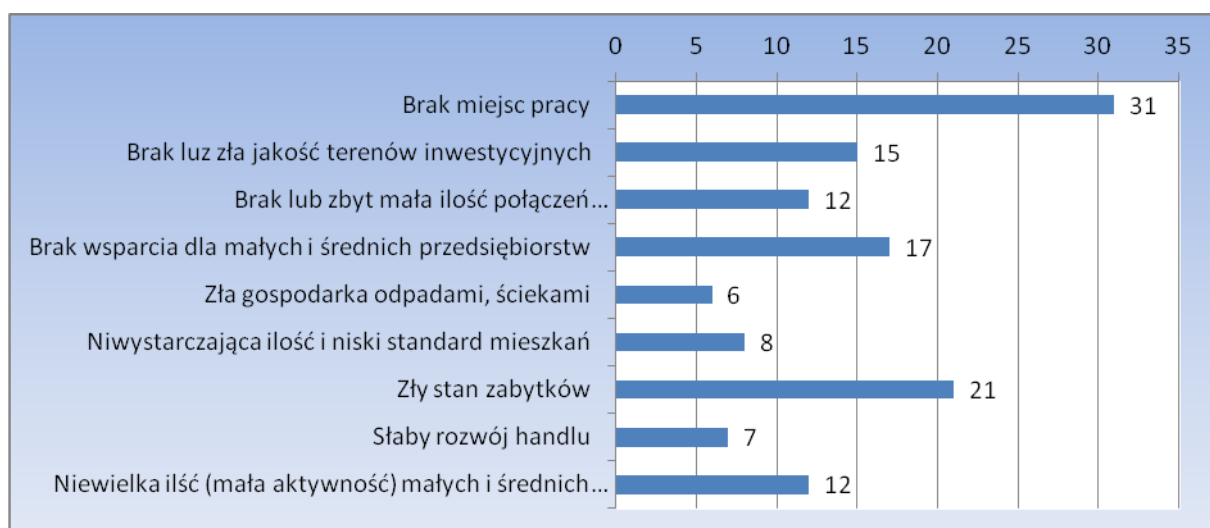
Dodatkowe odpowiedzi, wpisane jako „Inne”:

- zły stan parku
- zły stan budynków mieszkalnych
- słaby rozwój przemysłu
- pogłębiający się proces osuszania terenu

- zniszczenie naturalnych walorów okolicy
- brak odpowiedniego uregulowania systemów rzecznych
- nadmierne zagęszczenie ferm kurzych i chlewni

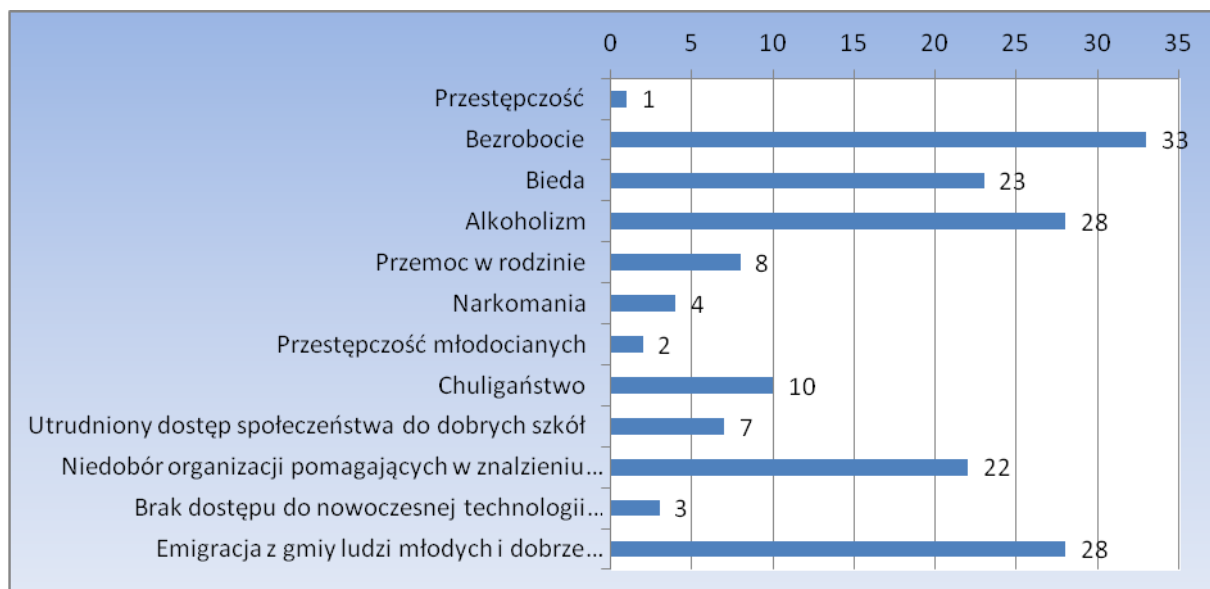
Na pytanie „dlaczego Pana/Pani zdaniem wskazany obszar jest zdegradowany, najczęściej odpowiedzi padło, że główną przyczyną jest brak miejsc pracy, zły stan dróg, zły stan zabytków, zanieczyszczone środowisko oraz szeroko rozumiany zastój gospodarczy.

4) Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi)

Pytanie „jakie problemy ekonomiczne chciałby Pan/Pani rozwiązać w procesie rewitalizacji” pokazało, że zwiększenie ilości miejsc pracy na rzeczonym obszarze polepszyłoby sytuację ekonomiczną. Ponad to pytani wskazywali zły stan zabytków, brak wsparcia dla sektora MŚP oraz złą jakość terenów inwestycyjnych jako zagrożenia rozwoju gospodarczego terenu rewitalizacji.

5) Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi)

Dodatkowe odpowiedzi, wpisane jako „Inne”:

- zły stan zdrowia mieszkańców

Rozwiązaniem problemów społecznych jakie istnieją na rzeczonym obszarze byłoby zwiększenie ilości miejsc pracy, walka z alkoholizmem, zwiększenie ilości organizacji pomagających w znalezieniu pracy oraz zahamowanie procesu emigracji młodych ludzi z terenu gminy do większych miast (Warszawa). Wskazanie tych problemów jako najważniejszych świadczy o dużej świadomości społeczno gospodarczej mieszkańców Gminy.

6) Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi)

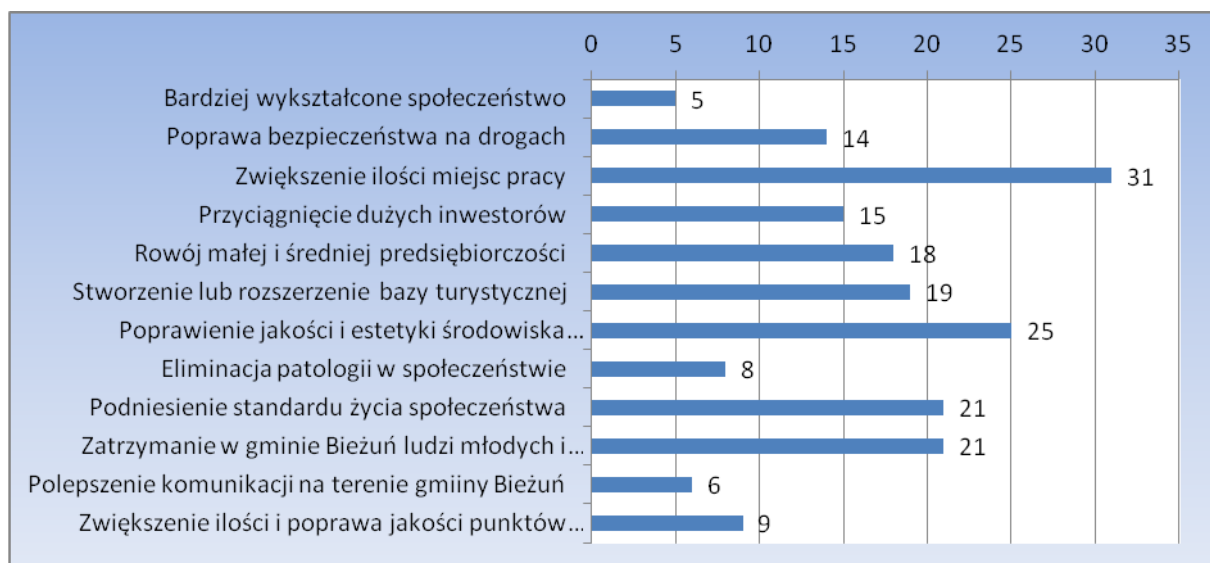

Dodatkowe odpowiedzi, wpisane jako „Inne”:

- zły stan środowiska, powietrza i wody

Respondenci pytani co mogłoby poprawić jakość życia na w/w terenie odpowiadali, że poprawa estetyki otoczenia, poprawa infrastruktury wokół budynków mieszkalnych, zwiększenie i uaktywnienie instytucji kulturalnych oraz pobudzenie społeczeństwa do wspólnych działań i współpracy.

7) Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie rewitalizacji? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 6 odpowiedzi)

Za najistotniejsze efekty procesu rewitalizacji uważa się zwiększenie ilości miejsc pracy, poprawę estetyki i jakości środowiska podniesienie standardu życia społeczeństwa, zatrzymanie młodych ludzi w Bieżuniu oraz co jest bardzo podkreślane stworzenie i poszerzenie bazy turystycznej.

8) Na jakie przedsięwzięcia, które zamierzałby Pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciałby Pan(i) otrzymać wsparcie finansowe?

Wśród udzielonych odpowiedzi pojawiły się:

Budowa i naprawa dróg	(8 głosów)
Chodniki i krawężniki	(4 głosy)
Aktywizacja bezrobotnych i zwiększenie ilości miejsc pracy	(4 głosy)
Odnowa zabytków	(3 głosy)
Rewitalizacja parku	(3 głosy)
Remont placu targowego	(2 głosy)

Podniesienie standardu życia społecznego

(2 głosy)

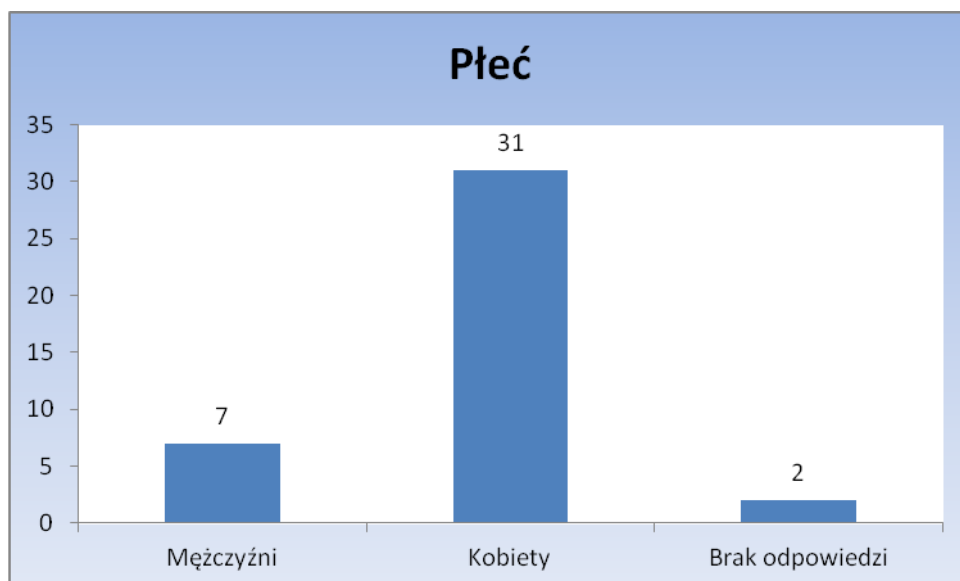
Pojedyncze głosy zostały oddane na:

Parkingi, przedszkole, plac zabaw, miejska siłownia w parku, boiska, ścieżka rowerowa wzdłuż Wkry, ośrodek kulturalno-wypoczynkowy dla dzieci i młodzieży, zwiększenie ilości mieszkań, rozwój przedsiębiorczości, remonty domów (elewacji, pokrycia dachów), rozwój gastronomii, ochrona środowiska, naprawa i budowa nowych urządzeń melioracyjnych, budowa zbiorników retencyjnych dla rolnictwa, wodociągi.

Poprawa infrastruktury drogowej, naprawa chodników, zwiększenie ilości miejsc pracy, odnowa cennych i niepowtarzalnych w Polsce zabytków to są te inwestycje na które respondenci chcieliby uzyskać wsparcie finansowe.

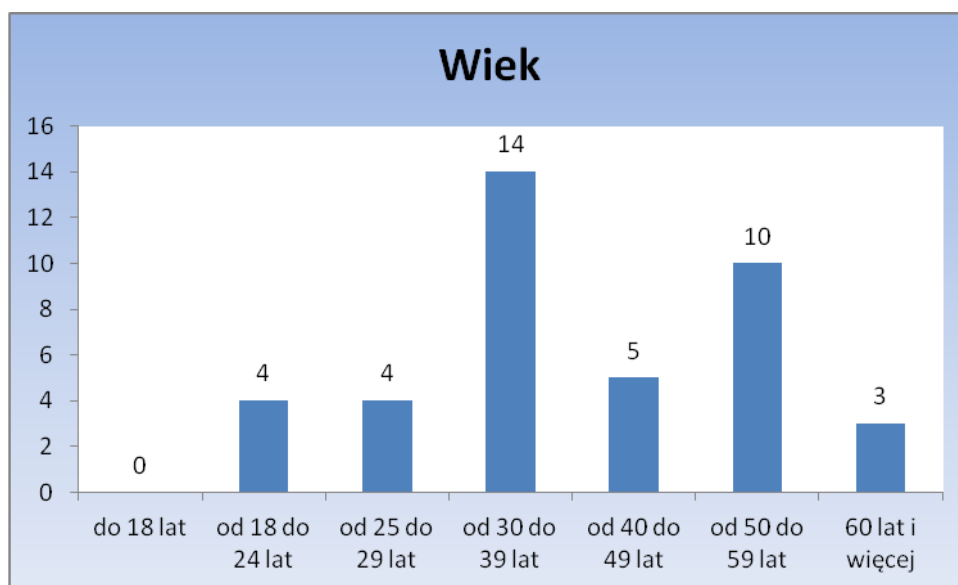
Metryczka – dane osób wypełniających ankietę

M 1. Płeć

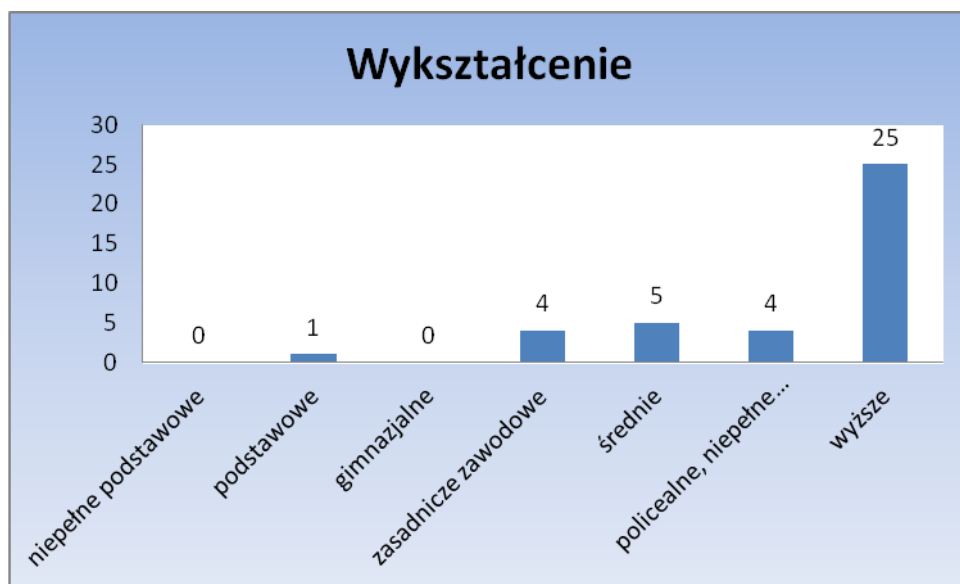
W badaniu przeważająca ilość respondentów to kobiety, co wskazuje na większe zaangażowanie kobiet w sprawy społeczne.

M2. Wiek

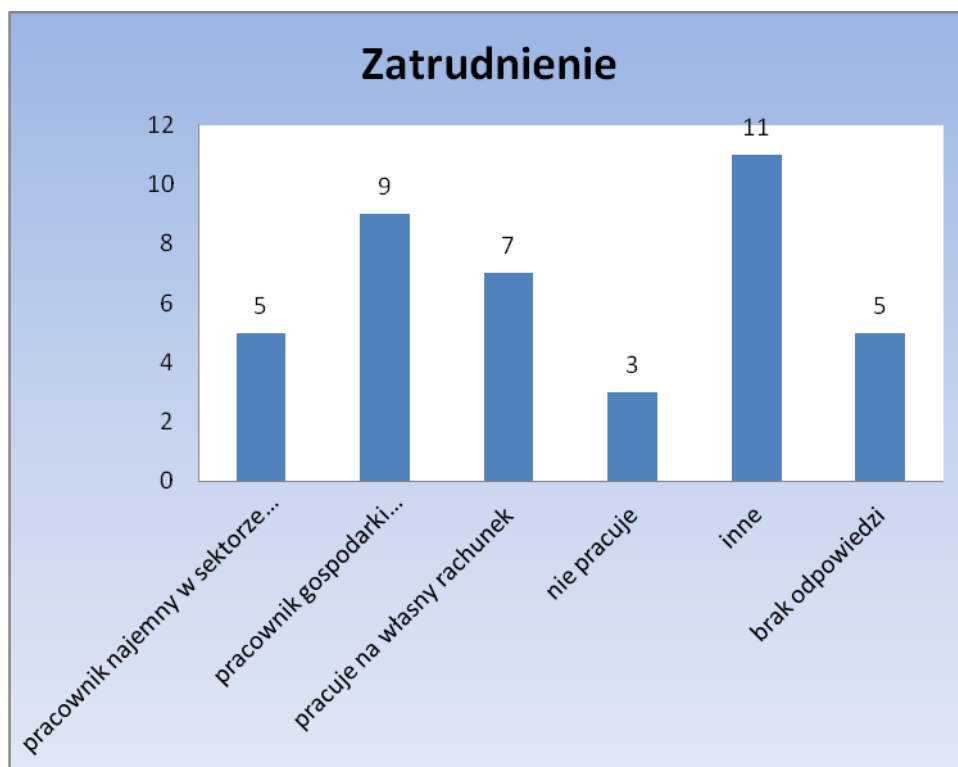
Najwięcej osób biorących udział w badaniu to osoby z przedziału wiekowego 30 – 39 oraz 50 – 59

M3. Wykształcenie

Wykształcenie respondentów biorących udział w badaniu w przeważającej ilości jest wyższe.

M4. Czy Pan/Pani pracuje zawodowo jako:

Zatrudnienie osób biorących udział w badaniu jest bardzo zróżnicowane.

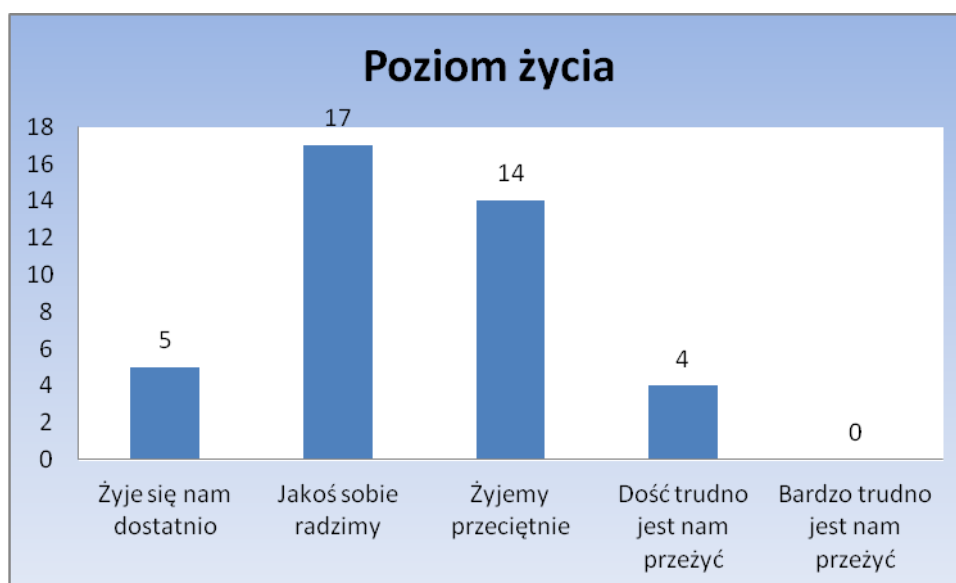
M5. Ile osób, razem z Panem/Panią, należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

Średnia ilość osób w gospodarstwie domowym osoby wypełniającej ankietę: 4

W tym osób pracujących: 2

Ilość dzieci na utrzymaniu: 1

M6. Które ze zdań najlepiej określa Pana(i) odczucia dotyczące poziomu życia Pana(i) rodziny?

Analiza powyższego wykresy wskazuje na przewagę mieszkańców oceniających swoją sytuację finansową jako dość dobrą (odpowiedź: jakoś sobie radzimy). Drugą pod względem częstości grupą respondentów są osoby oceniający swój aktualny poziom życia jako przeciętny. Warto zwrócić uwagę, że liczba osób oceniających sytuację finansową jako bardzo dobrą jest podobna do liczby mieszkańców deklarujących dość trudną sytuację życiową, co wskazuje na istnienie dużych dysproporcji majątkowych na terenie miasta Bieżunia.

13. Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2016-2020 wraz ze źródłami finansowania

Zadania inwestycyjne o charakterze rewitalizacyjnym planowane do zrealizowania w latach 2016-2022 będą nakierowane w dużej mierze na ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów rewitalizowanych celem znacznego ograniczenia występujących na nich problemów, którym nie daje się przeciwdziałać tradycyjnymi metodami.

Wiele z zrewitalizowanych projektów w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Bieżuń będzie bowiem generowało nowe miejsca pracy dla mieszkańców obszarów

uznanych za zdegradowane, dzięki czemu powinien obniżyć się na tych terenach m.in. poziom ubóstwa, bezrobocia oraz przestępczości. Ponadto, powinna poprawić się również estetyka terenów rewitalizowanych, a także stan techniczny obiektów zabytkowych. Na skutek poprawy stanu technicznego infrastruktury edukacyjno – sportowo - kulturalnej powinno również nastąpić ożywienie kulturalno-rekreacyjne wśród mieszkańców.

Realizacja inwestycji rewitalizacyjnych na terenie gminy Biežuń ma bardzo silne poparcie ze strony wielu partnerów. Wszystkie instytucje, poza samymi mieszkańcami gminy, bardzo aktywnie włączają się zarówno w proces przygotowawczy jak i realizacyjny poszczególnych inwestycji. Udzielone wsparcie dla działań rewitalizacyjnych ze strony ww. podmiotów pozwala sądzić, iż Program Rewitalizacyjny dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 spełni swoje cele. Podczas realizacji Programu z pewnością liczba partnerów będzie się systematycznie zwiększała.

14. Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2016-2022 wraz ze źródłami finansowania

Zadania inwestycyjne o charakterze rewitalizacyjnym planowane do zrealizowania w latach 2016-2022 będą nakierowane w dużej mierze na ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów rewitalizowanych celem znacznego ograniczenia występujących na nich problemów, którym nie daje się przeciwdziałać tradycyjnymi metodami.

Wiele ze zrealizowanych w ramach Programu Rewitalizacji projektów będzie bowiem generowało nowe miejsca pracy dla mieszkańców obszarów uznanych za zdegradowane, dzięki czemu powinien obniżyć się na tych terenach m.in. poziom ubóstwa, bezrobocia oraz przestępczości. Ponadto, powinna poprawić się również estetyka terenów rewitalizowanych, a także stan techniczny obiektów zabytkowych. Na skutek poprawy stanu technicznego infrastruktury edukacyjno – sportowo - kulturalnej powinno również nastąpić ożywienie kulturalno-rekreacyjne wśród mieszkańców.

Realizacja inwestycji rewitalizacyjnych na terenie miasta Biežuń ma bardzo silne poparcie ze strony wielu partnerów. Wszystkie instytucje, poza samymi mieszkańcami Miasta i Gminy, bardzo aktywnie włączają się zarówno w proces przygotowawczy jak i realizacyjny

poszczególnych inwestycji. Udzielone wsparcie dla działań rewitalizacyjnych ze strony ww. podmiotów pozwala sądzić, iż Program Rewitalizacyjny dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 spełni swoje cele. Podczas realizacji Programu z pewnością liczba partnerów będzie się systematycznie zwiększała.

Realizacja działań inwestycyjnych na obszarach objętych rewitalizacją powinny mieć charakter kompleksowy i służyć zarówno poprawie jakości życia mieszkańców miasta Biežuń, jak również przyczynić się do jego ożywienia społeczno-gospodarczego. Projekty przewidziane w ramach rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Dotyczy to w szczególności takich działań jak:

1. Zagospodarowanie infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące: placówki oferujące wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży (np. żłobki, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły, świetlice, w tym środowiskowe); obiekty rekreacyjne (np. ścieżki zdrowia, place zabaw, boiska); obiekty infrastruktury kulturalnej; obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców; obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne;
2. Działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni w celach gospodarczych);
3. Zagospodarowanie przestrzeni na cele publiczne lub społeczne (np. place, skwery, parki);
4. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu poprawy ich estetyki zewnętrznej;
5. Modernizacja, renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj. odnowienie elementów strukturalnych budynku (dachy, fasady, okna i drzwi w fasadzie, klatki schodowe i korytarze, windy). Projekty z zakresu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji energetycznej budynków muszą mieć uzasadnienie w audycie energetycznym. Jeżeli to wynika z audytu energetycznego – możliwa jest ingerencja w substancję budynku w szerszym zakresie niż przywołany powyżej.

Głównym celem podejmowanych działań będzie rewitalizacja obiektów i modernizacja terenów użyteczności publicznej w celu poprawy ich funkcjonalności, rozszerzenia dotychczasowych funkcji oraz ich dostosowania do nowych potrzeb w zakresie usług, turystyki, rekreacji, kultury i edukacji. Realizacja zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej miasta, a przez to do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszarów zdegradowanych w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie.

Jako, że program rewitalizacji zakłada kompleksowe ożywienie obszaru miasta, niezbędne dla osiągnięcia założonych celów jest uwzględnienie w planie inwestycyjnym działań o charakterze społecznym, wymierzonych w eliminację występujących na niniejszym terenie problemów społecznych oraz zjawisk dysfunkcyjnych. Zjawiska te związane są głównie ze sferą ubóstwa, uzależnień, przestępczości, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych, niewystarczającą liczbą miejsc pracy oraz brakiem alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Działania zaplanowane w ramach programu rewitalizacji zorientowane są zatem przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej, integrację jej członków poprzez promowanie form aktywnego spędzania czasu, prezentację dorobku kulturowego miasta, popularyzację produktów lokalnych, propagowanie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Efektywność realizacji zaplanowanych działań społecznych będzie dodatkowo wzmocniana poprzez ich bezpośrednie powiązanie z działaniami inwestycyjnymi.

15. Plan działań na lata 2016 - 2022

Przedsięwzięcia inwestycyjne planowane w ramach drugiego podokresu będą się koncentrowały przede wszystkim na poprawie jakości życia mieszkańców MiG Bieżeń a także ochronie zabytkowych części miasta, modernizacji infrastruktury niezbędnej do rozwoju miasta, poprawy jego estetyki co również prowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców. Lista tych inwestycji będzie systematycznie uzupełniana o nowe pozycje

generowane przez lokalnych partnerów. W dużej mierze będą to więc działania podyktowane bieżącymi potrzebami lokalnymi. Planowane zadania realizowane będą zarówno przez Gminę Biežuń, jak i beneficjentów zewnętrznych.

Szczegółowy opis planowanych przedsięwzięć przedstawiają poniższe zestawienia:

Tab.23. Rewitalizacyjne zadania inwestycyjne

REWITALIZACYJNE ZADANIA INWESTYCYJNE	
1. Rewitalizacja parku miejskiego w Bieżuniu	
Obszar	A
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Pielęgnacja zadrzewienia, budowa oświetlenia, remont alejek w otoczeniu parku, modernizacja parkingu, zamontowanie ławek, koszy, monitoring.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	2 200 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017-2022
Uzasadnienie	Celem realizacji zadania jest ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego w ramach wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego, wzrostu atrakcyjności i aktywizacji turystycznej miasta, a także promocji walorów historycznych i kulturowych, co powinno doprowadzić do zwiększenia liczby odwiedzających miasto, a tym samym będzie prowadzić do wzrostu mobilności zawodowej mieszkańców poprzez powstanie przedsiębiorstw w branży turystycznej. Modernizacja parku miejskiego stwarza miejsce atrakcyjnego wypoczynku dla mieszkańców Bieżunia, zwłaszcza miejsce na rodzinne spacer z dziećmi. dzięki projektowi uporządkowany zostanie obszar centrum Bieżunia, któremu zostanie nadany nowy ład i charakter oraz przywrócony zostanie dawny wygląd. Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania marginalizacji rewitalizowanego obszaru. Nowo wybudowany plac zabaw stanowi miejsce, w którym dzieci mogą aktywnie spędzać czas. Budowa oświetlenia poprawi ich bezpieczeństwo oraz zwiększy atrakcyjność parku.

2. Modernizacja na cele wystawiennicze obiektów wchodzących w skład Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu wraz z usługami towarzyszącymi.

Obszar	A
<p>Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu</p>	<p>Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu oddział Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu tworzą następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drewniany budynek dawnego szpitala z przełomu xviii i xix wieku, ul. Stary rynek 19 (rejestr zabytków nr 301/91) – obecnie główna siedziba muzeum ze stałymi ekspozycjami: „Biezuń i jego mieszkańcy w dawnych latach”, „gabinet i wnętrza mieszkalne lekarza z małego miasteczka mazowieckiego”, salą wystaw czasowych oraz pomieszczeniami administracyjnymi i magazynami, - budynek murowany z 1902 roku, ul. Zamkowa 2 (rejestr zabytków nr 303/91) – obecnie nieużytkowany, - dawny spichlerz z początku xix wieku – obecnie nieużytkowany (rejestr zabytków nr 302/91), - drewniany budynek z początku xix wieku, ul. Zamkowa 4, (rejestr zabytków nr 302/91), dom poety Gtefana gołębiowskiego wraz z ogrodem – obecnie nieużytkowany. <p>W2010 roku została opracowana kompleksowa dokumentacja z projektem architektonicznym prac konserwatorskich wszystkich w/w obiektów wraz z otoczeniem.</p> <p>W pierwszej kolejności planowane są prace przy obiekcie murowanym z 1902 roku, gdzie została zaprojektowana multimedialna sala wystaw czasowych, pracownie specjalistyczne, punkt kasowy wraz ze sklepikiem wydawnictw i pamiątek muzealnych, a także pomieszczenia administracji. Na tym etapie prac planuje się też uruchomienie kotłowni olejowej usytuowanej w budynku gospodarczym na terenie ogrodu Stefana Gołębiowskiego. Kolejnym etapem będą prace konserwatorskie drewnianego budynku Stefana Gołębiowskiego, w którym planuje się rekonstrukcję wnętrz mieszkalnych poety (salonik, jadalnia, sypialnia, kuchnia, biblioteka) oraz gabinetu ostatniego urzędującego w tym budynku xix wiecznego burmistrza Bieżunia Józefa Blocha, a także zabytkowego ogrodu. W spichlerzu usytuowanym obok, planowane są rekonstrukcje charakterystycznych dla małego miasteczka warsztatów rzemieślniczych (szewc, stolarz, tkacz, fryzjer, kowal). Ostatnim etapem objętym programem rewitalizacji jest wchodzący w skład Biezuńskiego małomiasteczkowego skansenu – szpital z przełomu xix i xx wieku. Program wystawienniczy w tym budynku przewiduje realizację wnętrz mieszkalnych oraz</p>

	gabinetu lekarza z małego miasteczka. Istniejące: gabinet, sypialnia i salonik zostaną wzbogacone o kuchnię i jadalnię. aranżacja funkcjonującej na pierwszym piętrze ekspozycji „Bieżeń i jego mieszkańcy w dawnych latach” zostanie poddana kompleksowej zmianie, wzbogacona o nowe eksponaty, gabloty i oświetlenie.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	ok 7 000 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2016 – 2019
Uzasadnienie	Zły stan techniczny poszczególnych obiektów (trzech bardzo zły), przestarzałe instalacje elektryczne, wodno – kanalizacyjne, grzewcze, brak instalacji przeciwłamaniowych, przeciwpożarowych, a co za tym idzie, brak możliwości użytkowania budynków, w pełni uzasadniają potrzebę przeprowadzenia w/w prac. Uratowanie tego cennego zabytkowego zespołu architektury, będącego jedynym w Polsce przykładem skansenu małomiasteczkowego, przyczyni się zachowania go dla kolejnych pokoleń i kontynuacji zaczętych ponad 40 lat temu działań społeczników z Bieżunia.
3. Modernizacja boiska sportowego przy Zespole Placówek Oświatowych w Bieżuniu	
Obszar	A
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Remont boiska trawiastego. modernizacja trybun z wykonaniem zadaszenia oraz wyposażenie (stojaki na rowery, kosze na śmieci). budowa oświetlenia, budowa ogrodzenia.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	500 000
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2018 – 2020
Uzasadnienie	Projekt jest kompleksowym przedsięwzięciem służącym rozwojowi bazy sportowej na terenie gminy Bieżeń oraz spełniającym potrzebę rekreacji, wypoczynku i rozrywki społeczności lokalnej dającym możliwość różnych form spędzania

	<p>wolnego czasu. Boisko oprócz tego, że służy prowadzeniu zajęć szkolnych, stanowi idealne miejsce do organizacji różnych imprez rekreacyjno-kulturalnych dla społeczności lokalnej. Zmodernizowane boisko sportowe przyczyni się do rozwoju sportu i postaw sportowych w gminie Biežuń. Dobra infrastruktura techniczna umożliwi organizację cyklicznych zajęć sportowych, treningów oraz spotkań sportowych, a tym samym przyczyni się do popularyzacji sportu i zdrowego stylu życia. Boisko sportowe głównie będzie służyło młodzieży na terenie gminy, umożliwi im aktywne spędzanie wolnego czasu, a tym samym będzie spełniało funkcje wychowawcze i zapobiegawcze rodzenia się patologii i przestępczości wśród młodego pokolenia. Modernizacja boiska wraz z infrastrukturą sportową oraz ogrodzeniem przy ZPO w Bieżuniu poprawi bezpieczeństwo uczniów i innych osób korzystających z tego obiektu. Również społeczność lokalna odczuje zalety, ponieważ podczas imprez rekreacyjno-kulturalnych, odbywających się na boisku będzie możliwość organizowania różnych zawodów, konkursów z wykorzystaniem nowej infrastruktury sportowej.</p>
--	---

4. Rewitalizacja Pałacu Zamoyskich wraz z parkiem podworskim z XVII wieku

Obszar	C
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Kompleksowa odbudowa cennego architektonicznie Pałacu Zamoyskich z przyległymi budynkami o powierzchni ok. 2000 m ² . Renowacja Parku Krajobrazowego ok. 12 ha łącznie z odtworzeniem stosunków wodnych wokół pałacu. Koncepcja zagospodarowania polega na utworzeniu w pałacu sali muzeum historycznego Konstytucji 3 - go maja, utworzeniu w oficynie bocznej hotelu z około 30 pokojami noclegowymi, utworzenie w pałacu sali konferencyjnej, zagospodarowaniu piwnic na cele gastronomiczne, zagospodarowaniu oficyny na zaplecze odnowy biologicznej.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	75 000 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017 – 2022
Uzasadnienie	Uruchomienie działalności pałacu miałoby dużą wartość edukacyjną, jak również stymulowałoby działalność handlowo – usługową na terenie miasta. Nastąpiłaby generacja nowych miejsc pracy w różnych dziedzinach lokalnej gospodarki.

5. Modernizacja ul. poświętej w Bieżuniu

Obszar	B
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>Przebudowa ul. Poświętnej w Bieżuniu wraz z modernizacją oświetlenia.</p> <p>Przebudowana zostanie droga na odcinku ok. 300m oraz chodnik na odcinku ok. 450m. Wykonanie przebudowy ulicy zapewni możliwość dojazdu do posesji oraz spełni kryteria ochrony konserwatorskiej. Stworzone zostanie również połączenie z drogą wojewódzką nr 541, poprawi się bezpieczeństwo mieszkańców i pozostałych uczestników drogi, a także ulegnie poprawie wygląd i estetyka oraz atrakcyjność turystyczna Bieżunia. Przebudowana zostanie również energetyczna sieć napowietrzna na kablową sn-15 kv i nn-0,4 kv, napowietrzna stacja transformatorowa na typową stację kontenerową 15/0,42 kv oraz budowa linii kablowej nn-0,4 kv oświetlenia ulicznego. Realizacja przedmiotowej inwestycji wpłynie na polepszenie koniunktury gospodarczej i społecznej w gminie i sprawi, że stanie się ona bardziej atrakcyjna nie tylko dla mieszkańców, lecz również dla osób przejezdnych.</p>
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	528 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2018 – 2020
Uzasadnienie	<p>Celem realizacji zadania jest poprawa stanu systemu komunikacji publicznej miasta Bieżunia. Poprawie ulegnie system transportowy. Wykonanie zadania sprzyjać będzie poprawie spójności komunikacyjnej i przestrzennej, poprawie standardu i jakości regionalnej sieci drogowej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także zwiększeniu atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Realizacja projektu pomoże przeciwdziałać marginalizacji społecznej i ekonomicznej oraz przyczyni się do zrównoważenia rozwoju, stworzy lepsze warunki do funkcjonowania podmiotów gospodarczych, gospodarstw rolnych i instytucji obsługujących mieszkańców, zminimalizuje niekorzystne oddziaływanie na środowisko poprzez obniżenie natężenia hałasu i emisji spalin oraz uporządkowanie wód opadowych na drogach.</p>
6. Modernizacja targowiska miejskiego w Bieżuniu	
Obszar	B
Zakres rzeczowy wraz z opisem	Przebudowa placu targowego, budowa kanalizacji deszczowej, oświetlenia oraz zadaszenia miejsc targowych. przewiduje się wykonanie nawierzchni utwardzonej

projektu	oraz miejsc parkingowych jezdni manewrowych z kostki betonowej. W celu uporządkowania pracy handlującym zaprojektowano 81 stanowisk handlowych zadaszonych. zaprojektowano chodnik z kostki betonowej celem umożliwienia dojścia pieszych do targowiska. Odwodnienie placu targowego w postaci kanalizacji deszczowej podłączonej do istniejącego kolektora. Projektuje się również oświetlenie placu targowego. Każda z wydzielonych sekcji (miejsc targowych) będzie miała możliwość zasilania prądem 220 V.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	1 530 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2018 – 2020
Uzasadnienie	Celem realizacji zadania jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości i promocja działalności gospodarczej na terenie miasta. Dodatkowo inwestycja przyczyni się do uporządkowania przestrzeni publicznej, uzupełnienia stanu infrastruktury, poprawi się wygląd i estetyka miasta oraz warunki życia mieszkańców. Zwiększy się atrakcyjność terenu gminy, będąca przesłanką do jej dalszego rozwoju.
7. Budowa terenu rekreacyjno-sportowego przy ul. Leśnej w Bieżuniu	
obszar	B
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Budowa kąpieliska oraz pomostu, budowa boiska do gry w piłkę siatkową, budowa siłowni zewnętrznej, budowa oświetlenia i zagospodarowanie zieleni.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	2 000 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017 – 2022
Uzasadnienie	Głównym założeniem budowy terenu rekreacyjno-sportowego jest zainteresowanie mieszkańców rekreacją oraz sportem. w mieście i gminie Bieżeń nie ma takiego obiektu gdzie można by było na sportowo spędzać czas. Utworzenie małej infrastruktury podniesie atrakcyjność obszaru miasta i gminy. Budowa terenu

	rekreacyjno-sportowego posłuży rozwojowi fizycznemu oraz integracji okolicznej społeczności oraz rozkwitowi stosunków międzyludzkich.
8. Budowa ścieżki rowerowej w mieście i gminie Biežuń	
Obszar	A, B, C
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Budowa szlaku turystycznego w postaci ścieżki rowerowej. przebieg szlaku rowerowego: od miejscowości m. Gołuszyn tj. tablicy informacyjnej o walorach rezerwatu przyrody „Gołuska Kępa”, przebiegający przez ten rezerwat, a następnie przez most na Wkrze i dolinę rzeki Wkry do miasta Biežuń. W mieście Biežuń od kościoła Świętej Trójcy, ulicą Nadwkrzańską do rynku w tym Muzeum Małego Miasta Bieżunia, następnie ulicą Zamkową do domu poety i kończąc szlak w Kompleksie Pałacowo-Parkowym A. Zamoyskiego.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	6 000 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017 – 2020
Uzasadnienie	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Biežuń, wzrost zatrudnienia na terenie gminy Biežuń. Możliwość nawiązania współpracy i rozwoju z gminą Radzanów.
9. Budowa Przystani kajakowej z zapleczem socjalnym nad Wkrą w Bieżuniu	
Obszar	A
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Budowa budynku usługowego wraz z zapleczem sanitarnym oraz hangaru z wypożyczalnią sprzętu wodnego (kajaki) oraz rowerów. Budowa pomostu z zejściem do rzeki. Stworzenie ścieżki pieszo-rowerowej wokół przystani.
Szacunkowy kosztorys do zakresu	600 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2018 - 2019
Uzasadnienie	Celem tego zadania jest stworzenie bazy do aktywnego wypoczynku i rekreacji. Budowa przystani kajakowej będzie wpływała na rozszerzenie grup turystycznych

	odwiedzających gminę i poznawania jej uroków. Powstanie kompleks turystyczny, który stanie się wizytówką Bieżunia. Realizacja inwestycji zwiększy potencjał turystyczno-rekreacyjny, podniesie atrakcyjność miejscowości, poprawi łąd przestrzenny, uporządkuje zdegradowane oraz dotychczas nie wykorzystane tereny nadwkrzańskie, co wpłynie na estetykę miejscowości.
10. Remont Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu	
Obszar	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Remont budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu obejmować będzie salę widowiskową i pomieszczenia dydaktyczne (wykonanie nowych podłóg, oświetlenia, malowanie ścian i sufitów), przebudowę holu w celu wydzielenia szatni z recepcją, przebudowa schodów na pierwsze piętro (poszerzenie), remont łazienek, przebudowa instalacji elektrycznej spełniającej standardy bhp i ppoż. Dodatkowo budynek zostanie wyposażony w sprzęt taki jak: kurtyna, nagłośnienie i krzesła do widowni.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	2 000 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017 – 2022
Uzasadnienie	<p>Zaplanowana inwestycja jest zgodna z strategią rozwoju gminy Biežuń oraz planem rozwoju lokalnego dla gminy Biežuń. Budynek pełni funkcje kulturalne i edukacyjne. Mają tu również swoje siedziby i miejsca spotkań lokalne organizacje społeczne: Miejski Klub Sportowy „Wkra”, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego, Biežuńskie Towarzystwo Wędkarskie, Klub Seniora „nad Wkrą”, spotkania grupy wsparcia AA, remont Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury przyczyni się do podniesienia standardu świadczonych usług kulturalnych, co umożliwi rozwój tożsamości społeczności miasta i gminy Biežuń oraz zachowanie jego dziedzictwa kulturowego. Zagwarantuje to również wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych: plastycznych, teatralnych, tanecznych, a także osób biorących udział w innych imprezach kulturalnych bądź uroczystościach o zasięgu lokalnym i regionalnym. Realizacja zadania posłuży integracji społeczności lokalnej, a także rozwojowi organizacji społecznych.</p> <p>Podsumowując remont łazienek, przebudowa holu w celu wydzielenia szatni, przebudowa schodów, przebudowa instalacji elektrycznej, remont pracowni</p>

	dydaktycznych, zakup sprzętu nagłaśniającego, zakup krzeseł poprawi funkcjonalność całego obiektu. Wszystko to sprawi, że estetyka bardziej będzie zachęcała do korzystania z szerokiego wachlarza oferty kulturalnej, co przyczyni się do większej liczby osób korzystających ze zmodernizowanego już obiektu. Budynek wraz z całym zapleczem będzie służył realizacji wyżej wymienionych zadań.
Adaptacja budynku „Przystani” na obiekt hotelowo – gastronomiczny w Bieżuniu	
Obszar	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>W skład obiektu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokoje hotelowe - restauracja - sala konferencyjna - sala bankietowa. <p>Budowa parkingu</p> <p>Mała architektura: zieleń, ławki, latarnie, stojaki na rowery</p>
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2018 - 2020
Uzasadnienie	Bezpośrednim celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury noclegowej i gastronomicznej w gminie Biežuń. Realizacja projektu spowoduje wzrost liczby turystów, uruchomienie nowej bazy gastronomicznej i noclegowej. Zwiększy się atrakcyjność gminy Biežuń i oferta kulturalna, wzrośnie liczba miejsc pracy. Poprawie ulegnie estetyka przestrzeni publicznej, wzrośnie rozwój gospodarczy.

Tab.24. Rewitalizacyjne zadania społeczne

REWITALIZACYJNE DZIAŁANIA SPOŁECZNE	
1. Aktywne lato nad Wkrą	
Organizator/realizator	Stowarzyszenie Biezuńskie Towarzystwo Wędkarskie wraz z Urzędem Gminy Biezuń oraz M-GOK
Partnerzy społeczni	Stowarzyszenie Biezuńskie Towarzystwo Wędkarskie wraz z Urzędem Gminy Biezuń oraz M-GOK
Adresaci/beneficjenci społeczni	mieszkańcy gminy Biezuń i turyści
Cel do osiągnięcia	Integracja społeczna, propagowanie tradycji związanej z wędkowaniem, poprawa jakości życia mieszkańców, udostępnienie dla osób niepełnosprawnych, podniesienie atrakcyjności miejsc, zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi, pobudzenie aktyw społecznej, promocja regionu, prezentacja lokalnego dorobku kultur kultu, integracja lokalnego środowisk wytwórców, artystów, usługodawców, instytucji kultury i stowarzyszeń, promocja i popularyzacja sportu wśród mieszkańców gminy i nie tylko.
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Organizacja koncertów, tradycyjne piec piec kurczaka, organizacja zawodów wędkarskich, różne programy artystyczne przygotowane przez M-GOK oraz rozrywki sportowe
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	50 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Lipiec każdego roku (2 dni)
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Budowa terenu rekreacyjno-sportowego przy ul. leśnej w Bieżuniu
Uzasadnienie wyboru zadania	Realizacja przedsięwzięcia społecznego pozwoli na integrację społeczną, miłe spędzenie czasu, pobudzenie aktywności społecznej oraz zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi
2. Zajęcia tańca towarzyskiego dla osób dorosłych, aktywnych zawodowo	
Organizator/realizator	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu

Partnerzy społeczni	Towarzystwo Przyjaciół Bieżunia
Adresaci/beneficjenci społeczni	Mieszkańcy miasta i gminy Biežuń
Cel do osiągnięcia	Aktywizacja osób dorosłych aktywnych zawodowo
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest nauka tańca towarzyskiego dla osób dorosłych, aktywnych zawodowo (25-65 lat). nauka tańca zorganizowana będzie w postaci 3-stopniowego kursu, którego 1 poziom realizowany będzie w przeciągu 3 miesięcy, a ukończenie każdej części potwierdzone zostaje uzyskaniem dyplomu oraz turniejem pokazowym w wykonaniu uczestników kursu. Zajęcia odbywać się będą 2 razy w tygodniu i trwać będą 90 lub 120 minut. Każde zajęcia prowadzić będą wykwalifikowani instruktorzy z wieloletnim doświadczeniem lub goście zaproszeni, specjalizujący się w dziedzinie tańca. Na zajęciach uczestnicy będą mieli możliwość zapoznania się z podstawowymi regułami tańca w parze oraz następującymi rodzajami tańca: walc angielski, tango, walc wiedeński, foxtrot, quickstep, cha cha, samba, rumba, paso doble, salsa, rock'n'roll i disco-samba.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	55 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Od 1 września 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Remont M-GOK
uzasadnienie wyboru zadania	
3. Festyn rodzinny	
Organizator/realizator	Gmina Biežuń
Partnerzy społeczni	M-GOK, Stowarzyszenie OSP
Adresaci/beneficjenci społeczni	Spółeczność lokalna zagrożona problemami uzależnień
Cel do osiągnięcia	Aktywna spędzenie wolnego czasu wolny od używek
Zakres rzeczowy wraz	Mecz piłki nożnej, gry i zabawy sportowe, zabawy dla dzieci, stoisko

z opisem projektu	degustacyjno-promocyjne, występ zespołu muzycznego, pieczenie kurczaka, smażenie jaj.
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	20 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Lipiec 2017-sierpień 2017
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Rewitalizacja Parku Miejskiego w Bieżuniu, budowa terenu rekreacyjno – sportowego przy ulicy Leśnej w Bieżuniu
Uzasadnienie wyboru zadania	Głównym celem projektu jest zwiększenie integracji społecznej mieszkańców gminy Biežuń, umacnianie więzi między poszczególnymi pokoleniami, stworzenie warunków do nawiązywania współpracy i porozumienia, pobudzenie aktywności społecznej, zwiększenia rozwoju społeczeństwa lokalnego, zachęcanie do zdrowego wypoczynku i przełamanie barier społecznych. Projekt ma za zadanie kultywowanie i promowanie dobrej praktyki uczestnictwa młodych ludzi w życiu społecznym. poprzez projekt będą wyrabiane umiejętności zdrowego współzawodnictwa, zaangażowanie uczestników do wspólnych zadań i działań, aktywności kulturalnych i społecznych. Projekt stworzy dobre warunki do integracyjnych spotkań i dobrej zabawy. Osoby zintegrowane poprzez projekt otrzymają ofertę w postaci twórczej zabawy, ruchu na świeżym powietrzu, zdrowej rywalizacji w konkurencjach, w tym dzieci z rodzicami. Festyn rodzinny jest nie tylko znakomitą zabawą dla rodzin, ale też świetną okazją do współpracy podmiotów działających na terenie gminy.
4. Kurs malarstwa dla seniorów	
Organizator/realizator	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu
Partnerzy społeczni	Towarzystwo Przyjaciół Bieżunia
Adresaci/beneficjenci społeczni	Mieszkańcy miasta i gminy Biežuń
Cel do osiągnięcia	Aktywizacja osób dorosłych w wieku emerytalnym
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedmiotem projektu jest kurs malarstwa adresowany do osób dorosłych w wieku emerytalnym, pragnących poznać podstawy malarstwa lub też poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności w tym zakresie. Obejmuje warsztaty malarskie

	prowadzone przez instruktorów. Formuła kursu umożliwia uczestnictwo w nim osobom będącym na różnych poziomach zaawansowania, opiera się bowiem na indywidualnych korektach wykonywanych przez prowadzących go instruktorów
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	35 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Czerwiec 2017 – wrzesień 2017
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Remont Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu
Uzasadnienie wyboru zadania	Zaspokojenie potrzeby integracji i miłego spędzania wolnego czasu, zwiększenie aktywności lokalnej mieszkańców Gminy Biezuń. Aktywizacja osób starszych, stworzenie możliwości rozwijania zainteresowań.
5. Przegląd Amatorskiej Twórczości Klubów Północnego Mazowsza	
Organizator/realizator	Gmina Biezuń
Partnerzy społeczni	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu
Adresaci/beneficjenci społeczni	Seniorzy z Północnego Mazowsza
Cel do osiągnięcia	Celem przeglądu jest prezentacja dorobku artystycznego, wymiana doświadczeń i budowanie więzi w środowisku ludzi „złotego wieku” oraz konfrontacja zespołów i solistów, także dobra zabawa i integracja środowisk śiewaczych seniorów naszego regionu, jak również przedstawienie dorobku zespołów artystycznych i solistów działających w Klubach Seniora i innych grupach formacyjnych, stworzenie możliwości konfrontacji ich twórczości artystycznej, pielęgnowanie tradycji ludowych i działalności zespołów artystycznych oraz oddziaływanie na szersze kręgi społeczne poprzez upowszechnianie właściwych form spędzania wolnego czasu.
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Prezentacja uczestników. Występy zespołów. Wręczenie podziękowań i pamiątkowych statuletek. Spotkanie integracyjne z poczętunkiem

Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	20 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Lipiec 2018
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Remont Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu
Uzasadnienie wyboru zadania	<p>Przegląd twórczości Klubów Seniora jest jedną z nielicznych okazji do szerzenia szeroko rozumianej kultury w duchu integracji, spotkań i wymiany doświadczeń tego środowiska. Poprzez prezentację śpiewu i innych umiejętności artystycznych przed dużą widownią, uczestnicy przeglądu zaspokajają zarówno potrzeby kulturalne jak i potrzeby kontaktu z innymi ludźmi. Skutkiem organizacji takiej imprezy jest popularyzacja twórczości artystycznej seniorów, nawiązywanie przyjaźni, podtrzymywanie tradycji corocznych spotkań, a także popularyzacja tradycji, propagowanie kultury, artystycznych osiągnięć i wskazanie przydatności i korzyści jakie płyną z udziału w tego rodzaju imprezach kulturalnych. Jednocześnie projekt łamie stereotyp, że starszy i niepełnosprawny człowiek nie może brać czynnego udziału w życiu kulturalnym, nie może rozwijać i spełniać się artystycznie. Działania związane z przeglądem przyczyniają się do integracji lokalnego środowiska artystów, zainteresowanego współpracą na tej płaszczyźnie wydarzeń kulturalnych. Istotnym jest pokazanie społeczności lokalnej, że wśród najbliższego otoczenia żyją często osoby starsze lub niepełnosprawne, które posiadają różne uzdolnienia i artystyczną duszę</p>
Od bierności do aktywności	
Organizator/realizator	MGOPS
Partnerzy społeczni	
Adresaci/beneficjenci społeczni	Osoby zamieszkałe na terenie Miasta i Gminy Bieżuń zagrożone wykluczeniem społecznym
Cel do osiągnięcia	<p>Aktywizacja społeczno – zawodowa rodzin wieloprotymowych</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost kompetencji w zakresie umiejętności wychowawczych i rodzicielskich rodzin z terenu MiG 2. Wzrost poziomu kompetencji i umiejętności społecznych i zawodowych

	<p>osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu MiG</p> <p>3. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb materialnych rodzin z terenu MiG Biezuń</p> <p>4. Podniesienie poziomu integracji społecznej rodzin z terenu MiG Biezuń</p>
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>Grupę docelową stanowi 10 rodzin (68 osób 22 k i 22 m, oraz 24 dzieci) korzystających lub kwalifikujących się do świadczeń z pomocy społecznej. Uczestnicy zostaną objęci zróżnicowanym wsparciem w oparciu o ścieżkę reintegracji wynikającą z przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjałów uczestników. W ramach wsparcia dorośli uczestnicy będą mogli również skorzystać z instrumentów ukierunkowanych na znalezienie zatrudnienia.</p> <p>1. Wsparcie dla całej rodziny: diagnoza rodzin – spotkania z psychologiem (doradca rodzinny), trening integracji emocjonalnej, komunikacji partnerskiej, kompetencji rodzicielskiej, mediacje rodzinne, indywidualne doradztwo o charakterze psychologicznym, plan pomocy rodzinie</p> <p>2. Rynek pracy: trening kompetencji społeczno – zawodowych dla osób nieaktywnych zawodowo, kursy zawodowe, trening pracy</p> <p>3. Praca socjalna: realizacja kontraktów socjalnych, promowanie społecznych zmian</p> <p>4. Zasiłki i pomoc w naturze: wsparcie finansowe zgodnie z potrzebami 10 rodzin w postaci zasiłków celowych, okresowych. Zasiłki przyznawane będą w ramach kontraktów socjalnych zawartych z rodzinami. Wsparcie finansowe pozwoli zapewnić koszty związane z uczestnictwem w projekcie.</p>
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	200 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	2017 - 2018
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	
Uzasadnienie wyboru zadania	
Dożynki gminne w Bieżuniu	
Organizator/realizator	Gmina Biezuń
Partnerzy społeczni	M - GOK

Adresaci/beneficjenci społeczni	Społeczność lokalna
Cel do osiągnięcia	Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców poprzez kultywowanie i pielęgnowanie tradycji, zwyczajów ludowych prezentowanych podczas organizowanych Dożynek. Realizacja projektu przyczyni się do aktywizacji i integracji mieszkańców, zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych.
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korwód dożynkowy, który wyruszy spod Kościoła Parafialnego w Bieżuniu 2. Wiejskie jadlo – prezentacja lokalnych potraw regionalnych, połączona z dekoracją stołów. Smaczne jadlo wiejskie będzie przygoścane przez Panie z Kół Gospodyń Wiejskich. Każdy uczestnik Dożynek będzie mógł skosztować wiejskich tradycyjnych specjałów. Potrawy będą serwowane obficie, zgodnie z lokalną i ojczyzną tradycją. 3. Degustacja potraw kulinarnych. 4. Konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, którego bezpośrednim celem jest kultywowanie i upowszechnianie tradycji ludowych związanych z Dożynkami. 5. Występy estradowe. Na scenie swoje umiejętności zaprezentuje orkiestra dęta oraz zespoły wokalne
Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	20 000 zł
Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Sierpień 2017
Powiązania krzyżowe projektu z projektem inwestycyjnym	Rewitalizacja Parku Miejskiego w Bieżuniu
Uzasadnienie wyboru zadania	<p>Działania powyższego projektu będą służyły pielęgnowaniu lokalnej tradycji, kultury, ludowości i tradycji religijnej. Organizacja Dożynek przyczyni się do integracji mieszkańców regionu oraz wzrostu poczucia lokalnej tożsamości i odpowiedzialności a podległy obszar, tym bardziej, że obrzędy dożynkowe ciągle funkcjonują w świadomości ludzi od dobrych kilku pokoleń jako uroczystości o charakterze religijnym jak i ludowym, łączące z zabawą z okazji zakończenia zbiorów. Taka właśnie uroczystość stanowi jeden z istotnych walorów kulturowych Terenu Gminy Bieżeń. Połączenie obrzędów dożynkowych z biesiadowaniem wpłynie pozytywnie na ożywienie lokalnej tradycji przez pokazanie szczególnie młodym pokoleniom śpiewów i tańców ludowych.</p> <p>Powyższy projekt przyczyni się przede wszystkim do zwiększenia aktywności</p>

	<p>lokalnej mieszkańców gminy Biežuń, ich uczestnictwa w życiu społecznym i rozwoju inicjatyw służących ożywieniu i pielęgnacji tradycji i kultury na szczeblu lokalnym. Projekt przyczyni się również do promocji lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej, do kultywowania miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów związanych z obchodami Dożynek Gminnych. Działania, które będą przeprowadzone w ramach projektu zmobilizują całą społeczność lokalną do wspólnej pracy i wszelkich inicjatyw, bo pielęgnacja i holdowanie dożynekowym tradycjom, z których wypływa wiara i szacunek do chleba jest nienaruszalnym fundamentem łączącym wszystkich ludzi.</p>
--	---

16. Źródła finansowania

Realizacja Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń będzie finansowana z następujących źródeł:

1. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
2. Budżet gminy Biežuń,
3. Budżety Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
4. Fundusze Konserwatora Zabytków,
5. Fundusze Ministerstwa Kultury,
6. Kredyty komercyjne,
7. Środki prywatne.

Realizacja poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych uzależniona jest od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł. Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych, dotacji i innych środków zewnętrznych. Wskazane w Programie działania stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe wskazanych projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz programów wspólnotowych.

17. Planowane rezultaty osiągnięć

Efekty długofalowe zrealizowania działań ujętych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022:

- zmniejszenie skali zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców obszarów rewitalizowanych przez ożywienie gospodarcze, stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, a także udzielania pomocy rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi jak np. alkoholizm, itp.

Cel bezpośredni działań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Biežuń na lata 2016 - 2022:

- ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów uznanych na terenie gminy za zdegradowane.

Efekty natychmiastowe (Rezultaty) zrealizowania działań ujętych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022:

- zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców,
- poprawa estetyki przestrzeni gminnej,
- stworzenie warunków umożliwiających rozwój drobnej przedsiębiorczości,
- zachowanie i renowacja obiektów zabytkowych oraz wszystkich pozostałych budynków wymagających interwencji budowlano-remontowej.

Tab. 25. Zestawienie wskaźników do osiągnięcia w wyniku realizacji projektów objętych Programem

CEL	WSKAŹNIK
Efekty długofalowe	
zmniejszenie skali zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców obszarów rewitalizowanych przez stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, a także udzielania pomocy rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi jak np. alkoholizm, przemoc w rodzinie itp.	<p>wzrost zatrudnienia na obszarach rewitalizowanych (liczba osób zatrudnionych zamieszkujących obszar rewitalizowany do wszystkich mieszkańców na terenie rewitalizowanym, w odniesieniu do terenu całego miasta)</p> <p>zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej na obszarach rewitalizowanych</p>

	<p>(liczba osób korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców na obszarze rewitalizowanym, w odniesieniu do terenu całego miasta)</p> <p>wzrost liczby szkoleń zawodowych dla osób chcących podwyższyć swoje kwalifikacje w stosunku do osób przeszkolonych na obszarze całego miasta</p> <p>spadek liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenach rewitalizowanych</p>
Cel bezpośredni	
ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów uznanych na terenie miasta za zdegradowane	<p>wzrost atrakcyjności obszarów rewitalizowanych mierzony: ceną 1 m² powierzchni użytkowej lub czynsz najmu 1 m² powierzchni użytkowej, lub ceną 1 m² powierzchni mieszkalnej</p> <p>przyrost liczby mieszkańców na obszarach rewitalizowanych w stosunku do całego miasta</p> <p>polepszenie struktury wieku mieszkańców obszarów rewitalizowanych w stosunku do całego miasta</p> <p>wzrost liczby przedsiębiorstw na obszarach rewitalizowanych</p>
Efekty natychmiastowe zrealizowania działań ujętych w Programie Rewitalizacji Miasta Biežuń	
zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców	<p>spadek liczby przestępstw na obszarach zrewitalizowanych w odniesieniu do poziomu przestępczości na terenie całego miasta</p> <p>spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu na obszarach zrewitalizowanych w stosunku do terenu całego miasta</p>
stworzenie warunków umożliwiających rozwój drobnej przedsiębiorczości	ogólny wzrost liczby drobnych przedsiębiorstw na obszarach zrewitalizowanych, w stosunku do terenu

	całego miasta wzrost ilości przedsiębiorstw usługowych na obszarach zrewitalizowanych w stosunku do całego miasta
zachowanie i renowacja obiektów zabytkowych oraz wszystkich pozostałych budynków o znacznej wartości historycznej i architektonicznej wymagających interwencji budowlano-remontowej.	liczba obiektów poddanych renowacji powierzchnia budynków poddanych renowacji

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miasta w Bieżuniu

Tab. 26. Wskaźniki produktu i rezultatu

	j.m.	Wartość bazowa	Zakładana wartość w 2022r.
Wskaźniki produktu			
Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast	szt.	0	20
Liczba obiektów wybudowanych/przebudowanych/poddanych renowacji na obszarze rewitalizowanym	szt.	0	11
Liczba projektów/instalacji urządzeń poprawiających bezpieczeństwo na obszarze rewitalizowanym	szt.	0	5
Liczba zrewitalizowanych obszarów	szt.	0	3
Wskaźniki rezultatu			
Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji	ha	0	7,4
Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy	szt.	0	6

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miasta w Bieżuniu

18. Wdrażanie Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń

18.1. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zapisy Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju jako wymóg konieczny przy opracowaniu programów rewitalizacji stawiają zapewnienie komplementarności projektów i szerzej – przedsięwzięć rewitalizacyjnych w pięciu następujących wymiarach:

1. Przestrzennym,
2. Problemowym,
3. Proceduralno-instytucjonalnym,
4. Międzyokresowym,
5. Źródeł finansowania.

Głównym celem zapewnienia powiązań pomiędzy poszczególnymi zadaniami, projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi jest efektywniejsze wykorzystanie potencjału przestrzeni rewitalizowanej oraz przede wszystkim potencjału społeczności, mieszkańców, którzy są użytkownikami tej przestrzeni. Komplementarność ma doprowadzić do efektu synergii również w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym tj. zarządzania wdrażaniem programu rewitalizacji oraz w wymiarze finansowym tj. lepszym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

a) Komplementarność przestrzenna

Wymóg zachowania komplementarności przestrzennej w Programie Rewitalizacji dla Miasta Biežuń został spełniony poprzez skoncentrowanie projektów i działań rewitalizacyjnych na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Zarówno obszary zdegradowane, jak i obszary przeznaczone do rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie pogłębionej analizy wskaźnikowej, z wykorzystaniem Syntetycznego Indeksu Degradacji Społecznej oraz

po zasięgnięciu opinii przedstawicieli władz lokalnych i zainteresowanych środowisk, w tym mieszkańców gminy. Wszystkie projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu skupiają się na obszarach przeznaczonych do rewitalizacji i zostały tak zaplanowane, by kompleksowo poprawiać stan całego obszaru rewitalizowanego: A, B i C, a także wpływać korzystnie na sytuację społeczno - gospodarczą Gminy. Bowiem obszary rewitalizacji w gminie to obszary głównej miejscowości gminnej

Skoncentrowanie działań na tym obszarze pozwoli znacznie podnieść jakość i poziom życia w Bieżuniu i całej Gminie, zapobiegając postępującej pauperyzacji mieszkańców obszaru, a przede wszystkim ucinając mechanizm reprodukcji biedy i związanego z nią biernego stylu życia. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji są odpowiedzią na główne problemy rewitalizowanego obszaru. Zdecydowana ich większość dotyczy działań podejmowanych dla przestrzeni lub obiektów użyteczności publicznej, co znacznie poszerza grupę odbiorców działań. Będą to w pierwszej kolejności mieszkańcy obszaru, ale również mieszkańcy całej gminy, regionu, a w przypadku turystyki osoby z całego kraju i z zagranicy. Realizacja zaplanowanych działań zapobiegnie przenoszeniu się istniejących problemów na inne obszary Gminy. Cykliczna analiza uwarunkowań życia mieszkańców Gminy pozwoli monitorować skuteczność i efektywność zaplanowanego procesu rewitalizacyjnego oraz sprawdzać, czy pozostałe obszary gminy nie są zagrożone degradacją.

a) Komplementarność problemowa

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Programie Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń są ze sobą wzajemnie powiązane i wzajemnie się dopełniają tematycznie. Głównym problemem na obszarze rewitalizowanym jest niska jakość życia mieszkańców w dużej mierze będąca wynikiem niskiego kapitału społecznego i ludzkiego, stąd postępująca przez lata degradacja infrastruktury technicznej. Dlatego zaplanowane zadania infrastrukturalne dotyczą przede wszystkim renowacji, przebudowy i adaptacji zniszczonych budynków i przestrzeni użyteczności publicznej, które mają służyć przede wszystkim mieszkańcom obszaru jak te turystom odwiedzającym Gminę Bieżeń. Planuje się bowiem prowadzenie w tych obiektach i przestrzeniach działań o charakterze społecznym (w

tym integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, edukacyjnym i kulturalnym) oraz działań pozwalających stworzyć przestrzeń dla usług, dając szansę rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Projekty zostały zaplanowane w taki sposób, by równocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Remont, modernizacja infrastruktury technicznej (termomodernizacja, wymiana instalacji wodnokanalizacyjnych, adaptacja pomieszczeń etc.) posłużą zarówno podniesieniu jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładui przestrzennego i estetyki przestrzeni oraz przyczynią się również do poprawy jakości środowiska naturalnego. W projektach zapisano również spodziewane efekty oraz zapisano, jak ma wyglądać obszar po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych. Zakładane cele uspołniono ze strategicznymi decyzjami władz gminy. Gmina sfinalizowała proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Biezuń na lata 2015 – 2020, a także opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co pozwoliło połączyć wyniki tych procesów i ująć je w planowaniu procesu rewitalizacji dla Gminy. Zatem warunek komplementarności problemowej został spełniony.

b) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu Rewitalizacji dla Miasta Biezuń jest **Zespołu Zadaniowego ds. koordynacji prac nad Programem Rewitalizacji Miasta Biezuń**, który został powołany zgodnie z **ZARZĄDZENIEM NR 33/2016 przez Burmistrza Miasta i Gminy Biezuń z dnia 16 czerwca 2016 r** na etapie przygotowywania programu rewitalizacji. Obradom Zespołu przewodniczy Burmistrz Miasta i Gminy Biezuń. W zespole zasiadają przedstawiciele organu wykonawczego, stanowiącego, przedstawiciele kluczowych jednostek organizacyjnych gminy, jednostek pomocniczych oraz przedstawiciele strony społecznej – reprezentanci organizacji społecznych i przedsiębiorcy. Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia stanowisko ds. promocji, rozwoju zamówień publicznych i funduszy pomocowych.. Taki skład Zespołu zapewni skuteczne zarządzanie wdrażaniem programu rewitalizacji oraz pozwoli na zintegrowanie i uspołnienie procesu planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji lokalnych polityk publicznych w gminie. Udział strony społecznej wzmocni na etapie zarządczym element partycypacji procesu. Dla uzyskania jak największej efektywności poszczególnych projektów i przedsięwzięć ich realizacja oraz koordynowanie ich wdrażaniem zostanie zlecane

merytorycznym jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje. np. zadania inwestycyjne będą realizowane przy współpracy Stanowska ds. zagospodarowania przestrzennego, inwestycji i drogownictwa, zadania społeczne będą realizowane przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

4. Komplementarność międzyokresowa

Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022 zachowuje ciągłość programową procesu rewitalizacji. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją kontynuację w obecnym dokumencie. Zakłada się ożywienie społeczne przestrzeni gminnych, które zostały częściowo zmodernizowane w poprzednich latach oraz ich modernizację infrastrukturalną wraz z dalszą integracją i aktywizacją społeczną mieszkańców oraz ożywieniem gospodarczym obszaru z zachowaniem dziedzictwa kulturowego. Zamierzenia te są ścisłą kontynuacją realizacji projektów z lat poprzednich. Wnioski z realizacji poprzednich działań pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

c) Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022 będą finansowane z różnych źródeł: EFRR, EFS, FS, środki publiczne oraz środki prywatne, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Taki sposób finansowania gwarantuje możliwie najkorzystniejsze uzyskanie efektów dla obszaru rewitalizacji. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość stymulowania endogenicznych (lokalnych) źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególnie przy założeniu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości oraz organizacji społecznych.

19. Ramy finansowe

Wdrożenie Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń wymaga zapewnienia zdywersyfikowanych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę różnorodność zaplanowanych celów interwencji oraz określonych rezultatów ma to kluczowe znaczenie dla efektywnej realizacji PR. Montaż finansowy zakłada możliwość pozyskania środków pochodzących ze wszystkich możliwych do wykorzystania źródeł. Szansą jest tutaj zaangażowanie podmiotów prywatnych i publicznych, dla których dedykowane są poszczególne możliwości. Kluczową rolę odgrywać tu będą zdolności administracyjne i gotowość do absorpcji środków, a także ich dostępność. Podstawowym źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł Unii Europejskiej, a dedykowanych wprost na przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji lub innych możliwych do wykorzystania na jej rzecz. Biorąc jednak pod uwagę ograniczoność tych środków, dużą konkurencję podczas procedur konkursowych oraz ograniczony czas możliwości ich pozyskiwania, głównym wyzwaniem będzie zaangażowanie środków pochodzących ze źródeł prywatnych. Mogą one stanowić istotne dopełnienie i wpłynąć na przyspieszenie procesu rewitalizacji, bazującego na potencjale endogennym. Istotne znaczenie dla zapewnienia finansowania procesu rewitalizacji będzie miała koordynacja zapewniona ze strony Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji Gminy Biežuń. W ramach prac Zespołu prowadzony będzie stały monitoring możliwych do wykorzystania źródeł finansowania, a także włączanie różnorodnych interesariuszy do udziału w montażu finansowym.

19.1. Planowane źródła finansowania procesu rewitalizacji

a) Środki publiczne UE

Głównym źródłem finansowania realizacji Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022 są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zaprogramowane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w ramach działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych. Wśród innych możliwości ujętych w RPO WM mogących uzupełnić podejmowane działania na rzecz rewitalizacji są przewidziane tam przedsięwzięcia dot. m.in. poprawy infrastruktury zdrowotnej i społecznej, polepszenia efektywności energetycznej budynków, zachowania dziedzictwa kulturowego. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane są możliwości

wspierania przedsięwzięć dotyczących m.in. remontów obiektów zabytkowych, termomodernizacji, transportu, ochrony środowiska. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, w którym alokowane są środki Europejskiego Funduszu Społecznego, umożliwia zaplanowanie i realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej. Możliwe są tu do sfinansowania działania dotyczące: przeciwdziałania bezrobociu, wykluczenia społecznego, rozwoju przedsiębiorczości czy edukacji formalnej i nieformalnej.

b) Programy dotacyjne poszczególnych ministerstw, np.:

(A) Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 umożliwiający finansowanie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej, aktywizacji środowiska osób starszych.

(B) Program Młodzież Solidarna w Działaniu na lata 2016-2019 umożliwiający finansowanie działań dedykowanych różnym grupom wiekowym, w tym wsparcia rodziny na różnych etapach życia oraz stworzenia warunków rozwoju młodzieży.

(C) Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014-2020 umożliwiający realizację przedsięwzięć dotyczących aktywizacji społecznej i obywatelskiej przez organizacje pozarządowe.

Możliwość finansowania działań “miękkich” ma kluczowe znaczenie dla powodzenia procesu rewitalizacji. Dodatkowym źródłem mogą być fundusze inwestycyjne i instrumenty zwrotne BGK i PIR S.A.

c) Środki jednostek samorządu terytorialnego

Środki Gminy Biežuń przewidziane na prowadzenie inwestycji publicznych na obszarze rewitalizacji, będą kluczowym źródłem finansowania. Gmina będzie miała możliwość angażowania środków jako udziału w prowadzonych inwestycjach, stanowić zapewnienie wkładu własnego dla lokalnych interesariuszy.

d) Środki prywatne

Możliwość zaangażowania środków pochodzących z sektora biznesu czy osób fizycznych uzależnione jest od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych np. dostępności środków w ramach programów pomocowych, kondycji finansowej. Zaangażowanie środków

pochodzących z sektora biznesu może mieć różnorodną formę określoną w możliwościach prawnych. Środki pochodzące i/lub pozyskane przez organizacje pozarządowe mogą stanowić istotne dopełnienie działań podejmowanych na obszarze rewitalizacji, a wymaga włączenia przedstawicieli lokalnych organizacji.

20. System wdrażania, monitoringu i oceny skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu Rewitalizacji

Skuteczny monitoring wdrażania zapisów Programu Rewitalizacji (PR) oraz jego ewaluacja (ocena, na ile założone cele i ich realizacja przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizowanych oraz ogólnie w Gminie) wymaga funkcjonowania podmiotu, który będzie koordynował i zarządzał tymi procesami: wdrażaniem zapisów PR, monitoringiem i ewaluacją. Takie zadanie zostało powierzone Zespołowi Zadaniowemu ds. koordynacji prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta Biežuń, który został powołany w drodze zarządzenia **NR 33/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Biežuń z dnia 16 czerwca 2016 r** na etapie prowadzenia prac nad opracowywaniem programu rewitalizacji. Obradom Zespołu przewodniczy Burmistrz Gminy Biežuń. W zespole zasiadają przedstawiciele organu wykonawczego, stanowiącego, przedstawiciele kluczowych jednostek organizacyjnych gminy, jednostek pomocniczych oraz przedstawiciele strony społecznej – reprezentanci organizacji społecznych i przedsiębiorcy. Taki skład Zespołu zapewni skuteczne zarządzanie wdrażaniem programu rewitalizacji oraz pozwoli na zintegrowanie i uspołnienie procesu planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji lokalnych polityk publicznych w gminie. Pozwoli również na możliwie szybkie reagowanie na zmiany oraz bariery w procesie wdrażania zapisów PR. Udział strony społecznej w pracach zespołu wzmocni na etapie zarządczym element partycypacji procesu. Aktualnie skład Zespołu liczy 9 osób. Pełny skład osobowy zespołu został zawarty w zarządzeniu. Zespół zgodnie z treścią zarządzenia został powołany na czas przygotowania i realizacji Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016 – 2022. Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia stanowisko ds. promocji,

rozwoju zamówień publicznych i funduszy pomocowych. Posiedzenia Zespołu zwoływane są na zaproszenie Burmistrza, nie rzadziej niż raz na dwa lata oraz doraźnie w przypadkach istotnych zagadnień wymagających omówienia. Przewodniczący Zespołu może zapraszać na posiedzenia inne osoby, których udział w posiedzeniu jest uzasadniony z uwagi na przedmiot posiedzenia. Osoby te są zapraszane na wniosek Przewodniczącego Zespołu osobiście lub na wniosek członka Zespołu, lub wskazaną przez niego osobę. Posiedzenia Zespołu są protokołowane. W cyklu dwuletnim Zespół będzie odpowiedzialny za opracowanie do końca marca raportu z postępów we wdrażaniu zapisów PR dla Miasta Biežuń na lata 2016 - 2022, uwzględniającego ewentualne bariery w realizacji zadań, powody ich wystąpienia oraz rekomendowane środki zaradcze. Raport powinien zawierać także ogólną ocenę realizacji zapisów PR pod kątem skuteczności (czy zamierzone cele zostały osiągnięte), efektywności (proporcji nakładów ludzkich, finansowych, rzeczowych etc. do osiągniętych rezultatów) oraz trafności (czy dobór celów operacyjnych przełożył się na realizację celów strategicznych). Treść raportu podawana jest do publicznej wiadomości oraz prezentowana na Lokalnym Forum ds. Rewitalizacji. Monitoring i ewaluacja powinny wykorzystywać możliwie wiele trafnych i stosunkowo łatwo dostępnych wskaźników sytuacji Gminy. Poniżej rekomendowana w procesie wyznaczania obszaru rewitalizowanego lista wskaźników, których wartości powinno się poddawać co dwa lata weryfikacji i analizie. W procesie monitoringu i ewaluacji należy poddawać ocenie również użyteczność zaproponowanych wskaźników (wartość informacyjną). Wskaźniki o stosunkowo niskiej wartości informacyjnej należy usuwać, a w razie potrzeby katalog wskaźników uzupełniać nowymi. Wskaźniki te dotyczą obszaru rewitalizowanego oraz odnoszą się również do wielkości dla całej Gminy. Poniższa lista obejmuje wskaźniki ze wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Należy pamiętać również, że każdy z projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w niniejszym programie, szczególnie znajdujących się na liście projektów podstawowych, zawiera swój szczegółowy zestaw wskaźników realizacji.

Lista rekomendowanych wskaźników w procesie monitoringu i ewaluacji wdrażania PR:

1. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizowanym i w gminie.
2. Liczba turystów odwiedzających gminę.

3. Liczba produktów lokalnych.
4. Liczba twórców lokalnych.
5. Liczba punktów usługowych na obszarze rewitalizowanym.
6. Liczba miejsc/ przestrzeni i budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych
7. Liczba projektów dotyczących promocji gminy (również tych realizowanych w partnerstwie międzysektorowym).
8. Liczba imprez publicznych zorganizowanych na obszarze rewitalizowanym dla mieszkańców, w tym dla dzieci, młodzieży i seniorów.
9. Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji.
10. Liczba przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom na obszarze rewitalizowanym np. place zabaw, skwery / tereny zielone z ławkami etc.
11. Liczba zabytków w obszarze rewitalizowanym.
12. Liczba odwiedzających te zabytki.
13. Długość nowej i zmodernizowanej infrastruktury komunikacyjnej m.in. dróg, chodników, ścieżek rowerowych etc.
14. Liczba mieszkańców biorących udział w spotkaniach dotyczących aktualnych spraw społeczności.
15. Liczba oraz temat aktywnych konsultacji społecznych w gminie.
16. Liczba osób korzystających z oferty ośrodka kultury i biblioteki.
17. Liczba wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców organizowanych przez ośrodek kultury, bibliotekę, organizacje pozarządowe, gminę etc. o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.
18. Liczba organizacji pozarządowych działających w gminie i na terenie rewitalizowanym.

19. Liczba organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy oraz liczba spółdzielni socjalnych, ZAZ-ów, WTZ-ów, CIS-ów, KIS-ów, wraz z podstawowymi działaniami.
20. Liczba projektów realizowanych na rzecz gminy i / lub jej mieszkańców przez NGO, niefinansowanych w całości ze środków budżetu gminy.
21. Procentowy i liczbowy udział osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu mieszkańców gminy w gminie i na obszarze rewitalizowanym.
22. Liczba osób bezrobotnych (ogółem, podział na płeć, uprawnionych do zasiłku, długotrwale bezrobotnych).
23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w gminie i na obszarze rewitalizowanym.
24. Liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą (ze środków PUP i ogółem w gminie).
25. Liczba punktów / instytucji doradzających osobom, które chcą założyć własną działalność gospodarczą w gminie.
26. Liczba osób skierowanych do Centrum Integracji Społecznej.
27. Liczba wykroczeń i przestępstw na obszarze rewitalizowanym i w gminie.
28. Wyniki egzaminu gimnazjalnego.
29. Liczba uczniów korzystających ze wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznej.
30. Liczba programów zachęcających do aktywności społecznej dla mieszkańców.
31. Średnia długość życia mieszkańców gminy.
32. Przyrost naturalny.
33. Saldo migracji.
34. Liczba lekarzy POZ i specjalistów w gminie.
35. Usługi medyczne świadczone na terenie gminy.

36. Usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne.

37. Udział odpadów wyselekcjonowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych.

20.1. System monitorowania, oceny i aktualizacji Programu Rewitalizacji

Z punktu widzenia efektywności realizacji założeń zawartych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń na lata 2016-2022 niezwykle ważne będzie odpowiednie monitorowanie oraz przeprowadzanie okresowej oceny postępów w jego realizacji. W tym celu określono następujący system monitorowania Programu:

- a) w Programie określono zestaw wskaźników wraz z ich miarami w zakresie produktów, rezultatów i oddziaływań,
- b) w procesie opracowywania Programu dokonano bardzo wnikliwej diagnozy stanu obecnego, co umożliwi, przy pomocy wybranych wskaźników, zbadać wpływ realizacji Programu na zmiany zachodzące na obszarach rewitalizowanych,
- c) jednostką odpowiedzialną za monitorowanie Programu będzie specjalny Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta Bieżeń powołany zarządzeniem Burmistrza, w skład którego wejdą pracownicy Urzędu gminy,
- d) okresowa i końcowa ocena realizacji Programu będzie dokonywana przez Radę Gminy na podstawie przedstawionych przez Burmistrza raportów z realizacji Programu (półrocznych, rocznych i końcowego).

Ponieważ Program jest swego rodzaju strategią rozwoju zbudowaną dla określonych w nim obszarach, będzie podlegał aktualizowaniu wraz ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na jego realizację. Proces aktualizacji Programu będzie się opierał na zasadach wypracowanych w trakcie jego tworzenia, tzn. z inicjatywą wprowadzenia zmian będzie mógł wystąpić każdy podmiot, który w jakikolwiek sposób jest związany z obszarem realizacji Programu. Za techniczne przygotowanie wszelkich niezbędnych materiałów będzie odpowiedzialny Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad Programem Rewitalizacji dla

Miasta Biežuń , który po dokonaniu ewaluacji obowiązującego zakresu PR oraz uzgodnieniu przygotowanych dokumentów z Burmistrzem przedstawi je do zaakceptowania Radzie Gminy, która podejmie ostateczną decyzję w zakresie akceptacji proponowanych zmian.

21. Komunikacja społeczna

Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 będzie ciągle żywy i otwarty na wszelkie nowe inicjatywy lokalne. Celem komunikacji społecznej będzie informowanie mieszkańców o realizacji Programu, uzyskiwanie propozycji zadań, których realizacja jest pożądana przez społeczność, partycypacja społeczności lokalnej w rewitalizacji, zachęcenie do aktywnego udziału w programowaniu, wdrażaniu i ocenie skutków realizacji Programu.

Ponadto, komunikacja społeczna będzie miała na celu:

- a) zapewnienie równego dostępu do informacji wszystkim partnerom,
- b) zachęcanie do aktywnego uczestniczenia w procesie rewitalizacji w różnych formach dostępnych dla poszczególnych partnerów,
- c) prowadzenie do budowania wzajemnego zaufania i sieci współpracy wśród partnerów nakierowanej na wyszukiwanie wspólnych celów i dążenie do skutecznego ich osiągnięcia,
- d) opieranie się na ciągłej wymianie informacji między podmiotami, która powinna niwelować ewentualne konflikty oraz prowadzić do zawierania kompromisów, w których każda ze stron coś zyskuje.

22. Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna jest wpisana w każdy etap przygotowania Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie i monitorowanie) i stanowi jego fundament. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na obszarze rewitalizacji zastosowane w ramach każdego z etapów to:

Diagnozowanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

- **Publikacje na stronie internetowej gminy** – informacje na stronie [internetowej](#) dotyczące przystąpienia do prac nad programem, opisujące zagadnienia rewitalizacji, obszaru zdegradowanego, zasady wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz informacje o możliwościach partycypacji społecznej; informacje dotyczące daty i miejsca spotkań konsultacyjnych.
- **Ankieta internetowa** – na stronie internetowej gminy zamieszczono ankietę dotyczącą diagnozy problemów oraz potrzeb społecznych, gospodarczych i przestrzennych gminy – ankieta dostępna powszechnie i wysyłana anonimowo. Wszystkie grupy interesariuszy zainteresowane udziałem w badaniu miały możliwość wskazania głównych problemów gminy oraz preferowanych kierunków rozwoju wraz ze wskazaniem swoich propozycji obszarów rewitalizacji.
- **Ankieta papierowa** – tożsama wersja ankiety do ankiety internetowej dostępna była dla wszystkich zainteresowanych w wersji papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy Biežuń oraz na spotkaniach konsultacyjnych z mieszkańcami.
- **Spotkania, zajęcia warsztatowe i zbieranie uwag ustnych przedstawicieli interesariuszy** – odbyły się dwa spotkania konsultacyjne 28.06.2016r. i 02.09.2016 w sali konferencyjnej Urzędu Miasta i Gminy w Bieżuniu z uczestnictwem mieszkańców, przedsiębiorców, lokalnych władz i innych podmiotów prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji. Uczestnicy spotkań mieli szansę wyrazić swój pogląd na wizję rewitalizacji poprzez wypełnienie ankiety i uwagi ustne. Zidentyfikowano najważniejsze problemy na terenie gminy w takich obszarach jak szeroko rozumiane kwestie społeczne, problemy związane z bezpieczeństwem, gospodarką i rynkiem pracy, dostępnością oświaty, wychowania, kultury, sportu, rekreacji, oferty czasu wolnego, a także z infrastrukturą komunalną i ochroną środowiska. Przeprowadzono pogłębioną diagnozę obszarów problemowych gminy, która pozwoliła określić zróżnicowanie wewnętrzne i wykazać obszary, które ze względu na wysokie nagromadzenie zjawisk społecznych, gospodarczych czy przestrzennych powinny zostać objęte wsparciem w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022

Zastosowane formy konsultacji pozwoliły na zapoznanie się z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy rewitalizacji, rozwinięcie dialogu między podmiotami zaangażowanymi w ten proces oraz ich integracji w realizacji wspólnego celu.

- **zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej w wykorzystaniem formularza konsultacyjnego.** Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres gminy.
- **zbierania uwag ustnych** – osobą wyznaczoną do udzielania wyjaśnień i przyjmowania opinii byli pracownicy gminy
- **spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami oraz przedstawicielami środowiska gospodarczego**
- Projekt Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 wraz załącznikami dostępny był od 23.08.2016 r. na stronie internetowej urzędu www.biezun.pl w zakładce REWITALIZACJA
- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Biežuń www.bip.biezun.nv.pl w zakładce: REWITALIZACJA,
- w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Biežuniu, w godzinach pracy urzędu.

Podczas trwających konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag, sugestii, opinii do przedłożonych projektów uchwał.

Programowanie – opracowanie Programu Rewitalizacji

- **warsztat strategiczny** z udziałem władz gminy, zespołu zadaniowego ds. koordynacji prac nad aktualizacją programu rewitalizacji miasta Biežuń, przedstawicieli środowisk gospodarczych, społecznych na którym omówiono główne propozycje działań rewitalizacyjnych;
- **publikacja na stronie internetowej gminy** informacji o przystąpieniu do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i zapraszającej mieszkańców do zaangażowania się w prace na projektem;

- **informacje** dotyczące Programu Rewitalizacji Miasta Biežuń na lata 2016-2022 dostępne były na stronie internetowej urzędu
- **Projekt Programu Rewitalizacji Miasta Biežuń na lata 2016-2022 został poddany konsultacjom społecznym w dniach od 23.08.2016 do 07.10.2016 r. w formie:**
- **zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej w wykorzystaniem formularza konsultacyjnego.** Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres gminy lub drogą korespondencyjną na adres: Urzędu Miasta i Gminy Biežuń
- **zbierania uwag ustnych** – osobami wyznaczonymi do udzielania wyjaśnień i przyjmowania opinii byli pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Biežuń, w godzinach pracy urzędu.

Mechanizmy partycypacji społecznej na etapie realizacji oraz monitoringu Programu Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022:

W celu włączenia/ zainteresowania jak największej liczby interesariuszy w monitorowanie realizacji Programu Rewitalizacji na obszarze Miasta Biežuń, zaplanowano działania informacyjno-promocyjne dotyczące realizowanego programu m.in. poprzez:

1. zamieszczanie na stronie internetowej gminy informacji o realizowanych działaniach/ postępach w ramach PR,
2. informacje o postępach realizacji PR na zebraniach wiejskich w sołectwie,
3. zamieszczanie tablic informacyjnych w miejscach realizacji projektów inwestycyjnych oraz społecznych,
4. artykuły w prasie i Internecie.

23. Podsumowanie

Program Rewitalizacji dla Miasta Biežuń na lata 2016-2022 jest prezentacją głównych kierunków planowanych działań rewitalizacyjnych w odniesieniu do obszarów uznanych na terenie gminy Biežuń za zdegradowane. Realizacja tych działań jest niezbędna głównie z uwagi na szereg problemów społeczno-gospodarczych jakie dotyczą od dawna mieszkańców gminy Biežuń. Jednocześnie należy bardzo wyraźnie zaznaczyć, że zarówno obszary wytypowane w Programie jako w pierwszej kolejności przeznaczone do rewitalizacji, jak również mieszkańcy Bieżunia mają duży niewykorzystany potencjał. Środki Unii Europejskiej przeznaczone na rewitalizację z pewnością pozwolą rozwinąć ten potencjał z pożytkiem dla całej gminy.

Zakłada się, iż realizacja Programu będzie kontynuacją konsekwentnie realizowanego procesu rewitalizacji całej gminy Biežuń z udziałem jak największej liczby partnerów.

Dokument został opracowany przy udziale Zespołu Zadaniowego ds. Koordynacji Prac nad Programem Rewitalizacji dla Miasta Biežuń w składzie:

- 1) Andrzej Szymański – Burmistrz Miasta i Gminy Biežuń – Kierownik zespołu,
- 2) Bożena Cebula – ekspert zewnętrzny – lider zespołu, wykonawca,
- 3) Małgorzata Kraśniewska – Dyrektor Miejsko –Gminnej Biblioteki Publicznej i Miejsko Gminnego Ośrodka Kultury w Bieżuniu – Członek zespołu,
- 4) Jerzy Piotrowski – Kierownik Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu – Członek zespołu,
- 5) Alina Składanowska – Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieżuniu – Członek zespołu,
- 6) Justyna Ankiewicz – Inspektor ds. promocji, rozwoju zamówień publicznych i funduszy pomocowych – Członek zespołu,
- 7) Zygmunt Liszewski – Przewodniczący Rady Miejskiej w Bieżuniu – Członek zespołu,
- 8) Grzegorz Jabłoński – Radny Rady Miejskiej w Bieżuniu – Członek Zespołu,
- 9) Renata Wiśniewska – Specjalista ds. finansowych – Członek zespołu

Nadzór merytoryczny:

Anna Broniewska

Anna Żeligowska

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Użytkowanie gruntów w gminie i mieście Bieżeń (w ha).

Tabela 1. Charakterystyka infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy Bieżeń.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Bieżeń na tle gminy (ogółem) i pozostałych miejscowości w 2015 r.

Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Bieżeń (ogółem) w 2014 r.

Wykres 4. Przyrost naturalny w mieście Bieżeń (ogółem) w latach 1995-2014.

Wykres 5. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Bieżeń w latach 2010-2016.

Wykres 6 . Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Bieżeń w latach 2010-2016.

Wykres 7. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy mieście Bieżeń w 2015 r.

Wykres 8 . Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w mieście Bieżeń w latach 2010-2015.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w mieście Bieżeń z powodu ubóstwa w latach 2012-2015.

Wykres 10. Liczba przestępstw w mieście i gminie Bieżeń w latach 2013-2016.

Tab. 2. Wskaźniki dot. bezrobocia w mieście Bieżeń w 2015r.

Tab. 3. Wskaźniki dot. bezrobocia w gminie Bieżeń w 2015r.

Tab. 4. Wskaźniki dotyczące stopy bezrobocia w Gminie Bieżeń

Tab. 5. Wskaźnik dotyczący osób długotrwale bezrobotnych w mieście Bieżeń

Tab. 6. Wskaźnik dotyczący osób długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy Bieżeń w 2015 r.

Tab. 7. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z MGOPS w mieście Bieżeń w roku 2015

Tab.8. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z MGOPS w gminie Bieżeń w roku 2015

Tab.9. Wskaźniki dot. poziomu bezpieczeństwa w miejscowości Bieżeń w pierwszym półroczu 2015 r.

Tab.10. Wykroczenia przestępstwa w gminie Biežuń

Tab.11. Struktura bezrobocia w Gminie Biežuń – stan na koniec IV kwartału 2015 roku

Tab.12. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla poszczególnych wsi Gminy Biežuń w 2015r.

Tab.13. Wyniki egzaminów 6 –klasisty w 2015 r.

Tab.14. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w 2015 r.

Tab. 15 Udział mieszkań/lokalii socjalnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Biežuń.

Tab 16. Wskaźniki dotyczące poziomu aktywności społecznej w poszczególnych jednostkach urbanistycznych Gminy Biežuń

Tab. 2.: Wskaźniki dotyczące frekwencji w wyborach samorządowych w 2015r. w Gminie Biežuń

Tab.18. Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. – druga tura

Tab. 19. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2015 r.

Tab. 20. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 01.01.2012 do 31.10. 2016 r. z CEiDG

Tab.21. Liczba obiektów zabytkowych w gminie Biežuń

Tab.22. Wyznaczenie wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Biežuń.

Tab.23. Rewitalizacyjne zadania inwestycyjne

Tab.24. Rewitalizacyjne zadania społeczne

Tab. 25. Zestawienie wskaźników do osiągnięcia w wyniku realizacji projektów objętych Programem

Tab. 26. Wskaźniki produktu i rezultatu